

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANNA LARSEN BJØRNER

TEATER
OG
TEMPEL

Livserindringer

H. HIRSCHSPRUNGS FORLAG

KØBENHAVN MCMXXXV

COPYRIGHT 1935
BY
H. HIRSCHSPRUNGS
FORLAG
4.-6. TUSINDE

NORDLUNDE KØBENHAVN

Barndomsdage.

Saa langt jeg kan huske tilbage, har mit og mine Forældres Liv været knyttet til Teatret.

Mor vuggede sine Børn i Søvn, medens hun nynede Sange fra »Skønne Helene« eller »Rejsen til Kina« — de Operetter eller Syngespil, som nu i Øjeblikket opførtes paa »Teatret« — det vil sige *Fars*, for andre eksisterede ikke for mig.

Og Far gik til og fra Prøverne opfyldt af sin Kunsts Alvor og Fortryllelse, medens han i sin sparsomme Fritid malede skønne Landskaber og store Tigerhoveder, som vendte det opspilede Gab lige mod Beskueren, forsaalede Familiens Fodtøj eller kogte Sminke, som han efter Afkølingen formede i lange, tykke Ruller og solgte til Kollegerne, lidt billigere end de kunde købes hos Parfumehandlerne.

Far lignede ikke de andre Skuespillere ved »Teatret«. Han var faamælt og alvorlig, drak kun lidt, røg sjældent og saa ikke til andre Kvinder end sin kønne, livlige, norske Hustru, som han vogtede med en Othellos Skinsyge mod Kollegernes Kur.

Dagens Højdepunkt for os Børn var, naar Far kom

hjem om Aftenen efter Forestillingen og fik sit sidste Maaltid, medens han smaasnakkede med Mor om Dagens Begivenheder.

Vi tre Søstre laa i det tilstødende Værelse i den Kasse, som Far selv havde tømret sammen til os. Min yngre Søster, Thora, og jeg laa sammen, medens den 3-aarige Carla laa i Fodenden. Kassen var smal, saa vi var nødt til at ligge efter hinanden, som Rejer paa et Stykke Smørrebrød; men da Thora aldrig vilde føje sig efter sin ældre Søster, maatte Mor hver Aften ordne os adskillige Gange, indtil Far kom hjem fra Teatret.

Saa blev der Vaabenstilstand i Kassen, Døren til det andet Værelse fik Lov at staa paa Klem, saa vi kunde høre den hyggelige Lyd af klirrende Tallerkener og af Proppen, som blev trukket op med et Smæld, og med vidt aabne Sanser fulgte vi Maaltidets Fremadskriden, indtil det længselsfuldt ventede Øjeblik kom, da Mor belønnede vor Stilhed med et halvt Stykke Smørrebrød hver.

Min og mine Søstres første Optræden paa de skraa Brædder foregik i Trondhjem i Henrik Ibsens »Et Dukkehjem«.

En Aften har prentet sig i min Hukommelse.

Det er Scenen i første Akt mellem Nora og Børnene. Barnepigen har sat den mindste op paa en Stol, medens hun tager Kyse og Overtøj af hende. Det var den knapt 3-aarige Carla, som havde faaet Rollen som Noras mindste betroet, og hun havde hidtil skilt

sig udmærket fra Opgaven, naar man tager i Betragtning, hvor lille hun var. Publikum fandt hende uimodstaelig, naar hun spilede Øjnene forskrækket op og med høj, skinger Stemme begyndte: »Der tom en *dor* Hund«; og saa med et Smil forsikrede: »men den *be'* mig itte.«

Men da hun den Aften havde sagt sin Replik med sædvanlig Virkning, fik hun Øje paa Mor, som stod ude i Kulissen sammen med Far og fulgte Børnenes Spil. Pludselig kravler den Lille ned af Stolen og stolprer over mod Vinduet i Kulissen paa sine smaa, tykke Ben i de graa Gamacher, idet hun med smaa, energiske Nik med Hovedet siger: »Nu vil mig ikke pille (spille) mere. Nu vil mig ud til min Mor«, hvorpaa hun kryber paa Maven ud gennem Vinduet i Armene paa Far, der modtager hende med en Lussing.

Hele Teatret brast i Latter; men jeg var rystet i min 7-aarige Kunstnersjæl over, at »Barnet« i den Grad kunde gaa ud af Rollen.

Et Par Aar senere, i Midten af Firserne, kom hele Familien til Aalborg og spillede Sommerkomedie. Dèr efterlod de mig i Pleje hos en ældre Enkefrue, medens de selv rejste videre til København, hvor Far vilde søge Engagement ved Dagmar-teatret. Det evindelige Rejseliv med Kone og Børn var for besværligt.

Men forinden Afrejsen tilføjede jeg Mor en stor Sorg.

Mor havde været med os til Børneselskab. Jeg havde leget med Værtindens lille Pige, som var paa min Alder, og hun havde laant mig sit blaa Perle-

halsbaand, som jeg — da vi skulde gaa — stak i Lommen.

Da vi kom hjem hos Enkefruen, hvor vi boede, opdagede Mor Halsbaandet og spurgte, hvor jeg havde det fra. Jeg fortalte saa, at jeg havde *faaet* det af den lille Pige.

Næste Dag kom der Bud fra Pigens Mor, om Anna vilde aflevere det Halsbaand, hun havde taget med sig.

Jeg blev kaldt ind til Mor, som sad med Ansigtet skjult i Hænderne og græd. Ind imellem Graadanfaldene kom det i afbrudte Ord: »Mit Barn — er — en — Tyv! — — Mit Barn — er — en Tyv!«

Aah, hvor det var forfærdeligt at se Mor saadan — havde hun endda slaet mig, men denne fortvivlede Graad gjorde det aldeles af med mig. Jeg kastede mig grædende ned ved hendes Stol: »Om Forladelse, Mor, om Forladelse. Jeg skal aldrig, aldrig gøre det mere.«

Fader fik ingenting at vide om Sagen — jeg tror, han havde slaet mig fordærvet. — — —

Saa rejste de fra mig og overlod min Opdragelse for et Aar til Enkefruen og hendes to Døtre, Alma og Johanne. Alma læste Lektier med mig. Johanne havde kun Tanke for sin Kæreste, den tykke Lærer, Hr. Storck. Hver Gang, han kom paa Besøg, blev jeg beordret hen til Vinduet for at se ud paa Gaden, men i Ruden saa jeg godt, hvordan de kyssede hinanden, og jeg undrede mig over, hvornaar de trak Vejret.

Om Natten sov jeg hos Enkefruen og blev beordret til at lægge mig tæt opad hendes Ryg, som altid frøs. Jeg prøvede paa at lægge mig med min Ryg opad hendes, men det var hun ikke fornøjet med, jeg maatte pænt vende mig om og stikke min Næse helt ind i hendes uldne Sjal. Jeg kom aldrig til at lide Enkefruen, bare fordi jeg skulde varme Ryg paa hende om Natten.

Jeg kunde heller ikke lide Maden dør i Huset, særlig ikke de lyststegte Rødspætter med den tykke, brune Melsauce til. Jeg kunde ikke beholde dem i mig, men maatte ofte midt under Middagsbordet styrte ud i Køkkenet.

Til Straf fik jeg saa det, jeg havde levnet — ogsaa Melsaucen — serveret paa min Mellemmad næste Dag. Men da jeg som Regel spiste den for mig selv, listede jeg mig til at skubbe Smørrebrødet ind under det store Egetræsskab. Det Skab saa i mine Øjne ud, som om det skulde staa urokkelig paa sin Plads for Tid og Evighed.

Men da Hovedrengøringen kom, blev Skabet flyttet ud, og dør stod mine Smørrebrødder belagt med Fisk og Meldyppelse nok saa nydeligt Side om Side.

Jeg fik varmet mine Ører den Dag.

Da Aaret endelig var omme, tog jeg med let Hjerte Afsked med Familien i Møllegade. Jeg tænker heller ikke, de var særlig sorgbetyngede ved at skulle af med mig, jeg var et meget genert og indesluttet Barn, som vedblev at føle mig som en Fremmed i Familien. Den eneste Ven, jeg havde i Møllegade, var en æld-

gammel Mand, som boede ganske alene oppe paa Kvisten i Enkefruens Hus i et Rum, der var æventyrlig snavset. Spindelvæv hang tykt under Loftet og i Vinduet.

Han havde et gammelt Mahognichatol, hvis øverste Skuffe han med rystende Haand trak ud, naar jeg aflagde ham Visit. I Skuffens ene Hjørne laa der paa det bare Træ et stort Stykke Sukat, hvoraf han skar et lille Stykke og gav mig — ganske uselvisk.

Urtekræmmeren henne i Gaden skulde altid have et Kys for de Chokoladefigurer, jeg fik Lov at vælge imellem; men min gamle Ven var hævet over alt saadant. Ham fik jeg mig mangan hyggelig Passiar med; men ellers talte jeg med ingen.

Da jeg kom hjem til København, var Familien blevet forøget med en sød lille Pige, som havde faaet Navnet Dagmar i Anledning af, at Far var blevet engageret til Dagmar-teatret som Skuespiller og Regissør for 1800 Kr. aarlig.

Tolv Aar gammel fik jeg mit første Rollehæfte udleveret. Jeg skulde spille Barnet i »Straffen« af Emile de Girardin og Dumas fils. Den finske Skuespillerinde Ida Aalberg var min Moder, Cetti min Fader og den unge Martinius Nielsen Husvennen, for hvis Skyld Hustruen forlader Mand og Barn.

Barnerollen var ret betydningsfuld. Der var en Scene, hvor den lille Pige skal vælge mellem Faderen og Moderen, og efter en indre Kamp tilsidst kaster sig i sin Fars Arme. Den mindste Uægthed vilde her

virke pinligt. En af Anmelderne skrev, at det var et Held for Teatret, at det havde fundet den lille 7-8 aarige Anna Halberg til at udføre Barnets Rolle, ikke bare uden Anstød, men delvis virkelig godt.

I denne Forestilling fik jeg min første Gage: 2 Kr. for hver Spilleaften. Jeg var ikke lidt stolt, naar jeg ved Ugens Slutning bragte min Mor de mange Penge.

Saa kom »Landsoldaten« op med Viggo Lindstrøm som Jens Daglykke. Far spillede den gamle Daglykke, og jeg var en sønderjydske Dreng i anden Akt og Baadsmandens lille Carl i sidste.

»Landsoldaten« blev en Kæmpesucces, som spillede Aften efter Aften Sæsonen ud. Alle skulde se det, det var en hel national Begejstring, idet Opførelsen faldt sammen med det provisoriske Fæstningsbyggeri.

Naar vi sang Slutningssangen: »For Pige og for Land«, medens de bekransede Jens'er stod rundt om paa Scenen med deres Kærester og Paarørende under Armen, var Tilskuerpladsen som et bølgende Hav. Man stod op, man viftede med Lommetørklæderne, man sang med, man græd, man jublede. Og Stemningen var mindst lige saa høj oppe paa Scenen.

Aldrig blev vi trætte af »Landsoldaten«.

Katastrofe.

Henimod Sæsonens Slutning hændte der en Katastrofe for vor lille Familie.

Fader havde de sidste 2-3 Aar kæmpet med svære økonomiske Vanskeligheder. Men de *kunstneriske* Skuffelser var dog det tungeste for ham at bære. Far var en talentfuld Skuespiller, som havde faaet sig et Navn i Provinsen og i Norge. Hans Jeppe i »Jeppe paa Bjerget« var, efter forstandige Folks Udsagn, god Karakterkomedie. Han sagdes at fremstille den for-drukne Bonde paa samme Maade, som jeg forstaar, Henrik Malberg har fremstillet ham, snu og alligevel *rørende*, saa han baade kaldte paa Taarerne og Smilet.

Men efter at Far var kommet til Hovedstaden, fik han ingen kunstneriske Opgaver mere — kun de gamle Tjenerroller overlod man ham, og han udførte sit Hverv med al Pligtopyldelse; men Sorgen og Bitterheden gnavede ham i Sjælen og blev den indirekte Aarsag til det frygtelige, som hændte.

En Formiddag, da Far skulde hen paa Teatret og

hente to Fribilletter, fornærmede en ung Underregis-
sør ham. Billetterne var meget daarlige, og Far be-
mærkede det. »De kan vel være gode nok til at
sælge«, svarede den unge Mand med en spydig Hen-
tydning til den lille Fortjeneste, Far gjorde sig ved
at sælge sine ugentlige Fribilletter til sin Familie i
København.

Rasende over Fornærmelsen gav Far Underregis-
søren en Lussing. Den unge Mand meldte det passe-
rede til Direktør Th. Andersen, som paa Stedet af-
skedigede Far.

Om Eftermiddagen gik Mor til Direktøren og bad
ham under hede Taarer om at tilgive Far og ikke gøre
ham brødløs. Og da hun kom hjem, kunde hun for-
tælle sin Mand, at han kunde komme paa Teatret om
Aftenen og spille sin Rolle i »Landsoldaten«. Direk-
tøren havde ladet »Naade gaa for Ret«; men Regis-
sørposten havde Far mistet.

Nogle Aftener senere var gamle Daglykke ikke til
at finde, da hun skulde ind paa Scenen i sidste Akt;
man fór ned i hans Garderobe og raabte paa ham,
men han var borte.

Han var — iført sit Kostume, sminket og med Pibe
i Munden — gaaet ud paa Vesterbro og havde dør
i et Raserianfald knust en stor Butiksrude. Politiet
bragte ham derefter tilbage til Teatret og bad dem
tage Vare paa ham, da de formodede, han havde
handlet i et Anfald af Sindssyge. — — —

Det var et frygteligt Slag for Mor, da Sct. Hans-
hospitalets Sygevojn et Par Dage efter afhentede

hendes Mand og Forsørger. Nogle Uger senere fødte hun sin eneste Søn, min Broder Carl.

Far tilbragte atten Maaneder paa Hospitalet, kun afbrudt af en kort Periode paa otte-ti Dage, hvor han, paa Mors Henstilling til Overlægen, fik Lov at komme hjem til sin Familie. Mor fandt hans Breve saa rolige og fornuftige, og de Samtaler, hun havde med ham, naar hun hver fjortende Dag besøgte ham, røbede efter hendes Skøn ikke noget unormalt Sind.

Men hun var ikke kommet ud af Roskilde By, før hun indsaa sin skæbnesvangre Fejltagelse.

Da de paa Vej til Jernbanestationen kom forbi en Frisør, bad Far Mor vente paa ham, mens han gik ind for at blive barberet.

Midt under Barberingen drejede han med et Sæt sit Ansigt for at se, om Mor ikke var gaaet fra ham. Og med en Gysen forstod min Mor, at hun aldrig skulde have insisteret paa at faa Far hjem.

Han begyndte efter Hjemkomsten at sy for sin Broder, Sadelmagermesteren ved Munderingsdepotet, men ødelagde alt Arbejdet, og paa sine Spadsereture lejede han Lejligheder til os snart her, snart der, saa tilsidst maatte Far tilbage til Hospitalet.

Og der døde han, 54 Aar gammel, blandt lutter fremmede Mennesker.

Ensom; thi det brustne Blik
ingen kærlig Haand har lukket.
Ingen Ven dit Haandtryk fik,
ingen hørte Afskedssukket.

Mit første Indtryk af, at der fandtes en højere Verden, end den, hvori jeg færdedes, fik jeg gennem min Religionslærerinde. Naar hun traadte ind i Klassen, tog sin Hat med det lange, flagrende Slør af, lagde sine Handsker fra sig, foldede de store, hvide Hænder og med sin dybe Stemme begyndte paa Sangen: »Alt staar i Guds Faderhaand«, saa sang jeg med under en respektfuld Følelse af, at Frøken Henriette Petersen stod i nær Forbindelse med en højere Magt og ingen reel Tilknytning havde til den Verden, som optog mig saa ganske og aldeles — *Teaterverdenen*.

Og da hun en Dag kom ind i Klassen, kaldte mig hen til sig og hviskede: »Der er Bud efter dig og din Søster hjemmefra. Din Far er død. Gud hjælpe dig, min lille Pige!« da vaagnede i mit Hjerte en varm Følelse for min Lærerinde, som aldrig siden kølnedes.

Efter Fars Død maatte Mor skille sig af med tre af sine fem Børn. Carla blev anbragt paa et Børnehjem i Hellerup, Dagmar blev sendt til Fars Broder Sadelmageren, Onkel Louis og hans Hustru, og min Broder, som var to Aar og *min* særlige Kæledægge, blev adopteret af et barnløst Ægtepar i Nærheden af Næstved.

Jeg græd mig i Søvn hver Nat i denne forfærdelige Tid. At skulle sende lille Carl bort for bestandig til vildfremmede Mennesker var ikke til at bære. Jeg troede aldrig, jeg kunde blive glad mere.

Da Dagen kom, maatte jeg selv køre med ham ind til Fars Søster, Tante Mine i Gothersgade, hvor Tøm-

rer Hansen og hans Kone — hans nye Far og Mor — skulde afhente ham.

Det var den frygteligste Sorg, jeg i mit unge Liv endnu havde oplevet. Jeg kan endnu høre min lille Broders forfærdede Graad, da jeg rev mig løs fra ham og styrtede ned ad Trapperne, mens han skreg mit Navn efter mig. Hele Aftenen paa Teatret hørte jeg hans Skrig i mine Øren. Og da jeg om Aftenen gik i Seng, holdt jeg Hovedpudens Hjørne for min Mund, for at ikke min Hulken skulde gøre Mor endnu mere ulykkelig.

Nogle Uger efter kom saa Mors Sammenbrud.

Det begyndte med, at min Søster og jeg ikke kunde finde hende en Aften, vi kom fra Teatret. Lampen brændte i Stuen og i Køkkenet, men Mor var der ikke. Skrækslagne ledte vi i Skabet og under Sengene. Tilsidst fandt vi hende under Spisekammerbordet, hvid i Ansigtet og med forfærdede Øjne. Politiet havde været der for at hente hende, sagde hun.

Om Natten satte hun sig pludselig med et Sæt op i Sengen og stirrede ud i Stuen, saa kastede hun sig lige saa pludselig ned igen og gemte Hovedet under Lagenet. Vi turde næsten ikke sove for Angst.

Saa kom hun paa Frederiksberg Hospitals Nerveafdeling, hvor de klippede hendes lange, sorte Fletninger af. Vi to Pigebørn blev anbragt hos Familien og overflyttede til andre Skoler, indtil Mor langt om længe kom hjem igen og kunde begynde at sy for Munderingsdepotet — et Arbejde min Onkel, Sadel-

Georgina og Johan Halberg med lille Anna. 1876.

Anna Halberg som 5-årig. 1880.

I Konfirmandudstyret. 1890.

magermesteren, skaffede hende paa Betingelse af, at hun fraskrev sig al Ret til sin Datter Dagmar, som han og Tante Frederikke havde taget i Huset. Og med Kniven saaledes paa Struben var der intet andet for Mor at gøre end at fraskrive sig ogsaa dette Barn. Denne sidste Prøvelse havde nær kastet hende paa Sygelejet igen.

Ved at sy, saa at sige fra Morgen til Aften, kunde Mor tjene 10 Kr. om Ugen. Fars Søstre i Aarhus betalte vor Husleje og sendte min Søster og mig deres Pigebørns aflagte Klæder — det var Festsdage, naar den store Pakke kom, og vi skulde til at dele Indholdet. — Og jeg havde jo min *faste* Gage af 10 Kr. om Maaneden — det var »Landsoldaten«s *Succes*, der havde beskaaret mig for mine 2 Kr. pr. Spilleaften! Men nu havde jeg dog den Trøst, at jeg var »fast engageret«. Efter at jeg var konfirmeret, blev Gagen dog forhøjet til 30 Kr. maanedlig.

Naar jeg nu tænker paa, hvordan Mor maatte slide for at holde Hjemmet pænt og skaffe os Føden, kan jeg græde over, saa lidt taknemmelige vi var, saa tankeløse og utjenstvillige.

»Gaa ned og køb en Flaske Petroleum, Anna.«

»Det kan Thora gøre, hun har ingenting at forsømme med det.«

»Thora, gaa ned for mig, er du sød.«

»Det ku' da aldrig falde mig ind, du bad Anna først. Hvad skal hun sidde og drive dør med sin Roman efter.«

Hvor *var* vi stygge — og hvor var Mor *hidsig*. Hun slog os med, hvad der faldt hende i Haanden. Da Thora en Dag rasende raabte til hende: »Du forstaar ikke at opdrage dine Børn!« greb Mor Ildrageren og slog løs paa Pigebarnet uden at overtænke, hvilket farligt Vaaben hun anvendte.

En Dag stillede Mor os det forbavsende Forslag, at Thora og jeg skulde melde os ind i en *Afholdsforening*. »Ellers vil jeg ikke ha' Jer ved Teatret. Hvis Jeres Far havde levet, kunde *han* ha' passet paa Jer; men jeg sidder her lænket til Symaskinen og kan ikke værne Jer. Meld Jer ind i Morgen den Dag.«

Og vi gik i Goodtemplar Loge, hellere *det* end at maatte sige Farvel til det elskede Teater.

Men vor udprægede komiske Sans ødelagde hele Arrangementet. Vi overværede nogle højtidelige Indvielser med hvide Regalier og Kaffe med humoristisk Oplæsning bagefter, og vi morede os ganske ubeherstket — men desværre paa helt forkerte Steder. Saa fik vi en Tilrettevisning fra Vicetemplaren og kom der aldrig mere.

Mor var begyndt at søge Kirken. Pastor Basse henne i Valdemarsgade talte saa skønt om »de Dødes Have« i Stedet for det mere oprivende *Kirkegaard*, og Mor gik nu og hørte ham hver Søndag.

Thora og jeg skulde med!

I Begyndelsen havde vi ikke rigtig Lyst; men efter det første Besøg opdagede vi, at det var vanvittig

spændende, for vi *maatte* jo ikke more os i en Kirke, og der var *saa* meget at more sig over, fandt vi.

For det første *saa* nogle af Damerne, der sad i Nærheden af os, *saa* underlig ulykkelige ud med optrukne Øjenbryn og nedtrukne Mundvige — vi turde slet ikke se paa hinanden for ikke at briste i Latter.

Og for det andet sang et Par af dem hele Tiden ved Siden af. Det hørtes først rigtig tydeligt ved Altergangen, naar de fleste var gaaet, derfor var vi altid ivrige efter at faa Lov til at blive til allersidst.

Og *saa* var der Salmerne. Naar vi kom til den om at skæres for den sorte Stær, spruttede vi, medens Mor med dæmpet Raseri tyssede paa os.

Kun under Pastor Basses Prædiken faldt vi til Ro — da blundede vi gerne lidt under den monotone Prædiketone.

Men en Dag, da Præsten besteg Prædikestolen, blev jeg lysvaagen.

Hvad var det? Det var jo ikke Pastor Basse, men en hel anden Mand med et blegt, smukt Ansigt med mørkt Spidsskæg — et rigtigt »Kristushovede«.

Hans Prædiken var heller ikke som Basses, der var ingen poetiske Billeder fra Naturens Verden, men en næsten streng Tale ud fra Evangelierne.

Ham vil jeg konfirmeres hos!

Nogle Dage efter stillede jeg hos Præsten og frembar min Begæring.

Hvilken Skole jeg kom fra?

Gasværksvejens!

Saa skulde jeg melde mig til Pastor Dahlberg. Han selv tog ikke imod Friskolebørn.

Næh! Hvor *var* jeg flov — og *skuffet*.

Min Betagelse var som blæst bort, og jeg meldte mig til Præst hos den rare, men mindre romantisk udseende Dahlberg. — — —

En af Moders nye Bekendte fra Kirken foreslog en Dag at ville gøre en flink Stuepige ud af den lille Anna, saa hun i Tide kunde blive reddet ud af Teaterlivets mange Fristelser og Farer.

Bemeldte Dames Stuepige havde forladt hende i Utide, og nu stod hun i en stor Forlegenhed for Hjælp og kunde samtidig redde en ung Sjæl fra Verdens Forfængelighed.

Mor lod saa Forslaget gaa videre. Jeg var ikke videre begejstret, saa Mor skyndte sig at sige, at det jo bare drejede sig om en lille Maanedes Tid, til de havde faaet en anden. Og de 18–20 Kr. var jo ogsaa værd at tage med.

Saa en bidende kold Vinterdag ringede jeg paa ude paa Gamle Kongevej 136–38 hos Justitsraadens og blev lukket ind af en gnaven Kokkepige, som førte mig ind til Fruen, der anviste mig mit Arbejde. Jeg skulde rede Sengene om Morgenen, skylle den gamle Justitsraads Spyttekrus ud, holde Hoved- og Køkken-trapperne nette, gaa i Byen for Kokkepigen og om Eftermiddagen sidde lidt inde hos Børnene med mit Haandarbejde. Og saa skulde jeg skiftes med Kokkepigen til at spise med ved Aftensbordet sammen med Familien.

Efter denne Besked satte jeg mine Sager ind i Kokkepigens lille Værelse, som stødte ud til Køkkenet — dèr skulde ogsaa jeg bo. Der stod en smal Jernseng til mig, en Servante med et lille Spejl over, som gengav mit Ansigt i graablaa, og en Træstol — men ingen Kakkelovn! Hvis jeg ikke havde haft en Følelse af, at mine Dage i dette Kammer ikke vilde blive mange, tror jeg, jeg havde tudet.

Næste Morgen tog jeg fat som Stuepige. Kl. 6 ud af Sengen for at naa at være nede i Gaarden med Mælkespand og Flødekande, naar Kusken klemtede ved halvsvv Tiden. Saa et Forsøg paa at tænde op i Kakkelovnen i Dagligstuen; men da Forsøget ikke lykkedes, overtog Kokkepigen den Del af Gerningen under muggen Protest.

Derpaa til Køkkentrappen. Den var *ikke* ferniseret, altsaa skulde den *skures!*

Jeg fik en Spand Vand, Sand og grøn Sæbe og skrubbede løs; men da det var et ganske nyt Arbejde for mig, gik det kun langsomt, og Vandet frøs paa Trinene under Arbejdets Fremadskriden.

Derefter Morgenkaffe ved Køkkenbordet.

Hen paa Eftermiddagen begyndte jeg at føle en knugende Længsel efter min Mor. Jeg syntes, der var en uendelig Afstand mellem mig og Kvisten derhjemme paa Halmtorvet.

Først da jeg sad inde hos de to Børn, som var kommet hjem fra Skole, og fortalte dem om Snorelofterne og de hemmelighedsfulde Kældere paa mit Teater, om Tilskuerpladsen, saadan som den saa ud

i Halvmørket under Prøverne, og om det skraa Scene-gulv, som man, første Gang man betræder det, synes man aldrig vil kunne vænne sig til, glemte jeg min Sorg. Indtil jeg sad ved Aftensbordet sammen med Familien, og Fruen med høj, dadlende Stemme satte mig i Rette, fordi jeg tog et Stykke Spegepølse uden først at spørge om Forlov, da jog Skamrødmien mig op i Kinderne, og Klumpen i Halsen, som jeg ofte havde mærket i Dagens Løb, var der igen.

Midt i Ugen skulde jeg til Præsten. Efter endt Overhøring fløj jeg op paa Halmtorvet til Mor og kastede mig tudbrølende om Halsen paa hende:

»Aah, Mor, jeg kan ikke holde det ud! Jeg længes saa rædsomt efter dig! Der er saa iskoldt, og du skulde bare vide, hvor jeg maa slide i det — aa, maa jeg ikke komme hjem igen?«

Mor var ganske forskrækket. Der var ikke gaaet en Uge endnu!

»Du skal se, det bliver meget lettere, naar du har vænnet dig lidt til det. Tør nu dine Øjne og stik ned i Ismejeriet og køb dig en Sandkage, saa laver jeg en Kop Kaffe.«

»Tror du, jeg har Tid?«

»Ja vist — skynd dig nu bare!« Ned rutschede jeg til Ismejeridamen i Stuen og valgte to brunbagte, runde Sandkager til 2 Øre Stykket — og tyve Minutter senere drog jeg trøstet afsted, efter at have afgivet det Løfte at holde Tiden ud hos Justitsraadens.

Næste Gang, jeg skulde til Præsten, blev jeg borte

fra min Plads med det samme, og Mor maatte sende en Undskyldning til Fruen, som svarede tilbage, at min Opførsel ikke var til at undskylde. Hun havde haabet at gøre en flink Stuepige ud af mig — — naturligvis kunde jeg ikke vente nogen Løn, naar jeg havde forladt min Plads paa denne Maade.

Gamle Kongevej 136-38 faar altid et Blik, naar jeg kommer den Vej.

Min Konfirmation stod hos Onkel Louis, som foruden Festen forærede mig et Par langskaftede Knapstøvler — de første nye, jeg havde ejet.

Yderligere havde jeg faaet som »Konfirmationshjælp« fra Skolen et uldent Sjal — det skulde jeg have »staaet« i paa Kirkegulvet, men paa min indtrængende Anmodning slap jeg.

Ved Prøven paa Teatret Ugen efter spurgte Sceneinstruktør P. A. Rosenberg efter Anna Halberg, som ikke var mødt.

»Anna kunde ikke komme idag,« lød en lille Pigerøst henne fra Kulissen, »hun er til Alters.« — —

Men næste Formiddag stillede jeg — meget genert over min lange »Andendagskjole«, som jeg ustandselig traadte i opad Trapperne, og over min Damehat med Bindebaandet under venstre Kind og det hvidprikkede Slør, de sorte Skindhandsker med Denter og den nye Paraply.

Scenen.

I Udstillingsaaret 1888 kom den østrigske Skuespiller Josef Kainz' og hans Kammeraters uforglemmelige Gæstespil, som efterfulgtes 1891 af Kainz' og Kobers Besøg.

Min Søster og jeg hang i Prosceniumskulissen hver Aften og saa ham som Karl Moor i »Røverne« og som »Romeo« sammen med den dejlige Maria Barcany — lidet drømte jeg, at jeg selv engang skulde komme til at staa deroppe paa Balkonen som Julie. —

I Grillparzers »Drømmen er Liv« var Thora og jeg med i to stumme Roller som »Natten« og »Dagen«, symboliseret i to Drengeskikkelser, der stod bag Kainz' Leje med tændte Fakler i Haanden, Thora i et mørkt Gevandt og med sort Paryk som »Natten«, jeg i lyseblaat og med gul Pageparyk med Pandehaar som »Dagen«. Naar Drømmen begyndte, vendte »Dagen« sin Fakkellod mod Jorden, saa den slukkedes, naar Drømmen var forbi, slukkede »Natten« sin Fakkellod.

Ved Generalprøven gjorde den kendte Skuespiller Hermann Nissen Kainz opmærksom paa den blonde

Page, idet han sagde: »Ist sie nicht süß?« Den store Skuespiller saa et Øjeblik paa mig, saa vendte han ligegyldig Hovedet bort, og jeg følte en brændende Rødme skyde op i Ansigtet — ikke over Hermann Nissens Ord, men over Kainz' ligegyldige Blik.

En Aften mødte jeg Kæmpen Nissen paa Trappen ned til Foyeren. Idet han passerede mig, pressede han mig et Øjeblik brutalt ind mod Væggen og kyssede mig paa Munden. Jeg kom til at ryste af Skræk og Modbydelighed. Jeg passede paa ikke at møde den store Tysker oftere. Hans Brutalitet kastede en Skygge over hele Gæstespillet for mig. — — —

Josef Kainz' Kunst efterlod et uforglemmeligt Indtryk i min Sjæl.

En Scene i »Drømmen er Liv« kunde jeg ikke glemme.

Frk. Benelli staar fremme i Forgrunden som den skønne Prinsesse.

Kainz gaar fra Baggrunden frem imod hende med sænkede Øjenlaag. Idet han naar hen til hende, hæver han de store, straalende Øjne og segner i det samme, med Blikket i hendes, langsomt ned ved hendes Fødder, overvældet af hendes Skønhed.

Aften efter Aften stod jeg i Prosceniet og ventede paa dette Øjeblik, som for mig var Aftenens betagende Højdepunkt — ak, at kunne fremstille vaagende Kærlighed saa skønt!

Da Kainz rejste, var det, som Solen var forsvundet, og vi nu kun havde Graavejrsdage tilbage.

Saadan følte vi det vist alle. Der taltes ikke om an-

det end Josef Kainz' Kunst mange Dage efter. Og en Dag under en Prøve, da Kornbech med Kainz' Stemme og Tonefald gav sig til at deklamere en af hans Replikker fra »Røverne«, stormede Professor Riis-Knudsen ned ad Trapperne til Scenen, idet han forvirret raabte:

»Hvor er han? Er Kainz her?«

Jeg havde faaet en lille Rolle i Maeterlinck's »Den Ubudne«, som skulde opføres sammen med Gustav Wieds »En Bryllupsnat« ved en af de Forestillinger, som »Studentersamfundets fri Teater« gav paa Folke-teatret.

Den natlige Generalprøve blev meget bevæget.

Inden Tæppet skulde gaa op for »Den Ubudne«, havde Skuespillerne forsynet sig lidt rigeligt af de Drikkevarer, som var stillet ind til dem i Foyer'en, en Opmærksomhed fra Bestyrelsen: Peter Nansen, Ove Rode m. fl., overfor Kunstnerne, som efter at have optraadt paa deres respektive Teatre ofrede sig for disse Natteprøver.

For at man kan faa et Indtryk af Stykkets Stemning, skal jeg blot sige, at ved Tæppets Opgang sidder en Gruppe Mennesker i dæmpet Samtale omkring et stort Bord midt paa Scenen. Kun een Stol staar tom, den, som »Den Ubudne« — Døden, vil sætte sig paa; thi i Værelset ved Siden af ligger Hustruen paa sit Dødsleje. Der er halvmørkt i Stuen.

Inden Tæppet denne Nat gik op for den dystre

Enakter, hørte man en usikker Stemme hviske: »Er det dig, Benjamin, der har den første Replik?«

Benjamin Pedersen svarer ikke, men tørrer sin fugtige Pande. »Har du den første Replik, Benjamin?« lyder det igen ængsteligt.

»Jeg ved det ikke,« lyder Svaret.

Tæppet gaar.

Lang, uhyggelig Pause.

Ingen ved, hvem der skal sige hvad.

Alle stirrer hjælpeløst ned i Sufflørkassen, hvor Anders Christensen nu dukker op, ildrød i Hovedet af de mange Glas Portvin, han har faaet. Han sidder lidt og fumler med Sufflørbogen, saa ser man ham vende Ansigtet op mod Skuespillerne og aabne Munden.

»Kan du høre noget Vilhelm?«

Nej — Vilhelm kan heller ingenting høre.

Hvad skal dette blive til?

Nu hvisler Christensen en Replik op.

Alle griber den; men Marer faar først sendt den ud i Rummet.

»Det er *min* Replik,« hvisker Benjamin genkendende.

Ny lang Pause. Christensen sveder Angstens Sved og hvisker højere og højere — — og tilsidst finder Personerne deres respektive Replikker, og Akten spilles igennem, uden at Publikum aner det mindste.

Der var virkelig en ægte Uhyggestemning over Fremførelsen af »Den Ubudne« ved Generalprøven.

Derefter kom Gustav Wiedes Enakter, som spilles af to Personer, en lille Pige og hendes Bedstemoder.

»En Bryllupsnat« er den lille Piges *Moders*. Og Bedstemoderen kvæler ved Aktens Slutning Barnet.

Saa langt kom vi nu ikke paa Forestillingsaftenen. Publikum var under Samtalen mellem den Gamle og Barnet blevet mere og mere uroligt — man hørte enkelte hysse.

Men da Bedstemoderen lægger sine Hænder om Barnets Hals, bryder et øredøvende Spektakel løs. Der pibes, trampes og raabes: *Ned med Tæppet!* Ove Rode viser sig paa Scenen med en Gongon i Haanden, dens tre Slag skal skaffe Ro. Allerede ved det første skilles Gongon'en i to Dele, hvorefter Lar-men tager fat paany, og Tæppet falder.

Olivia Jørgensen, som spillede den lille Pige, er be-svimet i Sengen og bliver baaret ind i sin Garderobe, mens den nervøse Forfatter sidder ganske alene inde i Foyer'en, lille og elegant, med store, forundrede Barneøjne, og stryger sig nedover det spidse Skæg med Sølvknappen paa sin Stok. Idet jeg vil gaa forbi, rejser han sig og præsenterer sig for mig, som om jeg var en voksen Dame:

»Jeg er Forfatteren til det udpebne Stykke.« Han smiler med et Forsøg paa at være overlegen.

»Kan De forstaa, hvad de peb af, Frøken?«

»Ja, de vilde vel ikke se paa Kvælningscenen.«

»Var det *det*, tror De?« —

Jeg var meget betaget over mit Møde med den »berømte« Forfatter.

Nogle Dage efter »det fri Teater«s Forestilling faar jeg et duftende Brev fra *Peter Nansen*.

Hvad kan han skrive til mig om?

Han spørger mig, om »det fri Teater«s Bestyrelse ikke — som en lille Erkendtlighed for min Medvirken — maa forære mig den nydelige Kjole, jeg spillede i, og som var anskaffet til mig fra Magasin du Nord.

Og saa foreslaar han mig, at jeg kommer op til ham i Toldbodgade den og den Dag og viser ham Kjolen.

Jeg kender ikke Peter Nansen, da jeg lever mit lille, fattige Liv langt borte fra al Kulissesladder, kun glødende optaget af Teaterverdenens Romantik, saa jeg spadserer den bestemte Dag intetanende afsted til Toldbodgade, medens jeg nervøst gaar og tænker paa, hvad jeg dog skal sige til den fine, højt kultiverede Mand, som jeg nogle Gange har set ved Midnatsprøverne, men aldrig talt med.

Hjertet hamrer mig helt oppe i Halsen, da jeg ringer paa hos Nansen.

Han lukker selv op (det gør vi jo ogsaa hjemme, saa det forundrer mig slet ikke). Han hjælper mig venligt mit Overtøj af og lægger min Hat hen paa Bordet under Spejlet, og saa byder han mig ind i Dagligstuen, mens jeg er ved at synke i Jorden af Generthed.

Endelig faar jeg fremstammet:

»Jeg kommer, Herr Nansen, for at vise Dem den Kjole og for at takke Dem saa mange Gange for Opmærksomheden.«

»Aa, ja Kjolen! Ja, den er jo nydelig. Det glæder mig, at De kan bruge den. Men sæt Dem nu ned, mens jeg gaar ud og henter nogle Sager i Køkkenet. Jeg skal sige Dem, min Husholderske er gaaet, saa jeg maa selv opvarte Dem, Frøken Halberg.«

Da han er ude af Døren, drister jeg mig til at se mig om i den halvdunkle Stue. Gardinerne er rullet ned — midt om Dagen! Det var dog løjerligt! Paa et Bord ved Vinduet ligger et udenlandsk illustreret Blad — »La Vie Parisienne« — læser jeg. Jeg kaster et stjaalent Blik paa Billederne, men tager i en Fart Øjnene til mig — saadanne Billeder har jeg aldrig set før!

Forfatteren kommer nu ind igen iført en kort Morgenjakke — han bærer en Bakke med Vinkaraffel og to Glas.

Han anbringer det hele paa Bordet foran Divanen og opfordrer mig til at sætte mig ind ved Siden af ham. Jeg anbringer mig genert paa den yderste Kant af en Stol.

Han skænker Vin og byder mig, og jeg nipper ganske lidt til den hede Vin, som kradser i Halsen og giver Kvalme.

Hvordan skal jeg dog komme herfra? Her er ikke rart. Her lugter saa væmmeligt af parfumeret Tobak, og Manden med det blege Ansigt, de halvtlukkede Øjne og den stadig smilende Mund indgyder mig en uvilkaarlig Angst.

»De drikker jo ingenting, lille De!«

»Nej, Tak! Jeg kan ikke lide Vin.«

»Men en Cigaret da?«

»Nej, mange Tak, jeg ryger ikke.«

»Men Billederne her skal vi se — kom!«

»Nej Tak, jeg synes ikke om saadanne Billeder — de er — — ikke pæne.«

»Er de ikke pæne! de er henrivende! Men De er jo et lille Barn — et rent lille Barn — men sød — bedaarende sød.« Han vil trække mig hen til sig paa Divanen; men jeg stritter imod. Han søger at kysse mig, men jeg værger for mig — vild af Skræk. Hans Hænder griber voldsommere fat, jeg river i dem med mine spidse Negle, saa han giver Slip for at suge Blodet væk.

»River hun, den Lille!«

I det samme er jeg omkring Bordet og paa Flugt ind i den anden Stue — han efter mig — omkring Spisestuebordet — idet han griber mig, skriger jeg af fuld Hals, ude af mig selv af Angst.

»Hyss — ti dog stille!« tysser han. »Jeg skal ikke røre Dem, naar De ikke selv vil — lad dog være med at skrike.« Saa saare han giver Slip, er jeg ude i Entréen, flaar Hat og Kaabe til mig og er ude af Døren, før han faar rigtig sundet sig.

Først nede i Porten vover jeg at standse for at tage Tøjet paa. Hjertet hamrer, og mit Ansigt gløder.

Hvilken afskyelig Fyr! Nedrullede Gardiner, Vin, sjofle Billeder, Husholdersken ude — altsammen arrangeret i Forvejen for dette Besøg af en ny-konfirmeret Pige!

Dette var mit første Møde med Peter Nansen. Se-

nere skulde jeg lære ham at kende fra en ganske anden Side, som den altid trofaste og hjælpsomme Ven overfor dem, han holdt af. Men der gik Aar, før jeg overvandt den Følelse af Angst og Uvilje, som mit første Møde med ham havde fremkaldt.

Jeg skulde debutere. P. A. Rosenberg fortalte mig en Dag, at Direktionen havde tænkt at give mig Rosettes Rolle i Alfred de Mussets »Man skal ikke spøge med Kærlighed«.

»Og jeg har lovet at læse med dig,« føjede han til.

Denne »Læsning« bestod i, at vi i en Frokostpause satte os ned i Dagmarkaféen. Rosenberg bestilte to Kopper Kaffe, og saa tog han mit Rollehæfte og satte en Blyantsstreg under alle de Ord, som skulde fremhæves i Sætningerne.

Og det mærkelige var, at det viste sig at være nok. Naturligvis havde den Anmelder Ret, der indvendte, at Debutantinden endnu var for ung og uudviklet til, at man ud fra denne Rolle kunde stille hendes kunstneriske Horoskop, mon der ikke var et Fingerpeg i hendes egen Replik, at det vist var bedre, hun »gik hjem til sin Moder«?

Men de Anmeldere, der i Debutantindens Spil mente at finde et forjættelsesfuldt Poesiens Pust, havde maaske heller ikke helt Uret.

Den udpebne Forfatter, Gustav Wied, skrev et meget venligt Brev til mig efter Debuten. Kun syntes han, at der var for megen Kyssen i Rosettes Rolle, og han fandt, at Martinius Nielsen ikke lagde Fing-

»Pigen fra Heilbronn«. 1897.

Mimi i »Frie Fugle«. 1897.

Christine i »Et Eventyr i Rosenborg Have«.

rene tilstrækkeligt imellem. Og saa tilføjede han en Efterskrift i Brevet, som fik mit 16-aarige Hjerter til at banke:

»Jeg myrder Martinius!«

Efter dette Brev fulgte flere. Tilsidst friede den excentriske Forfatter til den 16-aarige Pige og fik hendes Ja.

Hvad der fik mig til at give dette Ja, stod mig naturligvis ikke dengang klart. Senere forstod jeg, at det udelukkende var barnlig Betagethed over, at en saadan »berømt« Mand kunde se til min Ringhed og tænke paa at give sit Navn til et Væsen, der stod saa langt, langt under ham i Verdenserfaring og Klogskab.

Efter at han havde været oppe paa Kvisten og anholdt om min Haand hos »Enkegrevinden«, som han kaldte Mor, der blev ganske indtaget i hans elskværdige, utvungne Væsen og pudsige Jargon, rejste han til Stege, hvorfra han i de kommende Uger sendte mig korte Epistler paa gult Blokpapir; men jeg kunde ikke lide, at han i sine Breve kaldte mig »Ferdinand«; derimod syntes jeg, det var uhyre romantisk, at han forbød mig at lade min Moder læse hans Breve — hvad hun naturligvis gjorde alligevel.

Jeg saa ham ikke, før Tivoli aabnede. Da afhentede han mig paa Halmtorvet — med Moders Tilladelse — til en lille Middag hos Nimb og bragte mig hjem igen i ordentlig Tid — efter Mors Ordre.

Saa rejste han igen hjem for at skrive.

En Dag i Juni holdt han udenfor vort Hus med en Landauer. Vi skulde i Skoven — ad Strandvejen.

Solen skinnede — jeg var ringforlovet — og kørte i aaben Landauer — medens den Forlovede sad paa Bagsædet lige overfor mig med Hagen støttet paa sin sølvknappede Stok og saa mig ind i Øjnene uden at mæle et Ord.

Under Køreturen trak han en lille Flacon op af Vestelommen, fugtede sin Finger med dens Indhold og gned begge sine Øjne dermed.

»Hvad er det for noget?«

»Det er en Elixir, lille Ferdinand, hvis Sammensætning jeg ikke kan røbe.«

Ved en Slags Ideassociation gjorde jeg ham saa det nærgaaende Spørgsmaal:

»Vil — — De — ikke sige mig, hvor gammel De er?«

»Lille Ferdinand, jeg tror, jeg *har* sagt dig, at jeg bliver aldrig ældre end 27 — og saa maa du snart sige »du« til din Kæreste.«

(Han var 33; men det vidste jeg ikke. Og jeg var 16. Han kunde altsaa næsten have været min Fader.)

Efter en livlig Brevveksling med Mor i Anledning af, at hun bestemt satte sig imod, at hendes Datter besøgte sin Forlovede i Stege, selv om hans Søster boede hos ham, opnaaede han tilsidst — ved sine grinagtige Breve og sin Godmodighed overfor Mor at faa hendes Tilladelse til at modtage »Ferdinands« Besøg i 14 Dage af Sommerferien i sin ugifte Broders

Hus ved Æbeltoft — hvor ogsaa hans Søster skulde holde Ferie.

Disse 14 Dage aabnede begges Øjne for, at Forlovelsen var en beklagelig Fejltagelse.

Wied fandt, at hans Barnekæreste var en lille dum Snerpe, der ikke reagerede paa den ønskelige Maade overfor hans Forsøg paa at overtale hende til at forstaa, at *Forlovelse* og *Ægteskab* i Grunden var eet og det samme.

Og hun saa ham en Dag gaa i Vandet i Søsterens altfor vide Badedragt, som han inden Vandgangen promenerede, rygende en stor Cigar, fuldkommen uvidende om, at hans lille Kæreste, gemt bag en Stendysse, iagttog ham.

Da hun nogle Dage senere saa ham ligge til Sengs, blaa helt ud paa Neglene, efter et Selvmordsforsøg ved Hjælp af 16 Antifebrinpulvere, havde ethvert Spor af Betagelse vejet Pladsen for kvalmende Ækelhed.

Ved den første Prøve paa Teatret efter Sommerferien kom Prof. Riis-Knudsen hen og trykkede min Haand med et alvorligt og hjærteligt:

»Til Lykke!«

»Jeg er ikke forlovet mere,« stammede jeg.

»Nej, det er ogsaa *derfor*, jeg ønsker Dem til Lykke.«

Jeg fik mit første Gennembrud som den lille skælske Louison i Molières »Den indbildt Syge«. Skue-

spiller Johannes Marer, Stykkets Oversætter, havde indstuderet Rollen med mig. Det var første Gang, jeg blev instrueret Replik for Replik, om og om igen, indtil Instruktøren var tilfreds; jeg har ikke senere kunnet lade mig forme paa denne Maade ind i en Instruktørs Opfattelse, men er gennem smaa Vink blevet hjulpet til *selv* at arbejde med mine Roller.

Under de første Prøver paa en ny Rolle, led jeg altid af en grænseløs Generthed, som lammede mig aldeles. Jeg var altid sikker paa, at »den Rolle vilde jeg aldrig komme til at spille, som den skulde spilles« — den eneste Undtagelse dannede Myrrhine i »Lysistrate«, den var fra første Prøve en Leg og en Fest — vor kloge og hjertensgode Sufflør Lund, som sad nede i sin Kasse og fulgte mine Kvaler under de første Prøver, opmuntrede mig Gang paa Gang med et: »De kan spille den Rolle!« Det gav mig det Skub, jeg skulde have, og derefter formedes Figuren mere og mere under større og større Frimodighed.

Senere — paa Folketeatret — da jeg traf *Herman Bang* — blev det igen en ny Slags Instruktion. Han spillede Rollen igennem *ganske alene*, medens jeg opmærksomt fulgte hans Spil, først ganske kold, fuld af Modsigelse og stædig Trods, han var jo saa sær og affekteret; men længe varede det ikke, før jeg fangedes og gennemluedes af det Liv, den Følsomhed og Genialitet, som kom til Syne i Pauser og Tonefald, i hans Spil med de døde Ting rundt omkring ham, i Bevægelser og Blik. Han mærkede straks, naar jeg var tæt op. Til at begynde med stønnede han over,

at jeg kunde *forlange*, at han netop denne Dag skulde give sit Hjerteblod i denne oprivende Scene; men det var kun, fordi han følte min kritiske Kulde; saa saare han *havde* mig, var han ganske utrættelig. En Gang imellem afbrød han sig selv midt i en Replik, saa tungsindigt hen paa mig og henaandede: »Var det godt, Anna?« Og naar jeg saa nikkede, tog han det om igen og understregede gerne det, der havde været saa godt, lidt for meget.

I samme Sæson (1892-93) spillede jeg paa Dagmar-teatret den lille Spinoza i »Uriel Acosta« og den unge Pige i Geijerstams »Tre om En«. Denne »Ene« var *August Liebman*, den Tids mest bedaarende, unge Lystspilskuespiller, hvilken Fest det var at have ham som Medspillende i dette Stykke og i »Fætter Georg«!

I »Professor Crampton« af Hauptmann spillede jeg sammen med den talentfulde og følsomme unge Skuespiller Robert Schyberg. Og i Max Halbes »Ungdom« først med Vilhelm Wiehe og senere med Otto Jacobsen.

Ægteskab.

Ved Slutningen af Sæsonen 1894-95 blev jeg forlovet med Forfatteren Otto Larssen, en yngre Broder til Oda Nielsen.

Mor satte sig af al Magt imod denne Forbindelse — han havde jo slet ikke brudt sig om at spørge om hendes Mening — og de Oplysninger, hun havde indhentet, var ikke egnede til at stemme hende blidere: Manden skyldte Penge baade her og dør, de Støvler, han gik med, var ikke betalt endnu, han soldede den Smule, han tjente ved sin journalistiske Virksomhed, op i Selskab med Folk som Peter Nansen og Konsortet; hans Svoger, Martinius Nielsen, vilde ikke se ham i sit Hjem, o. s. v., o. s. v., jo Mor var underrettet.

Men intet hjalp.

Ham eller ingen! —

Jeg havde set ham første Gang som Viking i Oehlenschlägers »Stærkodder«, hvor jeg selv var med som Statist, han havde kun en enkelt Replik, men han var saa elegant og smuk og meget overlegen i sit Væsen, og saa hørte jeg, han var Broder til *Fru Oda*,

som jeg beundrede, fra jeg havde spillet sammen med hende i »Per Gynt« som hendes lille Søster Helga.

I flere Aar sværmede jeg i al Stilhed for denne Københavns charmerende Bohème, indtil han opdagede mit Sværmeri og rørtes over det.

Ved næste Sæsons Begyndelse blev vi viede (imod min Mors Vilje og derfor uden hendes Nærværelse) i Hvidovre af Pastor Henry Ussing, som kom cyklende til Højtiden med sin Præstekrave i en Æske paa Styret, hvad den Gang ikke var helt almindeligt for en Præst.

Teatrets Skrædderinde, Frk. Julie Hansen, havde syet min Brudekjole og diskret arrangeret en Samling Rynker, som uhjælpeligt aabenbarede, hvad de skulde skjule.

Under Bryllupsmiddagen, som stod i Toldbodgade hos Peter Nansen, hos hvem min Mand hidtil havde boet, og hvori blandt andre Odas og Ottos Broder, den hæderlige Stationsforstander, Olaf Larsen fra Kalundborg, deltog, drak Brudgommen mere end klædeligt var for en Mand i hans Situation. Og da vi kørte hjem til det møblerede Værelse, vi havde lejet i Dronningens Tværgade, var min Mand lige ved at falde ud af Drosken, da den holdt foran Huset, og jeg følte mig skrækkelig flov overfor Kusken.

Ikke et Ord blev vekslet mellem de to Nygifte, da de var alene med hinanden i deres »Hjem«. Han trak Tøjet af sig og slængte det paa maa og faa hen over en Stol, saa gik han i Seng, vendte sig væk — og

mumlede, inden han faldt i Søvn, med inderlig Lede i Tonefaldet: »Det var s'gu bedre ikke at være gift.«

Og hun græd — ulykkelig over, at han kunde nænne at drikke sig fuld paa deres Bryllupsdag.

Oda havde lavet en hyggelig lille Rede til os paa en 5te Sal i Kronprinsessegade. Hun havde købt noget rødt Stof, som hun med smaa Søm slog paa Væggene — fra Loft til Gulv — i den lille Dagligstue. Jeg var ganske betaget over hendes Dygtighed og Energi og over, at hun var saa sød mod sin lille, unge Svigerinde. Hendes Hjem i Havnegade var mit Hjem, og Martinius indvilligede for min Skyld i at se sin Kones Broder hos sig; men hjærteligt blev Forholdet aldrig mellem dem.

I det første halve Aar havde vi ingen Hjælp i Huset, saa jeg maatte selv lave Mad og passe den lille Lejlighed. Men da jeg aldrig havde lært Madlavning, stod Middagen de første Maaneder paa kold Skinke med Macaroni, som var Otto Larssens Livret, saa Gæsterne vidste paa Forhaand, hvad de kunde vente sig. Efterhaanden fik jeg virkelig stor Øvelse i at koge Macaronien til alles Tilfredshed.

Senere blev Repertoiret udvidet med Lobescowes og stegte Rødspætter — uden Rasp. Formad var der aldrig Tale om i vor Husholdning, det kunde jeg ikke klare; men denne Mangel i min Opdragelse gjorde intet Skaar i Idyllen.

Da jeg skulde have Finn, var Otto Larssen i en af sine slemme Perioder, ude hver Aften med Solde-

brødre, fuld af Ondskab, naar han ud paa Natten — eller hen ad Morgenstunden — kom hjem, hvid i Ansigtet med Munden vredet til den ene Side i et spodsk Smil og Pupillerne i de store, blaa Øjne udvidede og skinnende.

Jeg var saa bange for ham, naar han var saadan. Men alt var glemt, naar han angerfuld bønfuldt mig om Tilgivelse.

Det var, som der var to ganske modsatte Naturer i ham. Han, der i ædru Tilstand var det mest fortryllende Menneske, fin, klog, morsom og varmhjertet, musikalsk og talentfuld som Skribent, han var under Paavirkning af Spiritus ufin til Gemenhed, hjærteløs og udspekuleret ond, det var, som om en Dæmon var faret i ham.

Nogle Uger før jeg fødte min Søn, kom hans Fader hjem en Nat, gik ud og fyldte den store Badesvamp med iskoldt Vand og vred den over mig, medens jeg laa og sov. Og da jeg med et Skrig vaagnede, greb han mig i Haaret, trak mig ud af Sengen og slæbte mig gennem Stuen. Næste Dag var han ude af sig selv af Fortvivlelse over, hvad han havde gjort. Og saa var alt glemt.

En Eftermiddag, da Forfatterne Carl Hjernø og Jens Pedersen havde været hos os, og Otto — som i Forvejen ikke var ædru — med en stor indisk Kniv havde hugget Halsen af en Flaske Champagne, som Gæsterne var kommet med, hvorved han saarede sig i Haanden, fik han, efter at de andre var gaaet, den Idé at ville hente to Svibelglas, som var trillet ud i

Tagrenden. Pigen og jeg maatte holde ham hver i sit Ben, medens han krøb ud paa det skraa Tag og redede Glassene.

Ved Finns Daab var Faderen saa beruset, da vi skulde hjem efter Festen hos Oda og Martinius, saa jeg gik i en dødelig Angst for, at han skulde tabe Barnet paa Gaden. Han *vilde* bære Drengen selv og blev rasende, naar jeg vilde blande mig i den Sag.

Jeg spekulerede tit over, hvorfor min Mand saa ofte drak sig fuld.

Det kunde ikke være, fordi han var ulykkelig i sit Ægteskab, jeg havde ikke tilhørt nogen anden, før jeg kom til at holde af ham, og jeg var ham tro, lige til han havde slaaet den sidste Rest af Kærlighed ud af mig og lige ud sagt mig — under en Rus — at han havde genoptaget Forholdet til sin tidligere Elskerinde.

Det faldt mig ind, at han maaske drak, fordi det saarede hans Stolthed, at det var mine Penge, vi levede af. Jeg lod ham aldrig høre det, tværtimod bad jeg ham om hvert Stykke nyt Tøj; men hans Venner drillede ham ofte med det. Og saa tænkte jeg, han var desperat over sin Mangel paa Arbejdslyst.

Han kunde ikke tage sig sammen til at bestille noget — det, der gjorde Martinius hvidglødende af Foragt — og saa lod han fem være lige og drak sig Glemsel og — Ondskab til.

Ak, lille Otto, det var *dig*, der skulde have været i Goodtemplar Logen, saa havde du rimeligvis beholdt din Kone og dit Barn — og dit Liv med.

Mødet med Eleonora Duse.

I Aarene 1895–99 fik jeg mit fulde kunstneriske Gennembrud paa Folketeatret — først i Kleist's »Kätchen von Heilbronn«, som Direktør Abrahams kontraktmæssigt havde forpligtet sig til at opføre med mig som Kätchen, og hvori Martinius var »min høje Herre«. Derefter som Mizi i Schnitzlers »El-skovsleg«. Saa forlod Martinius Folketeatret for at vende tilbage til Dagmar som Riis-Knudsens Meddirektør, og Herman Bang kom til Folketeatret som Instruktør; desuden engageredes Johannes Nielsen; og nu begyndte en lykkelig Tid med alvorligt, anstrengende Arbejde under en genial Sceneinstruktørs Ledelse.

Murgers »Bohème« — »Frie Fugle«, som det hed paa Dansk, med Johannes Nielsen som Rodolphe, mig som den brystsyge Mimi, Johanne Abrahams som Musette sammen med Albrecht Schmidt som Marcel — og med Peter Fjelstrup, blev en Forestilling, hele København skulde se. Saa kom »Lysistrate« og »Trilby«, hvor S sammenspillet med Fjelstrup som Svengali var en Oplevelse.

Saa Rakel i Bjørnsons »Over Evne«, først med Joh. Nielsen som Sang, senere med den franske Skuespiller Lugué Poë.

Og paa Folketeatret saa jeg *Eleonora Duse*.

Jeg saa hende som »Kameliadamen«, og det blev mit Kunstnerlivs højeste og *helligste* Oplevelse.

Renere og sandere Skuespilkunst har jeg aldrig set. Jeg saa Sarah Bernhardt senere i samme Rolle, men det var for mig kun glimrende »Teater«.

Eleonora Duse brugte ikke Sminke; tænk, hvilket Ansigt man maa have for som Skuespillerinde at kunne undvære Sminkens Understregning!

Endnu inden Graaden brød frem, saa man i Ansigtets Skiften Farve, at den nærmede sig. Og da Kærligheden til Armand fylder hende med Undren og Lykke, saa man den fine Rødme farve hendes blege Kinder.

Selv om dette kun var noget ydre, var det dog et Udtryk for den Sandhed, Renhed og Selvfornægtelse, som var hendes Kunsts Adelsmærke.

Hun spillede hele første Akt — ikke som den fejende, letsindige Kokotte, men som en dødræt, dybt sørgmodig ung Kvinde, som ingen Illusioner har tilbage mere, men dog saa forunderlig uberørt i sin Sjæl.

Den sidste Scene i 1ste Akt med Armand var ubeskrivelig skøn. Hendes Minespil vekslede fra venlig Interesse til kølig Reserverthed, og derefter til Undren og skælvende Lykke.

I 3die Akts Havescene naede hun ikke at sætte alle

sine Markblomster i Vand, de laa og visnede paa hendes Skrivebord under gamle Duvals Besøg. Under Samtalen legede Duse halvt ubevidst med en af de store, hvide Margueriter, og medens hun søgte at holde Taarerne tilbage, pillede hun Blad for Blad af Blomsten, ganske naturligt, uden mindste Effektojageri. Det var, som om hendes sidste Drømme om et lykkeligt Liv med den Elskede en efter en faldt til Jorden.

Jeg ser hende for mig i sidste Akt, siddende paa den lave Divan med det store, hvide Skindtæppe. Hun var saa træt, saa træt, havde næsten ikke Kræfter til at løfte de skønne Hænder, bare vendte og drejede dem i sit Skød, for at undersøge, hvor magre de var blevet. Og da Armand pludselig staar i hendes Stue, lægger hun sig ind til ham i stille, hjerteskerende Graad — ikke et Ord kan hun sige, hun *bliver* bare dør ved hans Hjerte med Ansigtet gemt ved hans Skulder, og man ønsker, at Marguerite maa dø dør.

Hendes Død nogle Minutter efter var lige saa renset for »Teater«, som alt det øvrige. Hun sad halvt oprejst paa den hvide Divan, medens Armand knælede foran hende og støttede hende. Et Øjeblik sad hun saadan, saa bøjede hun langsomt Hovedet ned mod Armands Skulder, og alt var forbi.

Den franske Forfatter, *Edouard Schneider*, skriver i sine Erindringer om Eleonora Duse:

»Længe inden jeg lærte hende at kende, saa jeg

hende i Paris fejre en af sine største Triumfer som »Kameliadamen«.

Den store Sarahs Stemme klang endnu i mine Øren. Det var aldrig faldet mig ind, at nogen Skuespillerinde kunde overstraale hende i denne Rolle, som næsten var blevet en Myte.

Derfor var jeg ogsaa i allerhøjeste Grad overrasket, da Marguerite Gautiers Skikkelse traadte mig i Møde under Italienerindens Træk, og jeg mærkede den stærke poetiske Fortryllelse udgaa fra hende i Forbindelse med en for mig fuldkommen ny Glans af Ægthed og Sandhed. —

Man maa have set hende i det Øjeblik, hun forlader Armand Duval og, i Stedet for det traditionelle Kys paa Panden, trykker sine Læber mod den Elskedes, for at forstaa, hvordan hun skaber sine Skikkelser ud fra Sandhed og giver dem en dyb Menne-skelighed, som ingen anden Skuespillerinde har formaet.

Den, der har hørt hendes ømme og bønfoldende: »Armando!« i 4de Akts Scene, vil aldrig glemme den Hjælpeløshed og Pine, det gav Udtryk for i en Hvisken og Stammen, som steg i et hjerteskrærende Crescendo — et Menneskes Skrig ud fra dets Tilintetgørelse, naar al Kraft forlader det — idet Kærligheden forlader det — og det ikke mere ved, hvorfor det lever.

Ingen kan være mere ægte, ingen større i enkel Jævnhed, hvor Beherskelsen adler hver Gestus, Stilling og Udtryk.

Og nu hendes Ansigt. Hun plejede aldrig at sminke sig, og derfor virkede hun paafaldende bleg. Dette blege Ansigt var en Verden, i hvilket det Indres blide og voldsomme Kræfter dukkede op og atter forsvandt i hvileløs Vekslen som Lyn og flygtige Skygger, den, der een Gang saa dette Ansigt, var med det samme under dets Fortryllelse. I Trækkene luede hendes Ildsjael — og i Blikket, som skiftede i det uendelige. Snart var Øjet vidt aabent, saa sænkedes Laaget og hævedes atter, og Blikket skiftede fra Angst til Smil og blev saa pludselig igen ganske stille. Ud fra det mørke Øje spillede et gyldent Skær, og en Fylde af Billeder og Tanker samlede sig i det: grænseløs Mildhed bredte sine Vinger ud over en Verden. Omkring den tungsindige Mund, om Næse, Bryn og Pande, helt op under det vilde, sorte Haar gik hastige Ilinger af dybe Hemmeligheder, Kamplyst og Trods talte ud af den stærkt betonedede Underkæbe, som i den langttrukne Bue fra Hage og Hals fandt sin dæmpende Udjævning. Naar Munden — en Smule bleg — aabnede sig over de hvide Tænder, var det, som om den tvunget af Øjeblikkets Magt gav en Hemmelighed til Pris, som var uudsigelig ren og smertefuld. Men hvad Læberne udtalte, og hvad de fortav, gav først de berømte marmorskønne Hænder det sidste Udtryk med et Kærtegn, med en spøgende eller harmfuld Bevægelse. Uforglemmelig er mig denne levende Skikkelse, smidig, tusindfold bevægelig, der opflammede Omgivelserne, ja ligesom selve Rummet. Hendes Stemme raadede hverken over et

kraftigt Aandedræt eller over Tonens særlige Styrke og Udholdenhed, men altid ung og smidig vidste den at skille ud fra hinanden Tankens stille Tale i dens fineste Svingninger: aandeløs, sønderrevet, bristefærdig gav den den vilde Naturdrift; *mezza voce* — som fra det langt borte liggende Fjerne — udaandede den Liden, Hengivelse, Erindring. I denne Stemme tonede hellig Bekendelse, et Budskab fra de uudforskkelige Egne mellem Aand og Kød.

Aftenen er i mit Minde blevet en Aabenbaring af en Kunst, som gjorde al Scenekunst til Skamme, fordi hun var selve vort eget Hjerteslag. Derfor var jeg dybt bedrøvet, da jeg et Par Aar senere (1909) erfarede, at Eleonora Duse for stedse havde forladt Teatret. Hendes Bortgang paa Berømmelsens Højde var en Gaade for os, da vi intet vidste om den store Tragediennes Liv. For alle, som indtil da med lidenskabelig Interesse havde fulgt hendes Løbebane, blev hun fra dette Øjeblik til Legende.«

Da Tæppet hin Aften i Folketeatret var faldet for sidste Gang, blev vi staaende i Smaagrupper og saa paa hinanden uden at tale. Saa mumlede en Skuespillerinde fra det kgl. Teater med et haabløst Udtryk i sit smukke Ansigt:

»Ja, man kan lige saa godt holde op at spille Komædie efter *dette*.«

Men inde i mig steg der som en Aabenbaring frem: *Her gaar Vejen! Og ad denne Vej skal du frem!*

Eleonora Duse.

Salome i »Salome«. 1903.

Den unge Konge i »Man kan, hvad man vil«. 1905.

Familien.

Jeg var flyttet fra min Mand og boede foreløbig med min lille Dreng hos Oda og Martinius.

En Dag sagde Johannes Nielsen til mig: »Jeg talte med Otto Larssen i Gaar. Han er syg, og han er ulykkelig. Tror De ikke, De skulde flytte sammen med ham igen?«

Jeg blev ganske bevæget over, at Joh. Nielsen følte Deltagelse for min Mand. Jeg havde ikke vidst noget om, at Otto var ulykkelig — og syg. Han skrev ikke til mig.

Saa satte jeg mig i Forbindelse med ham og foreslog, at vi prøvede paa at begynde forfra — gensidig tilgav alt, hvad der var passeret, og søgte at være gode mod hinanden for Fremtiden.

Han blev meget lykkelig og rørt, og vi flyttede saa foreløbig hen paa et lille Hotel ved Raadhuspladsen.

Da jeg den første Aften efter Teatret kom hen paa Hotellet, laa Otto Larssen i Sengen og læste. Jeg kunde se, at han havde drukket, og Hjertet sank i mig.

Han kom med nogle bidende Bemærkninger. Og da jeg ikke svarede, greb han Lysestagen paa Natbordet og slyngede den efter mig. Jeg ringede i min Skræk paa Tjeneren; men i samme Nu fór min Mand ud paa Gulvet, slog mig i Ansigtet og raabte til Tjeneren, der i det samme bankede paa: »Skrub af! Her er ikke noget at kigge efter.«

Næste Formiddag mødte jeg til Prøve paa Folke-teatret med et blaat Øje. Da Joh. Nielsen saa mig, forstod han, at han havde gjort bedre i ikke at tale Otto Larssens Sag hos mig. Han havde ikke troet, at det var saa galt.

Og bedre blev det ikke. Der var smaa Perioder, hvor alt saa saa forjættelsesfuldt ud. Min Mand var begejstret for min Kunst, han købte store, skønne blegrøde Azalea'er, lod dem skære af ved Roden og smide op til mig paa Scenen. Han lærte mig et lille Vers, som jeg skulde synge for ham, naar han havde været ude og gjort Forsøg paa at faa et eller andet at bestille. Verset lød i sin Prunkløshed saaledes:

Naar Fatter gaar en lille Tur
og kommer hjem igen,
da er han saa kær
for sin lille Ven.

I en saadan mere idyllisk Periode viste jeg ham en Dag en lille Skildring, jeg havde nedskrevet fra en Tyrefægtning i Barcelona. Han syntes, den var udmærket, og han fik en Idé: »Hør, vi skriver en Bog fra

Spanien og udgiver den i dit Navn. Du fortæller, og jeg sætter det sammen. Saa tjener jeg lidt Syle — vi kan maaske saa tage en Rejse til Spanien til Sommer.«

Og saadan blev »Æventyr ude og hjemme« til. Nogle af Bogens Skildringer var oplevede, andre opfundne af den *virkelige* Forfatter, og Stilen, Jargonen, var helt og holdent hans.

Professor Emil Poulsen sagde til sin Søn, Johannes, efter at have læst den: »Hun maa være meget kynisk for at kunne skrive en saadan Bog.«

Jeg har forlængst faaet dette »Forfatterskab« strøget i den »blaa Bog« og er kun ked af, at det staar i Salmonsens Konversationsleksikon.

Kort Tid efter blev min Mand og jeg enige om ikke at fortsætte Samlivet mere, men søge en lovformelig Skilsmisse.

Jeg flyttede med min Søn Finn hen i et Hotelværelse paa Sct. Annæ Plads og fæstede en ung Pige til at passe ham, naar jeg var paa mit Teater.

En Aften, jeg kom hjem, var Drengen borte. Gustav Esmann og hans Hustru havde bortført ham — rimeligvis tilskyndet af Otto Larssen. Til min Søster Carla, som sad ved Finns Seng, medens Pigen var ude, havde de sagt, at jeg ventede dem henne paa en Kafé (I). Min Søster havde protesteret og var ude af sig selv løbet et langt Stykke efter Drosken, der kørte bort med ham.

Næste Formiddag kom Gustav Esmann, som var en af min Mands gode Venner, og som jeg derigen-

nem var kommet i Forbindelse med, hen paa Hotellet — kendelig nervøs.

»Hvor er Finn?« spurgte jeg rystende af Bevægelse.

»De skal bare være ganske rolig, lille Anna. Drengen er hjemme hos Fanny (hans Hustru). Otto og vi syntes, det var bedst, at han var dør en lille Tid i Fred og Ro, imedens De og Otto ordner Sagerne. Det er ogsaa altfor besværligt for Dem at have Drengen her paa Hotellet og overlade ham til et vildfremmed Menneſke. Fanny har altid været fortvivlet over, at hun ingen Børn har, hun er som skabt til at passe saadan en lille Unge. Og ude hos os har han Haven at kunne tumle i — — og saa kommer De ud til ham, naar De er fri. Det drejer sig jo bare om nogle Dage — maaſke en Uge eller to. Otto vil jo ikke tage Drengen fra Dem, Anna — det er jo bare for at hjælpe Dem.«

Mine oprevne Nerver faldt under Esmanns beroligende Ord til Hvile. Og jeg foreholdt ham ikke det raa i hans Fremgangsmaade: at rive et to Aars Barn fra hans Moder uden mindste Forberedelse, i Stedet for at komme og tale med mig om Sagen og søge at gøre mig forstaaeligt, hvor meget bedre det var for baade mig og Drengen, at han kom en Tid under rolige Forhold, indtil jeg fik et rigtigt Hjem.

Saa det gik jo meget lettere, end Esmann vist havde tænkt sig. Utroligt for mig nu at tænke paa, hvad jeg fandt mig i paa Grund af min Uudviklethed og Karakterløshed — enhver kunde løbe om Hjørnerne med mig. Og ved min egen Daarskab var jeg faldet

i Hænderne paa en Kreds af Mennesker, hvis Ky-
nisme og bidende Vid jeg intet Vaaben havde imod,
og iblandt hvilke jeg følte mig som en fortunlet Spurv
i Tranedans.

Skilsmissen blev ordnet, og min Søn senere adop-
teret af Esmanns. Jeg duede ikke til at opdrage en
Søn — jeg trængte selv til at opdrages.

Saa var jeg da atter fra 1899 vendt tilbage til mit
gamle, kære Dagmar-teater, hvor Martinius var min
forstaaende og gode Direktør, som værnede om mit
Talent og gav mig de Opgaver, hvorved jeg kunstne-
risk kunde modnes. Bang tabte mig dog ikke af Syne,
men vedblev at være min Instruktør — dog i al Hem-
melighed, da Martinius ikke holdt af, at hans Skue-
spillere modtog Bangs Instruktion. Det var ikke alle
Roller, jeg søgte hans Hjælp til; men hver Gang, jeg
syntes, jeg maatte opgive det, gik jeg hen paa Gl.
Kongevej 25 og fik nyt Mod og ny Inspiration.

Jeg saa Bang spille »Monna Vanna« og »Kamelia-
damen«, »Valborg« og »Ofelia«, »Tove«, »Anna
Bryde« og »Yrsa« — kun een Gang viste han mig,
hvad *han* havde tænkt med hver af disse Skikkelser,
saa greb jeg intuitivt, hvad jeg kunde gøre til *mit*,
Resten lod jeg ligge. — — —

Jeg havde af og til grundet over den Forskel, der
var paa os fire Søstre og de øvrige kvindelige Med-

lemmer af den Halberg'ske Slægt — baade af Temperament og Ydre var vi vidt forskellige.

En Dag kom Forklaringen. Min Søster Thora Schmidt kom en tidlig Morgenstund og bragte mig den Nyhed, at Far ikke var født Halberg, men kun *adopteret*. Hans rigtige Fader var en Schweizer-Italiener, *Johan Monigatti*, som havde været Medindehaver af Jostys Pavillon i Frederiksberg Have. Senere gav Sadelmagermester Halberg, med hvem Bedstemor giftede sig, hendes lille Dreng Johan *sit* Navn.

Den Dag, jeg fik denne overraskende Meddelelse, gav jeg i overstrømmende Henrykkelse en halv Flaske Champagne til os fire Søstre, som var samlede hos Mor for at fejre Dagen. Saa gik jeg sporenstregs hen til den Fotograf, der boede lige ved Siden af Tivoli, og lod ham tage et Billede — denne store Dag maatte foreviges! Jeg lignede grangivelig en Italienerinde paa det Billede.

Senere fik jeg gennem Dansk Genealogisk Institut følgende Oplysninger om min Bedstefader:

»I Sjette Frederiks Dage var Frederiksberg Have det almindelige Udflugtssted for Københavnerne, navnlig paa Slotsterrasserne bølgede Folkemængden frem og tilbage, medens den lyttede til Militærmusikken, der spillede paa Slotstrappen, men der var strenge Ordensregler i Haven, man maatte bl. a. ikke køre med Barnevogne og ikke ryge Tobak.

Omtrent hvor Jostys Pavillon nu ligger, havde Augustinus Taddey i 1813 aabnet en Pavillon med Kon-

ditori, hvor Publikum kunde nyde forskellige Forfriskninger. Taddey var indkaldt til København fra Italien som Stukkatør, men havde ikke kunnet finde Anvendelse som saadan og havde derfor slaaet sig paa Konditori, som han drev paa Kongens Nytorv i en Del af den nuværende Privatbankbygning og senere ved Siden af paa Hjørnet af Gothersgade. 1813 fik han Bevilling til at opslaa et Telt i Frederiksberg Slotshave, hvor han kunde »falholde Refraichissements« for de Spadserende, men han maatte ikke udskænke Øl eller Brændevin for »den simplere Classe af Almuen«.

Taddey havde imidlertid ikke Forstand paa Konditori, og han maatte derfor slaa sig sammen med en Fagmand. Paa den Maade kom han i Forbindelse med *Johan (Giovanni) Caber Monigatti*.

Monigatti var Schweizer af Fødsel, men som man hører paa Navnet, af italiensk Oprindelse. Han havde en Søster, *Eva Sala*, der var bosiddende i Italien. Selv var han født i Graubünden og døbt 2. Marts 1793. Han kom til København i 15 Aars Alderen med »en liden Arvekapital i Guld«, som han omsatte og senere indskød i Taddeys Forretning.

I København sluttede Monigatti sig til den tysk-reformerte Menighed.

Baade Taddey og hans Hustru var begge saa svage, at de, selv om de havde haft Forstand derpaa, ikke kunde deltage i det daglige Arbejde i Konditoriet. Og da Taddey døde 1818, fortsatte Monigatti Forretningen i Forbindelse med Enken. Alt, hvad han

tjente ud over det højst nødvendige til sit Underhold, blev staaende i Forretningen, saaledes at Taddes Enke tilsidst blev ham 3975 Rdl. skyldig. Imidlertid døde ogsaa hun 6. Juli 1824, og da hendes Bo var i en mislig Forfatning, saaledes at der ikke var nogen Udsigt til, at Monigatti kunde faa sine Penge, søgte han at faa Lov til at beholde Pavillonen, men denne var allerede, medens Enken levede, bleven lovet til Monigattis Landsmand *Anton Josty*, der havde arbejdet som Svend i Kjøbenhavns Mode-Konditori og skaffet sig formaaende Velyndere. Monigatti fik dog Lov at drive Pavillonen Sæsonen ud. Han maatte nu se at blive selvstændig og indgav derfor i Slutningen af Oktober 1825 Ansøgning om Tilladelse til at nedsætte sig som Konditor.

Ikke uden Bitterhed skriver han: »I Stedet for det Haab, jeg nærede, at anvende denne Capital (som han havde anbragt i Pavillonen) til — i Forening med et dansk Fruentimmer — at indtræde i en Næringsvej, ser jeg Frugten af saa mange af mine bedste Aars Stræbsomhed og Sparsommelighed saa godt som forsvinde.«

Monigatti nedsatte sig i nuværende Nr. 16 paa Østergade, og Aaret efter havde han ogsaa et Telt i Dyrehaven, hvor han serverede »al Slags Conditori, Chocolate, Lemonade, Thee og Punch, alle Slags Liqueurer og Kager«. Blandt sine Kunder har han maaske ogsaa haft den 13-aarige Johanne Luise Pætges, senere Fru Heiberg, der i 1825 blev Elev ved

Teatret, og hvis Moder, Madame Pætges, ogsaa havde Telt i Dyrehaven.

27. Maj 1826 erhvervede Monigatti Borcherskab i København med Ret til »at udskænke Likører, Punch, Chocolate og andre Drikkevarer, som Konditorer her i Staden udskænker«. Forinden havde »Kaffehusholder« J. Mini paa Kongens Nytorv selvanden givet ham Attest for, at han stedse har opført sig godt og ikke var overgaaet nogen Straf.

Men Monigatti havde ikke glemte de gamle Dage i Frederiksberg Have, han syntes sikkert ogsaa, at han var blevet uretfærdig behandlet, og det var vel derfor noget af en Gengældelse, naar han i Sommeren 1826 søgte om Tilladelse til at opslaa et Telt i den forreste Runddel i Frederiksberg Allé, han haabede derved at lede en Part af Strømmen til Jostys Pavillon ind til sig.

Tilladelsen blev ham givet 26. Juli 1826 af Overhofmarskal Hauch.

Teltet skulde ligge lige overfor Kammerherre *Haxthausens* Hus (nuværende Nr. 15 og 17 i Frederiksberg Allé) og saa nær ved Havens Træer som muligt.

Den 4. August averterer han i Adressekontorets Efterretninger om sit Etablissements Aabning, hvor han bl. a. serverede Is, som dog kun kunde »bekommes« Søndag, Onsdag og Fredag. Meget hurtigt blev Teltet til et Bræddehus, foran hvilket han i de følgende Aar ofte til Publikums Fornøjelse lod afbrænde Fyrværkeri, og 1831 fik han Tilladelse til i Stedet for

det gamle Bræddehus at lade opføre et 12 Alen bredt og 10 Alen langt Bindingsværkshus. Dette blev fær-digt ved Sæsonens Begyndelse i Juni Maaned og om-tales i Politivennen som en smagfuld Pavillon, der pryder Stedet.

Allerede i de sidste Aar Monigatti var i Frederiks-berg Have, havde han, foruden de materielle Nydel-ser, ogsaa budt Publikum paa Musik, og ved hans nye Pavillon blev Musik og Sang efterhaanden en Hoved-attraktion. Saaledes averterer han 1. Aug. 1834 i Adressekontorets Efterretninger:

Med allerhøjeste Tilladelse

vil fra førstkommende Søndag, den 3die dennes og fremdeles hver Dag, Tirsdag og Fredag undtagen, Sangerne *Percini* og Brødrene *Heilmann* lade sig høre i min Pavillon i Frederiksberg Allé, fra om Efter-middagen Kl. 5 til om Aftenen Kl. 11^{1/2}. Entre'en be-tales med 1 mk., som er for Sangerne.

For Publicums Beqvemmelighed vil udenfor Pavil-lonen ligeledes blive beværtet med alle Slags Forfrisk-ninger.

Ærbødigst. Monigatti.

Denne musikalske Underholdning slog godt an, der blev stort Tilløb af Publikum, navnlig til de jodlende Tyrolere, selv fornemme Damer kom, Entréudgiften beskyttede dem jo mod at komme i daarligt Selskab.

Af andre optrædende Kunstnere var der det *Steyermærkske Musikselskab, Joseph Zella, Salomon*

og *Nathan Rosenbaum* (en Farfader til Skuespiller *E. Rosenbaum*).

Monigatti havde mange Jern i Ilden, og med Rette betegner Overhofmarskallen ham som en driftig Mand; da saaledes *Tourniaires* Kunstberiderselskab i Maj 1840 optraadte paa Ridebanen ved Christiansborg Slot, faar Monigatti Tilladelse til at opstille en Forfriskningsbuffet her, og ved Kroningsfesten samme Aar opslaar han et Telt ligeoverfor Frederiksberg Slot. Han averterer herom i Adressekontorets Efterr. Nr. 145:

I Anledning af den høitidelige Kroningsfest har Undertegnede, med høje Vedkommendes Tilladelse, opslaaet et Telt ligefor Slottet fra Byens Side, hvor jeg anbefaler mig til det højtærede Publicum med alle til Conditoret henhørende Varer og Forfriskninger, samt alle Slags Vine, tillige Caffé og Thee. Jeg haaber ved gode Varer (!) at vinde Enhvers Yndest og Bifald. Beværtningen begynder om Fredagen.

Ærbødigst

J. Monigatti & Comp.

I 1825 havde Monigatti talt om en Forening med »et dansk Fruentimmer«, en saadan kom ogsaa i Stand, da han indgik Ægteskab med *Oline Kristine Møller*, med hvem han 7. Nov. 1836 fik Datteren *Annette Amalia Monigatti*.*

* Min Far fødtes udenfor Ægteskab 30. Dec. 1834 paa den kgl. Fødselsstiftelse og døbttes samme Dag samme Sted under Navnet *Johan Lauritz* (Faderens og Adoptivfaderens Navne), den sidstes Navn, Halberg, tilføjedes senere i Klamme.

Den 19. Jan. 1843 afgik Monigatti ved Døden af
Brystkrampe i Brogade 20 paa Christianshavn, 50 Aar
gammel.«

Tænk, om jeg havde vidst, at der levede en gammel
Søster af Monigatti i København, *efter* at jeg havde
faaet Sandheden om min Fars Herkomst at vide —
jeg skulde ikke have været sen til at opsøge hende og
muligvis have faaet et Fotografi af hendes Broder
Giovanni.

Her var altsaa Forklaringen paa Fars alsidige Ta-
lent som Tømrer, Snedker, Skomager, Sadelmager,
Sminkør, Maler, Sanger og Skuespiller og paa hans
Hidsighed og Jalousi.

Og denne Afstamning: *Schweizisk — Italiensk —
Dansk — Norsk* er maaske ogsaa Forklaringen paa
mit Talents Spændvidde i Roller som *Valborg —
Salome, Monna Vanna, — Zaza, Marie* i »Alferne« og
den spanske Barnekonge i »Man kan, hvad man vil«,
Christine i »Eventyr i Rosenborg Have« og »*Lille
Hanne*«.

*

Jeg havde faaet et dejligt Billede af Eleonora Duse
af en af mine Kammerater. Det lod jeg forstørre og
hænge paa Væggen i mit Paaklædningsværelse, saa-
dan, at jeg kunde se det i Spejlet, medens jeg sad og
sminkede mig.

Paa Premiæraftener gik jeg, inden jeg gik ned paa
Scenen, hen foran det og saa hende op i Øjnene. Det
gav Koncentration og Alvor. Og efter at Aftenen

var overstaaet, fik jeg igen et Blik fra hendes tung-sindige Øjne, og jeg hviskede en Tak til hende for det høje Maal, hun med sin rene, skønne Menneskefremstilling havde sat for mig.

Hun blev mit elskede Ideal, hvis Dom altid var højeste Instans for mig.

*

I Foraaret 1901 blev jeg syg og maatte lade mig underkaste en farlig Operation paa Prof. Rovsings Klinik i Rosenvængets Allé.

Medens jeg var æterbedøvet under en foreløbig Undersøgelse inden selve Operationen, havde jeg et Syn af Navnkirkens Tilintetgørelse og Kristi Kirkes endelige Sejr. Dette Syn greb mig meget stærkt, ikke mindst, fordi jeg til daglig aldrig beskæftigede mig med de aandelige Ting.

Næste Dag var jeg endnu under det voldsomme Indtryk af denne mystiske Oplevelse, da min Mor kom ind for at se til mig. Idet hun bøjede sig ned for at kysse mig, sagde hun under stor Bevægelse: »Jeg har et Ord til dig fra Gud. Han gav mig det direkte som et Svar paa min Bøn for dig: *dine Synder er dig forladte! Staa op og synd ikke mere, for at ikke noget værre skal vederfares dig.*«

Der gik i det samme en varm Strøm igennem mig lige fra Hovedet til Fødderne.

Nu ved jeg, at det var Gud, der gav mig sit *Kald*, sin *Advarsel* og sit *Løfte*. Og jeg tror, at havde jeg taget imod, saa havde jeg været rask med det samme og havde ikke behøvet at lade mig operere,

og — bedst af alt — saa var jeg allerede *da* blevet en Kristen. Og hvor megen Synd og Sorg var jeg da ikke blevet sparet for!

Men det blev kun ved denne første stærke aandelige Berøring.

En Dag, da jeg laa og glædede mig til, at jeg snart skulde ud til Solen og Blomsterne, kom August Liebman og saa til mig.

I Samtalens Løb fortalte han, at hans to Nevøer, Adam og Johannes Poulsen, skulde debutere til Efteraaret paa Dagmarteatret.

Et Par Dage efter aabnedes mit Sygeværelses Dør, og dør stod Holger Drachmann med Hovedet ragende helt op over Dørkarmen. Svigersønnen Holger Federpiel var med.

»Jeg hørte, du var syg, lille Anna« (Drachmann sagde i sine bevægede Øjeblikke du til alle) »og saa vilde jeg ind og glæde dig med en Nyhed: du skal være min lille Teresina i »Renæssance«, og Emil Poulsens to unge Sønner skal være Giulio og Filippo.«

*

Jeg mødte til den første Prøve paa »Renæssance« fuld af spændt Forventning. Ingen af os Skuespillere havde hørt om, at Emil Poulsen havde to Sønner, som vilde til Teatret. Og her kom de nu med Rollerne fuldt færdige og lærte — og saa passede de til deres forskellige Temperamenter, som om de var blevet til med dem for Øje.

Johannes tog os alle med Storm fra den første

Prøve. Hans Filippo lyste og funkledede af Ungdom. Han tog Scenen i Spring — kunde ikke bevæge sig paa den som andre Godtfolk — naar en Stol stod i Vejen, satte han bare over den som en kaad Fole. Og Adam betog os ved sin Alvor og sin Stemmes skønne Klang.

Hvilke Festdage! Baade under Prøverne, og da Premièren kom d. 9. November.

Hvilken Friskhed og Ynde var der ikke over dette S sammenspil — jeg kan høre Betoningerne endnu og forstaaer, hvorfor de virkede saa festlige, som de gjorde, men den Gang nød jeg det rent umiddelbart.

Jeg gik i Forventning hele Dagen til Aftenens Oplevelse. Lange-Müllers dejlige Musik sang inden i mig. Og naar jeg saa om Aftenen stod i Tintoretts Atelier med det store buede Midtervindue ud mod Canale Grande, ja, saa var jeg Teresina, den lille fattige, italienske Fiskerpige, og saa var Emil Poulsens Sønner Filippo og Giulio fra Venedig, og jeg var den *yngste* af os tre, skønt jeg var seks Aar ældre end den tyveaarige Filippo.

Hvor vi snakkede sammen, naar Robusti ikke var der, hvor vi drillede hinanden og var store paa det og alvorlige og kaade, og hvor »il Maestro« glædede sig over sine »lange Dreng« og sin lille Teresina!

Og Aftenens vidunderlige Højdepunkt for os kom, da vi tre Unge stod oppe ved det store Vindue og betagne lyttede til Gondoliererne, som syngende roede forbi i Natten:

Bort fra Masker, bort fra Fester,
 bort fra Lys og glade Gæster,
 Stævnen vendt mod Dødens Port —
 Efter de evige Længslernes Bo
 sukker de to —
 hejda, saa ro, Gondolierer, saa ro —
 ro, ro — — —
 Natten er lang,
 endt er vor Sang;
 ro, Gondolierer! ro, Gondolierer!

En usigelig Sørgmodighed fylder min Sjæl — en Anelse om Død og Adskillelse.

Jeg drikker det sidste Glas med il Maestro, det, hvori han har hældt Giftdraaberne, som han har købt hos Armenieren, og alt bliver mørkt! — Dødens Mørke.

Som i en Drøm hører jeg Filippos og Giulios be-
 drøvede Stemmer og langt borte fra de sidste hen-
 døende Toner af Gondolierernes Serenade — — —
 — — — og saa et Øjeblik efter vender Livet tilbage
 — Glæden strømmer gennem alle Aarer — Robusti
 udbrøder: »Dèr snød den Armenier mig dog!« — og
 Filippos unge, kaade Stemme jubler:

»Felicissima notte, Maestro Robusti!«

»Monna Vanna«. 1903.

»Renaissance«. 1901.

Ofelia i »Hamlet«. 1902.

Dagen efter Premièren modtog jeg følgende Brev fra Filippo:

Kære Fru Larssen.

Søndag Morgen.

Jeg fik igår slet ikke lejlighed til at sige Dem noget, som jeg så gerne vilde have sagt Dem.

Når det gik så ganske ufortjent heldigt for os igår, så skyldtes det i virkeligheden i en væsentlig grad Dem.

De ved vist næppe selv, hvor stor en del De egentlig har i vort held; men De har med Deres hele startede måde at være på været os til en sådan støtte og glæde og opmuntring, så jeg aldrig havde troet, man kunde få så megen hjælp af sine medspillende.

Jeg tror, at et stykkes heldige udfald, i hvert fald når man er begynder, for en meget væsentlig del beror på de forhold, under hvilke prøverne foregår. Og på disse prøver her til »Renæssance« har De haft en sådan indflydelse, at jeg bestandig vil huske dem som nogle af de lykkeligste dage i mit liv.

Det var det, jeg så gerne vilde takke Dem for. Og må jeg desuden endnu en gang takke Dem for den overraskelse, De beredte os igår aftes, og som næsten gjorde os så skamfulde. Jeg har valgt at skrive dette til Dem, da jeg har så svært ved at sige den slags ting mundtligt. Jeg mangler jo, som De har set, ganske frækhed!

Vi ses iaften.

Deres ven og beundrer,

Johannes Poulsen.

Fire lykkelige Aar fulgte med mange nye, interessante Opgaver. I 1902-03 spillede jeg Ofelia og »Monna Vanna«, den sidste var oprindelig tiltænkt Fru Nansen, men da hun forlod Teatret, spurgte jeg Martinius, om han ikke turde lade *mig* prøve at spille den Rolle. Han trak Øjenbrynene i Vejret: »Tror du, du vil kunne spille den sidste Akt?« »Du kan jo prøve mig.«

Vi prøvede, og det gik.

Samme Sæson spillede jeg i Gustav Wieds »Kærlighed« en sjællandsk Bondepige, der har faaet romantiske Nykker fra sit Ophold paa Højskolen. Peter Fjelstrup var den forsmaaede Bejler, en blond, rosenkindet, velnæret Bondekarl med for korte Ærmer og Bukseben. Under Festmaaltidet sender han sit Hjertes Udkaarne ømme, overtalende Øjekast, alt imedens han stanger sine Tænder med Gaflen og højlydt tilkendegiver sin Mæthed. Han vinder tilsidst den Romantiske gennem et Selvmordsforsøg ved Hængning, hvis alvorlige Følger han har sikret sig imod ved at skubbe en Sten ind under Fødderne.

Fjelstrup var overdaadig i denne Rolle, og jeg forbavsede mig selv og de andre ved at gennemføre en decideret komisk Rolle: vandkæmmet Haar, Æblekinder, ingen Øjenbryn, sort Fløjelsbaand med Guldhjerte stramt om Halsen og tærnet Bomuldskjole i skrigende Farver. Jeg morede mig kongeligt hver Aften. — —

Næste Sæson spillede jeg en af mine kæreste Roller: den lille Japaneserinde *Tajo* i Theodor Wolffs

»Ingen ved det«. Jeg havde i Udstillingsaaret 1900 i Paris set Japans Duse, *Sada Yacco*, i »La Ghesha et le Chevalier«, og den Oplevelse blev Kilden, jeg øste af i min Fremstilling af Tajo. En Anmelder skrev, at der var mere Japan i Fru Anna Larssens lille Finger end i alle de øvrige Medspillende tilsammen. Det var Sada Yacco Skyld i; havde jeg ikke set denne forunderlige Skuespillerinde, havde der rimeligvis heller ikke været meget »Japan« i mig.

Saa spillede jeg en lille letsindig Dame i »De Ægtemænd, de Ægtemænd« af Capus sammen med Fjellstrup og Jacques Wiehe, den spanske Drengekonge i »Man kan, hvad man vil« med Robert Dinesen og Margrethe Nyrup, Christine i »Eventyr i Rosenborg Have« og Marie i »Alferne« (alle tre J. L. Heiberg).

Og saa en diametral Modsætning til disse tre sidste Roller: den barnlig-perverse Salome i Oscar Wilde's Stykke af samme Navn. Johannes Poulsen var Døberen, hvis Hoved den kæmpestore Nubier rækker op fra det underjordiske Fængsel til Salome.

Det var en overordentlig stærk Scene — og Instruktøren havde ikke mildnet den. Naar jeg gemte mig selv med det blodige Hoved under min Kappe for at kysse Døberens Mund, besvimed Damer undertiden nede i Teatret. — ÷

I Edgard Høyers »Tante Cramers Testamente«, hvor Johannes Poulsen havde sit Gennembrud i det komiske Fag som Lagerist Sørensen, spillede jeg en mindre Rolle som en af Tjenestepigerne, Josefine Lustig, Oda Nielsen havde den anden, større Rolle.

I Edvard Brandes' »Haardt mod Haardt« havde jeg faaet Rollen som Datteren Tilde, »Stik i Rend«. Fjelstrup var den snapsedrikkende Snedker, Johannes Poulsen var Anton, som »Stik i Rend« tilsidst forenes med. Det var en trist og bitter Samfundsskildring, men samtidig fuld af vittige Iagttagelser og grundkomiske Scener, saa det for mig blev en af Sæsonens interessanteste Forestillinger. Edvard Brandes skrev senere i en Kronik »Teatererindring« i Politiken om denne Forestilling. Han nævner Fjelstrup, Johannes Poulsen og mig. »Stykket blev udført næsten til Fuldkommenhed paa Dagmar-teatret — — — — —. Nogle vil endnu erindre Fru Anna Larsen, fortryllende ved Naturlighed, rørende Ynde, Følelsesfuldhed. Hvad dog dansk Teater mistede i denne sjældne Skuespillerinde: klog, kunstnerisk tænkende, vittig, satirisk, forstaaelsesfuldt følende! Hvis det Ord *ægte* kunde forhøjes — saaledes som slette Stilister skriver: *ægttere* og *ægtest!* — hvad det ikke kan, thi enten er en Ting *ægte*, eller den er det ikke, saa vilde Superlativen passe paa Fru Larsen, naar hun ikke kom udenfor sin Evne, der altid tillod baade Klarhed eller Underfundighed, men det Ophøjede kun i Undtagelsestilfælde.

Hvis der paa Prøverne blot gaves hende en Anvisning, et Vink, greb hun til i samme Nu og forøgede eller forskønnede ved sit Væsens Sødme og sin muntre Intelligens den tilsigtede Virkning. Det blev en aldrig glemt Oplevelse at se hende arbejde og skabe det tilsigtede Billede.«

De Otte.

I 1905 brød »de Otte« ud fra Dagmar-teatret. Vor Direktør, som ogsaa havde paataget sig Ledelsen af Casino, var efterhaanden blevet ikke saa lidt vanskelig at omgaas. Navnlig var det slemt, at vi maatte vente paa ham i Timevis; undertiden kom han først paa Teatret, naar Prøvetiden var forbi. Allerhelst havde han set Arbejdet forlagt til Nattetimerne. Konflikten opstod og fik Udtryk i Pressen, og til sidst brød vi ud. Vort Haab var at faa vort eget Teater, som skulde ligge i Grønnegade, dèr, hvor senere »Colosseum« kom til at ligge.

Det skulde være et Slags Sociétaire Foretagende i Smag med Théâtre Français; men Planen forpurrede Justitsminister Alberti, som ikke vilde give os Bevilling.

Imedens vi ventede paa Idéens Realisation, tog vi paa Gæstespil til Norge og Sverige.

»De Otte« var:

Jacob og Olivia Jacobsen,

Jacques og Emma Wiehe.

*Emmanuel Larsen,
Johannes Poulsen,
Anna Larssen og
Albrecht Schmidt.*

Desuden engageredes Peter Fjelstrup, Robert og Marie Dinesen, Asta Nielsen, Mimi Mikkelsen (senere Gade), Marie Niedermann, Robert Schmidt, Valdemar Willumsen, Knud Lumbye, Ægteparret Simonsen (senere Skondrup) og Sufflør Skytte.

Jacob Jacobsen var kunstnerisk Leder, William Norrie Forretningsfører og Em. Larsen Sceneinstruktør.

»Tivoliteatret« i Kristiania blev lejet, og vi begyndte med Capus' »De Ægtemænd, de Ægtemænd«. Vi blev modtaget med stor Hjertelighed af det norske Publikum og blev en slem Konkurrent til Nationalteatret lige overfor, hvor de Danskes gamle Ven, Bjørn Bjørnson, residerede. Stemningen var danskvenlig — Prins Carl blev i den samme Vinter Norges Konge.

Saa vidt jeg husker, var vor anden Forestilling »*Elskogsleg*«, hvor Olivia Jacobsen spillede min gamle Rolle Mizi, medens jeg selv spillede Christine, som stod mit Hjerte nærmere.

Det blev vanskelige Maaneder for Teatrene i Kristiania paa Grund af Urolighederne mellem Norge og Sverige om Unionens Opløsning. Hele September Maaned hørte man om Rustninger paa begge Sider. I November kom Folkeafstemningen, om Norge skulde være Republik eller Kongedømme, Prins Carl

af Danmark blev valgt til Norges Konge, og den 25. November fandt Kong Haakon VII's, Dronning Mauds og lille Kronprins Olavs Indtog Sted under Befolkningens Jubel. Om Aftenen var hele Kristiania paa Benene — overalt vajede Flagene, og Husene var festligt oplyste. Kongen og Dronningen kørte rundt i Gaderne, overalt hilst med begejstrede Tilraab. »De Otte« havde lejet et Par Vogne og kørte rundt og saa paa Festen. Flere Gange passerede vi de kongelige Herskabers Vogn under gensidig Vinken og Hilsen. Det var jo vores Prins Carl, der hyldedes som Norges Konge, intet Under, at vi var begejstrede.

Vi spillede saa en af vore »Trumfer« ud: Esmanns »*Alexander den Store*« med Fjelstrup i Titelrollen. *Asta Nielsen* var Etatsraadsdatteren Bera. Frier-scenen mellem hende og den fallerede Løjtnant vakte vild Jubel; hendes lidt hæse Mandfolkestemme var uimodstaaelig, naar hun forretningsmæssigt slog fast: »Ja, saa er vi forlovede,« og tilføjede — ganske usentimentalt: »Og saa er vi Dus!«

Stykket blev en meget stor Succes. Det samme blev Tilfældet med »*Trilby*« og »*Kameliadamen*«.

Julen i Norge var æventyrlig dejlig. Vi havde lejet den lille Pejsestue ved Besserudtjernet — dèr, hvor Holmenkollenløbene foregaar. Min Søn Finn og Fanny Esmann fejrede Jul med os. Og her i den festligt smykkede Pejsestue samledes de danske Skuespillere

om Juletræet — jeg har endnu den Kjælke, jeg fik i Julegave af Johannes Poulsen.

Vi Danske blev flinke til at staa paa Ski den Vinter, og hver Gang, der var Frihed fra Prøverne, var jeg ude med min Kjælke og stod ned ad »Korketrækkeren« og »Djævebakken«, »som om jeg aldrig havde bestilt andet hele mit Liv«, som de norske Skuespilere bemærkede.

Fru Marie Dinesen og jeg boede paa »Wilhelmshøj« (nuværende »Dronning Victoria«). Jacobsens boede højere oppe paa »Sanatoriet«, og de andre havde lejet sig ind i forskellige Pensionater nede i Byen.

Turen op til »Wilhelmshøj« efter Teatertid er uforglemmelig. Sneen laa tung og blændende hvid i Maaneskinnet paa Trærnes Grene. Luften var stille og vidunderlig ren. Hver Aften, naar jeg kom til Sportsstuen, vendte jeg mig om og saa ned over Kristiania, som laa dernede med de mange sitrende Lys. Længe stod jeg og nød den fuldkomne Stilhed, der føltes som en forunderlig Hvile efter Uroen paa Teatret. Saa vendte jeg mig langsomt og fortsatte min Gang i den knirkende Sne uden at møde en Sjæl. —

En af disse stille Maaneskinsnætter fulgtes Marie Dinesen og jeg ad — vi gik forbi »Wilhelmshøj«, videre op mod Voksenkollen og var gennemvarmede af den raske Tur naaet op til det Sted, hvor der nu staar en Statue af Vejdirektør Krag, da vi fik den forfløjne Idé at tage *Snebad*.

Som sagt saa gjort. Vi lagde vore Klæder paa den

store Sten og rullede os i den hvide, bløde Sne. Saa skyndte vi os i Tøjet igen og vandrede veltilpasse til vort Hotel, henrykte over saa modige vi havde været; vi glædede os som Børn til næste Dag at skulle fortælle Asta, Mimi og Emse, hvad vi havde oplevet — de vilde sikkert ikke tro det.

I Januar Maaned kom *Eleonora Duse* med sit Selskab paa Gæstespil til Kristiania. Den 29. skulde hun have spillet i København, men maatte aflyse paa Grund af vor Konge, Christian den Niendes, Død. Nu skulde hun spille Ibsens »*Rosmersholm*« og »*Hedda Gabler*« og d'Annunzios »*La Gioconda*« paa Nationalteatret.

Og jeg spillede selv hver eneste Aften! Det vilde altsaa sige, at jeg slet ikke kom til at se hende! Nej, det var *umuligt!*

Jeg talte med Sceneinstruktøren, Em. Larsen om, hvad der kunde gøres for mig — kunde der ikke sættes en Forestilling op, hvori jeg var fri?

Nej — — det kunde ikke lade sig gøre. Jeg maatte jo heller ikke bare tænke paa mig selv — *jeg* havde jo set Fru Duse i København baade i »*Kameliamdamen*«, »*Hjemmet*« og »*La Locandiera*«, nu var der jo Anledning for de andre Unge til at faa den store Oplevelse.

Jeg var aldeles fortvivlet. Hvad forstod Em. Larsen sig paa, hvad Duse betød for mig! *Ingen* forstod det uden jeg selv. Og her skulde hun spille i to Ibsen'ske Roller og i d'Annunzios gribende Drama —

lige overfor os paa den anden Side af Gaden, og jeg skulde ikke se hende!

Nej!! Her maatte gøres et eller andet. Men *hvad?*

Medens jeg spekulerede over Problemet, gik jeg ind i en Blomsterforretning og købte et dejligt Magnoliatræ — hun skulde have Italiens Sol og Blomster ind i sit Hotelværelse i dette kolde Norden — jeg vidste, hvor bange hun var for Kulde. Paa Folke-teatret stillede hendes italienske Paaklæderske en dampende Kedel ind under hendes Stol, medens hun sad og ordnede sit Haar.

Jeg skrev et Par Velkomstord paa et Billede af mig selv som »Kameliadamen« og bandt det paa en af de blomstrende Grene og lod det bringe over paa Hotel »Grand«.

Og saa begik jeg min første og eneste Insubordination. Jeg tog ud paa et Vinterpensionat udenfor Byen, gik i Seng og sendte Bud efter en Læge, som konstaterede Overtræthed i Forbindelse med Forkølelse og Hovedpine, hvorfor han paa min Opfordring selv bragte Lægeattesten til Teatret af Hensyn til den korte Tid, der var, til at faa slaaet Kontra. Attesten sagde, at det vilde være tilraadeligt, at jeg blev fritaget for Teatertjeneste i et Par Dage og holdt mig i »fuldkommen Ro«.

Da Doktoren var gaaet, stod jeg op og klædte mig paa, bestilte en Billet til »Rosmersholm« samme Aften, ikke forsigtigt oppe paa Galleriet, men paa en af de forreste Rækker i 1ste Parket, hvorpaa jeg afventede Begivenhedernes Gang.

Hen paa Eftermiddagen ringede Valdemar Willumsen, som jeg havde givet mit Telefonnummer, for at han kunde holde mig underrettet om Slagets Gang.

»Er det Fru »Ladersen?«

»Ja, det er mig.«

»Hvor er De?«

»Det siger jeg ikke. Hvordan gaar det?«

»Jacobsen er *rasende*. Her har været en Læge hos Portneren med en Sygemelding — og vi forstaar jo alle, at De simulerer. Tror De ikke hellere, De skulde komme ind?«

»Ikke *Tale* om! Jeg har bedt pænt om at maatte være fri i Aften, og det kunde de godt have gjort for mig, saa meget, som jeg har spillet i disse Maaneder — nu skal jeg vise dem, at jeg skal komme til at se Duse uden deres Hjælp.«

»Jamen lille Fru Ladersen, De vælter Forestillingen, der var næsten udsolgt, det bliver en dyr Historie! De har ledt efter Dem allevegne — ingen ved, hvor De er, *jeg* er stum som Graven; men Jacobsen har sagt, at han vil give Dem fri en anden Aften, saa De kan faa Duse at se. Hør, jeg vil nu alligevel raade Dem til at komme ind og spille i Aften.«

»Nej, jeg kommer *ikke!*« Afringing.

Hvor fik jeg dog den Courage fra? Jeg, der altid var saa blid og føjelig og aldrig kunde tænke mig at sætte mig op imod mine Overordnede, jeg følte det nu, som om jeg havde en Staaifjeder ned gennem Ryggen.

Willumsen meldte senere, at nu havde de sat »Den

Anden« paa Plakaten, hvor Olivia Jacobsen spillede min gamle Rolle fra Dagmar-teatret.

Om Aftenen sad den sygemeldte Primadonna i sit fineste Puds i »Nationalteatret« og saa sin elskede Eleonora Duse spille Rebekka i »Rosmersholm«. Bag i Parterret sad Jacques og Emma Wiehe, som i Anledning af min Sygemelding havde faaet en Friaften, hvad der rigtig glædede mig.

Eleonora Duse var blevet lidt fyldigere, det var ikke den slanke Ungpigeskikkelse, som jeg saa for 10 Aar siden. Men Ansigtet var det samme — de store, straalende Øjne med de tunge Laag og den skønne, smertefulde Mund, de dejlige Hænders udtryksfulde Bevægelser og den forunderlige Stemme, som saa fuldkommen fandt Udtryk for grænseløs Sorg og uendelig Godhed, tilbagetrængt Jubel og afmægtig Vrede.

Efter første Akt kom min gamle Medspillende fra »Over Evne«, *Lugné Poë*, som paa denne Tur var Duses Impresario, hen og hilste paa mig og spurgte, om jeg havde Lyst til at hilse paa Madame Duse i Mellemakten. Om jeg havde! Mit Hjerte gav sig til at galopere.

Han førte mig op paa Scenen, hvor Duse stilfærdigt gik rundt og flyttede lidt ved Møblerne.

Hvor ofte havde jeg ikke drømt om dette Øjeblik, da jeg for første Gang stod Ansigt til Ansigt med mit store Ideal. Jeg havde drømt, at jeg tog hendes Haand og kyssede den, satte mig ved hendes Fødder

og fortalte hende, hvad hun i alle disse Aar havde betydet for min Udvikling som Kunstnerinde.

Poê forestillede mig:

»Madame Anna Larssen«. Duse løftede sky Blikket, saa greb hun min Haand og trykkede hastig sine Læber mod den. Hendes Udtryk og Bevægelse sagde tydeligere end Ord:

»Din Magnolia var skøn — jeg forstaar, hvad du vil sige med den, og jeg takker dig af hele mit Hjerte — men jeg *kan* ikke nu beskæftige mig med andre end Rebekka — —«

Akten skulde begynde, og jeg maatte gaa uden at faa sagt det, jeg saa gerne vilde; men jeg havde været hende ganske nær og følt hendes Læber mod min Haand — det var nok de Ubehageligheder værd, som jeg vidste ventede mig.

Emma Wiehe fortalte mig efter Forestillingen, at der stod et Magnoliatræ ovre i min Garderobe paa Teatret — det var vist fra Fru Duse. Jeg skyndte mig over paa Teatret. Og dør stod det pragtfulde Træ, fuldt af udsprungne Magnolier, og det var ikke *det*, jeg havde sendt hende, det havde jeg næsten været bange for.

Paa et Visitkort stod der:

A Madame Anna Larssen.

Remerciments et souhaits.

Eleonora Duse.

Da jeg næste Gang traf Lugué Poê, fortalte han mig, at Madame Duse modtog aldrig en Blomst eller

Gave uden at sende ganske Magen til tilbage til Giveren. Jeg tog Duses Magnolia med hjem til Danmark og plantede den i min Have paa Amalievej. —

Næste Dag stillede jeg for min Direktør og Sceneinstruktøren og fik en Reprimande plus 200 Kroner i Bøde. Hele Historien kom i de norske Aviser. Jeg blev interview'et og udtalte flot, at jeg ikke fandt, 200 Kr. var for meget for at se Eleonora Duse i »Rosmersholm«.

Den ulykkelige Læge havde det vist ikke morsomt i de Dage.

Da »Hedda Gabler« opførtes, listede jeg om Aftenen fra mit Teater i en Pause over til »Nationalteatret« og fik Lov at smutte ind i Bjørn Bjørnsons Loge, hvorfra jeg saa Slutningsscenen i 2. Akt, hvor Hedda ødelægger Løvborgs Manuskript. Duse brændte det ikke i Kaminen, som Ibsen har foreskrevet det, hun smed Papirerne paa Bordet, saa kastede hun sig pludselig ned over dem med en dæmpet Snærren og flaaede dem i Stykker med korte, rasende Greb af sine Hænder; hun lignede et vildt Dyr, der med sine Kløer sønderriver sit Bytte.

En Dag under Gæstespillet henvendte Lugné Poê sig til mig og spurgte, om jeg ikke vilde gøre Duse den Tjeneste at assistere hende ved den *Matiné*, hun skulde give, og hvor hun vilde spille »*La Gioconda*«. Hun var saa utilfreds med den italienske Skuespillerinde, som spillede *la Sirenettas*, den sindssyge Fisker-

piges lille Rolle. Om jeg ikke vilde lære den og spille den med bare en enkelt Prøve.

Overstrømmende lykkelig styrtede jeg hjem med den italienske Udgave af d'Annunzios Stykke, uden at lade mig afskrække af, at jeg jo ikke forstod ret meget Italiensk. Og jeg læste og læste, indtil Replikkerne sad fast i Hukommelsen. Der var især én Replik, som jeg forelskede mig i — den skulde være det centrale i Scenen med den stakkels Silvia med de knuste Hænder.

»Vorrei darti le mie mani, se non fossero tanto ruvide e scure.« (»Jeg vilde gerne give dig mine Hænder, hvis de bare ikke var saa ru og grimme.«)

Men der var nogle Vers, som jeg snublede over ustandselig — dem vilde jeg sikkert ikke kunne klare —

Eravamo sette sorelle
Ci specchiammo alle fontane
eravamo tutte belle.
— Fiore di giunco non fa pane,
mora di macchia non fa vino,
filo d'erba non fa panno lino —
la madre disse alle sorelle.
Ci specchiammo alle fontane:
eravamo tutte belle. — — —

Mon jeg ikke ganske kunde udelade dem?

Jeg samlede nogle af mine Kammerater til en lille Festlighed, hvor jeg var i en fuldkommen Lykkerus.

De hørte mig i Rollen, som jeg næsten kunde udenad — ja altsaa, undtagen Versene.

Saa slog Lynet ned.

Duse var blevet syg. Hun turde ikke prøve paa »La Gioconda«, men var nødt til at nøjes med sin *italienske* Fiskerpige.

Aah nej, hvilken Skuffelse!

Jeg græd, som jeg var pisket.

Et Lyspunkt var der dog midt i Sorgens sorte Nat, det at hele Personalet ovre fra »De Otte« kunde være med til *Matinéen*.

Hvor var Duse vidunderlig som Silvia i Scenen med Manden i 1. Akt, hvor han fortæller hende om sin Kærlighed. Hendes jublende Lykke i Stemme og Minespil — en Lykke hun dog søgte at dæmpe overfor Rekonvalescenten — hendes Hænders Kærtegn — hvor var det skønt! Senere, da Vennen kommer, staar hun ved Siden af de to samtalende Mænd med en stor, levende Rosenbuket i Armen. (Duse spillede aldrig med kunstige Blomster). Hun løfter en særlig skøn Rose op til den Elskedes Ansigt, mens Vennen taler, saa faar hun Øje paa en Rose, der er endnu dejligere — ogsaa den maa han indaande Duften af — hele hendes stumme Spil her var saa fuldt af undertrykt Æmhed og Godhed.

Mødet med Rivalinden var rystende i sin vilde, dæmpede Lidenskab. Desværre skete der det Uheld, at Statuen inde i Atelieret bagved Scenen — den som falder ned og knuser Silvias skønne Hænder — faldt med et Brag, endnu inden Duse var naaet derind.

»De Otte« med Gæster. 1905.

- Fra venstre: 1. Række: Jacques Wiehe, Anna Larssen, Peter Fjelstrup, Olivia Jacobsen (senere Norrie).
2. Række: Robert Schmidt, Asta Nielsen, Marie Dinesen, Robert Dinesen, Marie Niedermann, Emma Wiehe,
Valdemar Willumsen, Emmanuel Larsen, Knud Lumbye, Albrecht Schmidt, Mimi Mikkelsen (senere Gade).
3. Række: Johannes Poulsen, Jacob Jacobsen, Skytte, Simonsen, Fru Simonsen (senere Skoustrup).

Man kan forestille sig, hvad et saadant Uheld betød for en sensitiv Kunstnerinde som Duse!

Det blev en uforglemmelig Oplevelse for de danske Skuespillere at se Duse i netop dette italienske Stykke.

Da Eleonora Duse rejste, var jeg naturligvis paa Stationen for at faa et sidste Glimt af hende — muligvis et Ord, jeg havde jo ikke truffet hende mere end den ene Gang midt i hendes Optagethed paa Premiëraftenen.

Nu stod jeg nedenfor hendes Kupévindue og spejdede efter hendes Ansigt. Da Lugné Poê saa mig, vendte han sig om og sagde nogle Ord ind i Kupéen til sine Medrejsende. Og dør kom Duse frem i Vinduet og rakte sin behandskede Haand ned imod mig, idet hun udbrød:

»Mais, Madame, vous avez fait une folie.«

Jeg havde med Glæde gjort den endnu større Galsskab at rejse væk sammen med den store Italienerinde lige paa Stedet — væk fra Norden til Italien for at spille med hende i »La Gioconda« og som hendes lille Søster i »Hjemmet«.

»Jeg er bedrøvet over, at De lærte Sirenettas Rolle forgæves; men naar jeg igen kommer til København, skal vi spille sammen —ikke sandt?«

Jeg nikker henrykt.

Hun tager en Blomst fra sin Buket og rækker den ned til mig — ser lidt paa mig, smiler — og rækker mig én Blomst til: »Encore!«

Jeg klamrer mig med den ene Haand til Kupé-vinduet, aah, nej, at hun skal rejse! — — — hun lægger sin Haand ovenpaa min — Afgangssignalet lyder, og jeg maa slippe:

»A Rivederci, Signora Duse!«

Ak, jeg skulde aldrig mere se hende her paa Jorden.

Efter Vinteren 1905–06 i Kristiania rejste »de Otte« til Trondhjem, Göteborg og Stockholm og derpaa hjem til København.

Gæstespillet havde givet et kunstnerisk Udbytte, vi havde paa ærefuld Maade hævdet dansk Teaters Standard, men nogen Driftskapital til en fortsat Kampagne levnede Sæsonen os ikke, tværtimod. Muligheden for vort eget Teater i København var ikke kommet nærmere, medens vi var borte. Vi saa vort Haab glippe, men mere smertelige var de personlige Skuffelser, som Aaret i det Fremmede bragte flere af Deltagerne. Baand, der var fast knyttet, da vi rejste, var nu sønderrevne. Nogle af os kom tilbage med blødende Hjerter.

Martinius Nielsen var nu — til Held for ham — ikke længer Direktør for to Scener, men kunde koncentrere al sin Energi alene om Dagmar-teatret. Der var Grund til at beundre den Kraft, hvormed han havde holdt sit Teater flydende, medens vi var borte, men han saa gerne vor Tilbagekomst — det vil sige ikke os alle, men nogle af os. Enkelte af de »Udbrudte« naaede aldrig deres Stillinger igen og fik alt-

for god Lejlighed til at fortryde, at de havde nedkaldt Martinus' Vrede over deres Hoved. Mig modtog han, som den grand seigneur han ogsaa var; han gav mig Ministergage (dengang 12.000 Kr.) og et smukt Repertoire, hvoraf jeg endnu mindes Danserinden Thais i Paludan-Müllers »Kalanus«, Stellan Rye's »Løgnens Ansigter«, Oehlenschlägers »Yrsa«, den mørke Pige i Drachmanns »Halfred Vandraadskjald«, Valborg i »Axel og Valborg« sammen med Adam Poulsen, »Elskerinden« af Agnes Henningsen, »De Umyndiges Røst« af Sven Lange, »Ranke Viljer« af Gustav Wied, »Morbus Tellermann« af Helge Rode og »Anna Bryde« af Otto Benzon. Næste Sæson spillede jeg bl. a. Ulla i »Bellman« af Stellan Rye, »Tove« af Ludv. Holstein og Julie i Shakespeares »Romeo og Julie« med Adam Poulsen som Romeo.

I Sæsonen (1906–07) var man saa elskværdig at mindes, at det var 25 Aar siden, jeg første Gang stod paa Scenen som et af Børnene i »Et Dukkehjem«.

En Jubilar paa 32 Aar er vist en Sjældenhed, naar Talen da ikke er om en Danserinde! Og da flere af mine seneste Roller det Aar var lykkedes for mig, foranstaltede et Ugeblad en Enquête til min Ære. Blandt de mange venlige Udtalelser om min Kunst husker jeg, at Sven Lange kaldte den en Sommerfugl: »Den kan flyve os muntert forbi, kaste et Lysglimt ind i vort Sind, og den kan, som Natsommerfuglen, strejfe os med sine mørke Vinger og fylde vort Hjerte med Sorg. Den er en lille oprindelig Menne-skenaturs umiddelbare Udtryk for, hvad der rører

sig i den, og den skaber Glæde og Medfølelse om sig blot ved at være til.«

Man bør naturligvis vogte sig for at udtale sig om det Indtryk, man gør paa andre, men hvis Sven Lange her har fundet Udtryk for Almenhedens Opfattelse af mit Spil, har jeg al Grund til at være glad og tilfreds. Hvad kan man vel naa mere i Skuespil-kunsten end at skabe »Glæde og Medfølelse« om sig?

Herman Bang skrev, at »*Arbejdstimer* forbandt os i et Venskab, som ikke kan dø; og som den altid beredvilligt arbejdende vil De i lange Tider bestandig forny Dem selv under Udøvelsen af den Kunst, til hvilken De er født.« —

Fornyelsen blev rigtignok af en anden Art end den, Herman Bang tænkte!

For Otto Benzon var jeg »Skuespillerinde af Guds Naade«. Ak ja, mere end det: Menneske af Guds Naade, som alt levende paa Jord!

Meget skønt var det Digt, som Helge Rode skrev til mig, ædelt i Formen og fint i Tanken:

Til Anna Larssen!

I Venezia laves et kosteligt Glas,
mere skønt end Smaragd og Topas og Rubin,
der skal findes et Glas (i det rige Palads),
der er smertelig skønt som en fjærn Violin.

Kun en Skal af Krystal
om en solmættet Vin.

I Venezia laves et kosteligt Glas
med en Guldperleglans — den er bristende mild.
Ja, al Skønhed fra Plads og Kanal og Palads
har en Kunstner indaadet og skabt dette Spil
— i en Skal af Krystal
fuld af levende Ild.

Tag med varsomme Hænder den dyre Pokal,
den har Klang som en sælsom og skær Melodi,
dens Lys af Opal skal forgylde din Sal,
og dens Form skal fortrylle din daglige Sti.
Ak, en Skal af Krystal
fuld af sød Poesi.

Kaldelsen.

Min Mor havde haft sit Livs store Oplevelse: hun var blevet en *Kristen*, efter i flere Aar at have levet som en selvretfærdig, dømmende *Navnkristen*, der ingen Glæde ejede, fordi hun ingen bevidst Forbindelse havde med Gud. En Dag havde hendes Præst sagt til hende, at hun burde gaa hen i Matthæusgade og høre en ung Præst, som flere af Pastorens Sognebørn var blevet saa begejstrede for. »Jeg hørte ham selv forleden Dag. Han holdt en af den Slags Prædikener, som jeg kan ryste ud af Ærmet.«

Mor havde saa gjort, som Pastoren havde tilraadet hende. Og Resultatet af at høre denne unge Mand, som forkyndte Evangeliet saa enfoldigt og letfatte- ligt — som Præsten fra Valdemarsgade havde beskrevet det — blev, at hun forstod, at hun aldrig nogensinde havde været en virkelig Kristen. At modtage Evangeliets Budskab om Syndernes Forladelse og evigt Liv ved Jesu Kristi Offerdød for alle Menne- sker blev saa det næste Skridt, som førte hende ind i en fuldkommen ny Tilværelse og forvandlede hen-

des Karakter, saa den hidsige Bergenserinde blev mild og god, og i Stedet for selvretfærdig Dømmesygge lidt efter lidt fik stor Overbærenhed og Taalmodighed med andre.

Mors forandrede Sind undlod ikke at øve sin Virkning paa os Søskende, og jeg syntes ikke, jeg kunde sige Nej, naar Mor bad mig gaa med hen i Kirken og høre Pastor Mygind. Og da Præsten forlod Folkekirken, kom jeg ogsaa af og til hen i den lille Mødesal paa Margrethevej, hvor der samledes en voksende Skare om Præstens Forkyndelse.

I Aaret 1907 skyllede saa Dønningerne fra den store Vækkelse i *Wales* — en Vækkelse, som opstod blandt Kulminearbejderne, og hvis Forgrundsfigur var en ung Minearbejder Evan Roberts — ind over Danmark gennem den norsk-skotske Metodistpræst Tom Barratts Forkyndelse om, at Gud i Dag døber med sin Helligaand aldeles som paa Pinsedagen.

Dette Budskab fandt en villig Jordbund hos mange af de Kristne i Danmark. Ogsaa Præsten paa Margrethevej blev grebet af Budskabet og oplevede dets Sandhed, og dette blev til stor Velsignelse for dem, der hørte ham — ogsaa for Mor. Og nu begyndte hun at bede ivrigt for sine Børns, særlig den ældste Datters Frelse, hvem hun gjorde til Genstand for Forbøn i selve Menigheden. Og Bønnen *virkede* — for den blev bedt i *Tro*.

Den første Virkning var, at jeg begyndte at komme mere regelmæssigt til Møderne. Søndag Formiddag kunde jeg jo næsten altid gaa. Og dèr sad jeg saa

midt i Ilden og hørte disse enfoldige, ærlige og begejstrede Vidnesbyrd om *Frelsesvished, Befrielse fra gamle Syndevaner, guddommelig Helbredelse og Iførelse af den Helligaands Kraft som paa Pinsedag.*

Og jeg ikke bare hørte om dette, men jeg saa det *demonstreret*, for det var ikke *Teori*, men *Virkelighed*.

Jeg saa Mennesker komme frem og knæle ned ved Platformen for at give sig over til Frelseren, og jeg saa deres Lykke, efter at de havde faaet Vished for, at al deres Synd var udslettet, og de nu var antagne af Gud som hans Børn. Og jeg saa den Helligaand falde paa Mennesker, saa de vaklede under denne mægtige Kraft fra Gud. Saa jeg fik virkelig en levende Illustration til det, der blev sagt om Jesu Disciple paa Pinsedag, at de var »fulde af sød Vin«.

En Aften, da vi gik fra et Møde, saa jeg en ung kvindelig Student staa og klamre sig til en Lygtepæl. Hun var under Mødet blevet døbt med den Helligaand. Jeg stod ved Siden af hende paa Sporvognen og hørte og saa, hvordan hun kæmpede for at holde Tungetalen tilbage, som hvert Øjeblik truede med at gøre hende til Centrum for alles Opmærksomhed.

Men syntes jeg da ikke, at alt dette var *uhyggeligt*?

Nej, aldeles ikke. Jeg har altid haft et klart Instinkt for, hvad der var ægte og hvad ikke, og disse fremmedartede Udslag af den Helligaands Daab var saa utvivlsomt ægte og guddommeligt fremdrevne, saa jeg ikke kunde andet end gribes af, hvad jeg saa og hørte. Samtidig blev jeg overvældet af min egen fuld-

komne Uværdighed til at være blandt disse enfoldige, lykkelige Mennesker, hvis Ansigter lyste af den indre Fred, som Samfundet med Gud og hans Helligaand havde givet dem. Hvad vilde jeg Synder her, hvor hellige Mennesker samledes i højlydt Bøn og Lovprisning til Gud? Jeg havde ingen Ret til at være iblandt dem. Man maatte jo kunne se paa mig, at jeg ikke var »frelst« — at jeg ingen Forbindelse havde med Jesus Kristus! Jeg gjorde mig saa lille som mulig, naar vi alle knælede i Bøn, og jeg græd Skammens Taarer.

Jeg var i den pinefulde »vakte« Stilling, hvor man ser, hvilken gruelig Synder man er og ingen Ro eller Hvile kan finde noget Sted.

Denne Tilstand varede Sæsonen ud.

Under Sommerens Ferierejse til England og Italien rystede jeg noget af den nedtrykkende Følelse af Syndserkendelse af mig og gjorde mig døv overfor Guds paatrængende Kalden.

Men da jeg kom hjem igen til Arbejdet i København og til Møderne, var det hele der igen: Fortvivlelsen over det syndige Jeg's Magt i Sjælen, Uværdighedsfølelsen og Længselen efter Oplevelsen af Guds Tilgivelse, efter at blive *Barn af Ham* — men hvordan, hvordan?

En Dag, jeg var helt fri for Teatertjeneste, besluttede jeg at bruge denne sjældne Lejlighed til at læse den Bog, jeg lige havde faaet tilsendt fra en dansk Boghandler i Argentina. Bogen var en spansk Udgave

af den engelske Forfatterinde, Maria Corellis »Two Worlds« — »Una Romanza de dos Mundos«, som den velklingende spanske Titel lød.

Et af Bogens Kapitler, som hed »En Skabelse en miniature«, gjorde pludselig Guds Kærlighed til os Mennesker — ogsaa til *mig*, arme Synder — saa forunderlig levende for mig, den Kærlighed, der gav sig Udslag i, at Jesus Kristus blev sendt til denne Jord for at frelse Mennesker fra at fortsætte deres Vandring i Mørket — bort fra Gud.

Det var det *sidste*, der skulde til, for at jeg kunde modtage Jesus som *min* personlige Frelser.

Da jeg havde læst Kapitlet ud, knælede jeg ned og bad: »Herre Jesus! Jeg tror, at Du er min Frelser, og at Dit Blod renser mig for alle mine Synder. Nu overgiver jeg mig til Dig, og saa maa Du gøre med mit Liv, hvad Du vill«

Og Gud tog imod mig lige med det samme og gjorde sit Værk i mit Hjerte, udslettede mine Synder og fødte mig paany. »Saa mange, som tog imod Ham, dem gav Han Magt til at blive Guds Børn, dem, som tror paa Hans Navn, hvilke ikke er født af Blod, heller ikke af Køds Vilje eller af Mands Vilje, men af Gud.« Det blev nu *min* Erfaring.

Og jeg sprang op, græd og lo paa een Gang, slog Hænderne sammen i Undren og jublende Glæde og gik frem og tilbage i Stuen og takkede Gud med høj Røst. Underet var sket! Jeg havde fundet min himmelske Fader. Jeg mærkede Hans Kærlighed gennem-

strømme hele mit Væsen. Nej, at Kristendom var noget saa virkeligt, noget saa lykkeligt!

Men dette var bare *Begyndelsen*.

Saa saare jeg satte mine Fødder paa Teatret, mærkede jeg rigtig, hvor *virkelig* den Forvandling var, der var foregaaet med mig. Jeg var helt anderledes indstillet til Teatrets Verden end før. Og der var dog kun gaaet nogle Timer!

Ting, jeg ikke før havde fæstet mig ved, gjorde nu et helt andet Indtryk paa mig, f. Eks. Banden. Eller nogle Replikker i Sven Langes »Kvindelykke«, som ironiserede over den bibelske Beretning om Syndefaldet — nu saarede de mig i Sjælen. Teatret var ikke min »Verden« som før. Jeg var løftet op over den, op i en ganske ny, ukendt Verden, fuld af Renhed, Sandhed og grænseløs Godhed, og Jesus, Guds Søn, var det lysende, dragende Midtpunkt i denne forunderlige Verden — og det var Ham, der havde lukket den op for mig.

Jeg følte mig i disse Dage saa underlig *ved Siden af* min Rolle — noget jeg ellers aldrig kendte til.

En Aften gik jeg i Staa i min Replik til Adam Poulsen i »Kvindelykke«. Jeg fik sagt: »Og ved du, hvorfor jeg er saa sikker?« Saa var jeg pludselig Anna Larssen, der havde faaet sin Synd forladt, og jeg fik en saadan Lyst til at fortsætte —: Jo, jeg er saa sikker, fordi jeg er *frelst*. Og jeg vilde saa inderlig ønske, at De, Adam, ogsaa vilde blive det og alle, der sidder her i Teatret i Aften!

Der blev en Pause. Jeg vidste slet ikke, *hvad* jeg skulde sige. Sufflør Lund saa forbauset og undersøgende op paa mig, han var aldrig vant til at sufflere mig; men da Pausen blev unaturlig lang, gav han mig min Replik op, og jeg gentog den helt mekanisk, idet en kold Gysen gik igennem mig. Mon jeg kunde risikere, at dette vilde gentage sig? At mit eget indre aandelige Liv vilde tage Magten fra den Skikkelse, jeg skulde fremstille?

Havde det mon været Guds Vilje, at jeg skulde have adlydt den indre Tilskyndelse, jeg følte, til at vidne for aabent Tæppe om min Lykke ved Frelsen? Jeg havde læst en Gang om en engelsk Sanger, som havde gjort det. Men det vilde jo være blevet en frygtelig Skandale!

Men mine *Kammerater* skyldte jeg mit Vidnesbyrd; men en uovervindelig Generthed holdt mig tilbage og Angsten for at blive latterlig. Tænk, om de lo ad mig bag min Ryg — eller maaske lige op i mit Ansigt, eller kom med overlegne Bemærkninger! Nej, jeg turde ikke udsætte mig for det.

Men Gud sagde i sit Ord: »Med Hjertet tror man til Retfærdighed, og *med Munden bekender man til Frelse.*« Jeg havde ofte hørt Prædikanten sige, at den Frelste maatte bekende Jesus for dem, der stod ham nær, og hvem var mig nærmere end mine *Kammerater*?

»Giv mig Frimodighed, Herre Jesus, til at bekende dit Navn for mine *Kammerater,*« blev min stadige Bøn.

Og Guds Svar kom.

En Dag kom Mor og fortalte mig, at den norske Prædikant, Tom Barratt, skulde holde Møder igen i København, ham maatte jeg love hende at gaa hen og høre.

Naturligvis vilde jeg høre Pastor Barratt — jeg havde for nogen Tid siden offentlig i en Avis taget ham og hans Tilhængere i Forsvar overfor et meget grimt Referat af et af Pastor Barratts Møder, — jo ham vilde jeg høre.

Jeg havde fra flere af Bladenes Omtale af Præstens tidligere Møder faaet et ganske bestemt Billede af ham — det samme, som den kendte, norske Teaterkritiker, Sigurd Bøtker, havde faaet gennem de norske Avisers Referater af Barratts Prædikantvirksomhed. Bøtker fortæller om det i en straalende Artikel, jeg en Gang læste, om hans første Møde med Pastor Barratt.

Bøtkers og mit fælles Indtryk af Pastor Barratt var: mager, bleg, flammende af Fanatisme, piskende Tilhørerne op i vild Extase. Hvor forbavset blev jeg saa ikke ved at se en rolig, ældre, lidt graasprængt Mand med en lille Borgmestermave staa frem paa Platformen i Golgatha Kirken paa Kong Georgsvej. Hans Organ var ualmindelig velklingende, hans Sprog kultiveret og smukt, de norske, lidt haarde Klange mildnedes ved en svag engelsk Akcent og ved Organets bløde, musikalske Vellyd. Der var intet Præg af Fanatisme over hans Tale — men derimod af naturlig Højhed og aandelig Autoritet. Jeg fik straks Tillid

til denne ærlige og rene Personlighed, som talte med en saadan naturlig Selvfølgelighed og dyb Overbevisning om Sider i Evangeliet, som i Menneskealdre havde været glemt og overset af Ordets Forkyndere i vort Land: Helbredelse ved Tro paa Kristi Forsoningsdød, Daab med Helligaand og Ild og Aandens overordentlige Naadegaver.

Efter Gudstjenesten forestillede min Mor mig for Præsten. Han saa interesseret paa mig med sine milde Øjne og sagde: »Naa, De er den Skuespillerinde, som har taget os saa varmt i Forsvar i Avisen! Det var gilt at faa hilse paa Dem.«

Jeg fik en Indbydelse til at spise til Middag med Pastor Barratt hos Provstinde Mollerup og hendes Datter, hvor Præsten boede under sit Ophold i København.

Jeg husker den Dag, som det var i Gaar. Det var Søndag den 13. Decbr. 1908, og jeg skulde om Eftermiddagen spille i Edgard Høyers »Brødrene Hansen«.

Efter Middagen satte vi os ind i Dagligstuen, hvor Pastor Barratt i Samtalens Løb spurgte mig ganske direkte, meget venligt, men ogsaa med alvorlig Vægt:

»Er De *frelst*, Fru Anna Larssen?«

»Ja, det er jeg. Det er allerede flere Maaneder siden.«

»Det var herligt! Saa har De vel fortalt om Deres Frelse til de andre Skuespillere ved Teatret?«

»Nej, det har jeg ikke,« svarede jeg brødebetynet, »jeg mangler ganske Frimodighed til at tale med Kammeraterne om disse aandelige Ting — jeg er

bange for, de ikke vil forstaa mig. Jeg ved godt, at jeg alligevel burde gøre det, men jeg kan ikke faa mig selv til det.«

Barratt slog sin Bibel op, som laa foran ham paa Bordet, og som var fuld af Notater ude i Marginen og af Understregninger.

»I skal faa *Kraft*, idet den Helligaand kommer over Jer, og I skal være mine Vidner, saadan siger Jesus til Disciplene. Og Løftet om Aandens Kraft er for *»alle, som er langt borte, saa mange, som Gud vil kalde til«*. Det er denne Kraft, De behøver, Søster, til at være et Vidne paa Teatret, hvor De staar. Naar Gud døber Dem i sin Aand, saa kommer Frimodigheden ganske af sig selv.«

»Tror De, Pastor Barratt, at Gud ogsaa vil give mig denne Kraft?«

»Ja, *det* tror jeg. Den er til alle Kristne — ogsaa vor Tids.«

»Vil De og Provstinden bede for mig, at det maa ske?«

»Ja, det vil vi gøre med det samme.«

Vi knælede ned ved hver sin Stol, og Barratt begyndte at bede. Først takkede han Gud, fordi jeg var blevet frelst, og saa mindede han Ham om Løftet i Skriften, som vi lige havde læst — »Du ser Herre Jesus, at Din Tjenerinde her behøver Aandens Kraft til frimodig Bekendelse af Dit Navn. *Døb hende med Aanden nu, Herre!*«

I det samme kom Guds Svar. En Sitren gik gennem min venstre Arm og forplantede sig i et Øjeblik til

hele mit Legeme. Varme Bølger jog gennem mig Gang paa Gang, det var, som hele mit Væsen var badet i Lys, og som om dette Lys trængte ind i alle Kroge, drev Mørket paa Flugt og gennemrensede mig. Jeg skælvede og bævede, medens Taarerne strømmede ned over mit Ansigt, og jeg kun kunde blive ved at gentage: »Tak, Tak Herre Jesus, Tak, Jesus, min Frelser!«

Een stak et Lommetørklæde i min Haand, jeg tørrede mit Ansigt og kom lidt til mig selv, jeg saa, at der var kommet flere nye Gæster ind i Stuen, ogsaa de knælede i Bøn.

Nu hørte jeg Uhret inde i Spisestuen slaa halv fire. Om en halv Time skulde jeg være sminket og paa-klædt til Eftermiddagsforestillingen. Jeg rejste mig fra min knælende Stilling, men maatte støtte mig til Stoleryggen, saadan rystede jeg endnu — men, hvor var jeg lykkelig!

Jeg nikkede et Farvel til Fru Mollerup og hendes Datter, som hjalp mig Tøjet paa, og løb ned af Trapperne hen til Droskeholdepladsen paa Hjørnet af Gaden, fik fat i en Vogn og med Bønnen: »Gud, hjælp mig, at jeg naar det i rette Tid!« lænede jeg mig tilbage i Vognen med lukkede Øjne. Og atter var jeg inde i Lyshavet og mærkede de rensende, varme Bølger fra Gud slaa ind over mig. Priset være Jesus! Priset være Hans hellige Navn!

Jeg løb op paa min Garderobe, idet det ringede første Gang, fik pudret mig og sminket Øjnene, jog i min Kjole og den gule Paryk og stod, da Tæppet

Marguerite Gautier i »Kameliadamen«. 1909.

Stuepigen i »Tante Cramers Testamente«. 1904.

Valborg i »Axel og Valborg«. 1906.

gik, paa min Plads ude i Kulissen og ventede paa mit Stikord; imens min Sjæl løftede sig højt op over det altsammen i Tak og Pris til Gud for Hans vidunderlige Gave.

Tænk, at Kraften fra det Høje ogsaa var for Kristne i det *tyvende Aarhundrede!*

En Journalist Lycke fra Trondhjem var i Teatret den Eftermiddag, og under Forestillingen sagde han til sin Kone: »Hvad gaar der dog af Anna Larssen i Dag? Hun ligner jo en lille Engel!«

Ja, jeg vilde gerne tro det. Jeg var heller ikke paa Jorden den Dag. Saa saare jeg var ude af Scenen gik jeg hen i en tom Kulisse og samtalede med min himmelske Fader. Og den lille Rus, jeg fremstillede paa min Broders Beværtning i anden Akt, fik mig i Dag til at mindes Ordene: »Drik Jer ikke drukne i *Vin*, men bliv fyldte af *Aanden*.« Begge Dele kan give samme ydre Udslag — det kunde jeg nu tale med om af personlig Erfaring.

Fra nu af havde jeg en hel ny Oplevelse af Jesu Nærværelse i mit Indre. Der var visse sikre Tegn paa, at der var kommet en guddommelig Ledelse indefra, som viste sig altid at lede ret, blot jeg vilde høre efter og ikke gøre, som min egen Vilje og Lyst dikterede mig.

Og nu havde jeg faaet Frimodighed til at tale til mine Kammerater om, hvad jeg havde oplevet med Gud, og jeg havde faaet en ganske ny Godhed for dem, for nu vidste jeg, at de alle trængte til at faa et

Møde med Jesus Kristus, saa det gamle kunde blive tilbagelagt og alt blive nyt.

Denne nye Interesse for Kollegernes aandelige Vel førte til, at jeg indbød dem og Skuespillere fra de andre Teatre til et Møde i min Villa paa Amalievej Nr. 14. Jeg havde bedt Pastor Barratt tale til dem. Det var i Slutningen af December.

Der kom ikke saa faa, baade fra det kgl. Teater og fra Privatteatrene. De sad tæt i den lille Hall og stod op ad Trappen og rundt paa Galleriet, som Værelserne ovenpaa førte ud til.

Nederst paa Trappen stod Barratt og talte til dem, stærkt grebet af Øjeblikkets Særegenhed. Jeg husker kun en enkelt Sætning fra hans Tale: »Hvis Shakespeare pludselig kom her ind i dette Rum, vilde alle rejse sig op som een Mand; men hvis Jesus Kristus stod midt iblandt os, vilde vi alle kaste os ned for hans Fødder.«

Blandt Skuespillerne fra mit eget Teater, som havde taget mod Indbydelsen, var Fru Anna Lewini — daværende Fru Lomholt —. Jeg kendte ikke noget videre til hende den Gang, senere skulde hun blive min gode Ven og Søster i Herren.

Hun kom udelukkende af Nysgerrighed og for at faa noget ekstra godt at more sig over bagefter sammen med Ligesindede. Hun og Oda Alstrup havde i nogen Tid haft en lille Spøg for paa Teatret: naar de saa mig komme, rakte de Tungen langt ud af Halsen til hinanden bag min Ryg — Lewini forklarede mig

senere angerfuldt, at denne Pantomime skulde betyde: »Tungetale«.

Under Mødet i min Villa blev den lille Spotter imidlertid ramt af Evangeliets Ord, og om Aftenen paa Teatret kom hun og bankede paa hos mig. Jeg saa straks, at der var sket noget med hende.

»Aa, jeg er saa ulykkelig, Fru Anna Larssen!«

»Er De det, Fru Lomholt, det var da dejligt!«

»Hvad? Siger De, det var dejligt!«

»Ja, for hvis det er over *Dem selv*, De er ulykkelig, saa varer det ikke saa længe, før De bliver ligesaa lykkelig, som jeg er.«

»Nej, det er *umuligt*, at Gud kan tilgive mig. Jeg har været en Gudshader — ja, det er forfærdeligt; men det er sandt. Jeg har forbandet Guds Navn.«

»Hvis De er bedrøvet over det, Anna Lomholt, saa er det et Bevis paa, at Gud kalder paa Dem for at komme til at tilgive Dem og gøre Dem til en lykkelig Kristen.«

Jeg lovede hende, inden vi skiltes, at vi skulde tales ved igen, og at jeg imens skulde bede til Gud for hende. Og saa raadede jeg hende til at gaa til Barratts Møder.

Inden Ugen var omme, havde hun taget imod Jesus som sin Frelser og var blevet »født paany«. Og nogle Dage senere døbte Gud hende med sin Helligaand, ganske paa samme Maade, som vi læser, at de hundredeogtyve paa Pinsedag blev døbt med Aanden, saa det baade kunde ses og høres. I Dag er hun Mis-

sionær paa Ceylon. Det var den første blandt mine Kammerater, som paa Grund af min fulde Overgivelse til Jesus, blev ført ind i Frelsesoplevelsen og Iførelsen af Kraften fra det Høje. Senere blev hun igen Redskabet til mange Inderes Frelse og ikke faa engelske Missionærers Daab i den Helligaand.

Skuespiller Cajus Bruun fulgtes nogle Gange med Anna Lewini til Barratts Møder; han blev stærkt grebet af Ordet, og under et Sommerferieophold i Jylland modtog han Frelsen i Jesus Kristus.

Han fik saa et bestemt Kald fra Gud til at forlade Teatret, kom i store Anfægtelser, fordi han følte sig forpligtet til at afvikle en Gæld, han havde paadraget sig, og derfor ikke mente at kunne forlade Teatret. Han søgte Raad hos en kendt Præst, som raadede ham til at »blive, hvor han var foreløbig«. Det gjorde han.

Jeg talte nogle Gange med ham, og han fortalte mig, hvordan han flere Gange havde set »Jesu Øjne«, naar han stod og skulde ind paa Scenen. Jeg mærkede, at han ikke var kommet til Ro i sin Beslutning: at »blive — foreløbig«, han var ikke fuldt ud glad. Men Kollegernes Vidnesbyrd efter hans Død var, at han aldrig havde forsømt at vidne om sin Frelser, hvorsomhelst der tilbød sig en Lejlighed.

Men han opnaaede ikke det højeste, Gud havde til ham *her paa Jord*, fordi han fulgte sin »sunde Fornuft«, da Gud kaldte, i Stedet for at gaa ud i Tro paa, at Han, som kaldte, vidste, hvad Han gjorde, og skulde føre ham igennem alle Vanskeligheder. — —

Kampen.

Under »Kameliadame«-Turnéen fulgte Anna Lewini med som en af de letlevende Pariserinder i 4de Akt. Vi holdt sammen under hele Turnéens Forløb og sad ved Siden af hinanden i den fælles Garderobe. Inden Forestillingens Begyndelse bad vi til Gud; var vi alene, knælede vi ned i Bøn, var der andre til Stede — f. Eks. min Søster Thora Meincke (tidligere Fru Albrecht Schmidt), som spillede Prudence — saa bad vi hver for sig, siddende ved vort Sminkespejl. Vi gjorde det ganske diskret, lukkede bare Øjnene og sad helt stille et lille Øjeblik; men der har sikkert alligevel været noget *levende* ved denne korte Stillehed, som har virket foruroligende paa dem, der var til Stede.

»Sidder I og be'r til Vorherre?« spurgte Thora en Aften med Forfærdelse i Stemmen.

Ja, det maatte vi jo indrømme, at vi gjorde.

Thora fnøs af Forargelse og vilde ikke sidde i Garderobe sammen med os.

Efter Forestillingerne gik Fru Lewini og jeg altid

direkte hjem paa Hotellet, hvor vi spiste lidt Smørrebrød inde paa mit Værelse, hvorefter vi takkede Gud for Dagen, inden vi skiltes for at gaa til Ro. Vi kunde maaske nok have holdt os lidt mindre for os selv og derved undgaaet at udfordre de andres Kritik; men vi var begge nye i Troen og følte, hvor vanskeligt det var at holde sig klar af Verdslighed og ikke komme ind i den gamle Aand. Vi var jo for bare nogle Maaneder siden revet ud af Syndelivet, hvor varsomt maatte vi da ikke vandre for at bevares rene.

I Horsens besøgte vi en elskelig Metodistpræst, Pastor Anton Christensen, som vi havde lært at kende hos Provstinde Mollerup. Han og hans Hustru modtog os med stor Hjertelighed; men da de hørte, at vi var paa Turné og den Aften skulde spille i deres By, saa Pastor Christensen paa os med et forundret Smil:

Kan *det* ogsaa gaa? — Spille Komædie, naar man var frelst og døbt med den Helligaand!

Ja, hvad skulde vi gøre? Da jeg sagde Ja til at gaa paa Turné, stod det mig ikke klart, hvor vanskeligt det vilde blive at gennemføre den.

»Vi skal bede for Dem i Aften,« sagde Pastor Christensen, da vi tog Afsked.

Hjemkommen fra Turnéen begyndte jeg atter at gaa til Møderne og at samles med de mange nyfrelste unge Kvinder paa Dronning Olgasvej hos Fru Mollerup, som rigtig var en »Moder i Israel« for os.

Hvad skulde Lewini og jeg have gjort uden hende, hvor skulde vi have fundet nogen, der havde en saa kærlig og klog Forstaaelse af os?

En Aften var vi samlede hos hende til Bedemøde. Der var i de Dage saa mange unge og ældre Kristne, der længtes efter at faa den Velsignelse i Eje, som denne Vækkelse havde bragt med sig: Fylden af den Helligaand. Denne Aften var der en ældre Kvinde, som særlig var i indtrængende Bøn om at blive udrustet af Gud til at kunne staa som en sejrende Kristen midt i sine vanskelige Omgivelser.

Vi laa alle paa Knæ i Bøn inde i Fru Mollerups Dagligstue, og jeg var netop begyndt at bede til Gud for vedkommende Kvinde, da den Helligaand faldt paa mig selv med en saadan Kraft, at jeg segnede om med Hovedet i Fru Mollerups Skød og »begyndte at tale i andre Tunger, eftersom Aanden gav mig at tale«.

Det kom mig ganske overraskende. Jeg havde slet ikke ventet, at jeg skulde faa noget særligt fra Gud ved denne Lejlighed — kun, at Gud vilde høre vore Bønner for den anden. Og her gav Gud mig nu en af sine Gaver, den, jeg saa ofte havde set Ham give de mest forskellige Mennesker: Unge og Gamle, Oplyste og Uoplyste, Mænd og Kvinder — ja ogsaa Børn, som var blevet bevidst Kristne.

Medens det fremmede Sprog strømmede over mine Læber, og jeg følte Helligaandens Ild brænde gennem hele mit Legeme, stod det klart for min Bevidsthed: Du skal *ikke* paa Gæstespil i *Finland*! Jeg havde i

flere Dage staaet vaklende overfor det at underskrive Kontrakt for Sommeren 1910 om et Gæstespil i Helsingfors og Åbo som »Kameliadamen«. Nu vidste jeg, at det var ikke Guds Vilje, at jeg skulde underskrive, og jeg følte det som en stor Lettelse.

Dette hændte den 7de Juli.

Nogle Dage efter rejste Fru Lewini og jeg til Rørvig, for at jeg kunde faa nogle Ugers haardt tiltrængt Sommerferie efter den meget anstrengende Turné i den ualmindelig hede Juni Maaned.

En Dag skrev Fru Mollerup til os, at der laa et Brev hjemme hos hende fra Pastor Barratt og ventede paa os.

Vi saa paa hinanden med alvorlige Øjne — det slog ned i os begge to, hvad det Brev indeholdt. Jeg vidste, at det var en Stadfæstelse af det Kald, jeg i lang Tid havde følt i mit Hjerte til at forlade Teatret. Jeg havde atter og atter søgt at skubbe det til Side, men nu kom det altsaa ogsaa udefra gennem den kristne Mand, som Gud havde brugt til saa stor Velsignelse for mig.

Vi havde ikke Ro til at være Tiden ud i det lille Fiskerleje, men rejste samme Dag til København og hentede Brevet paa Dr. Olgasvej.

Det var Guds Stadfæstelse. Barratt skrev, at det var den Helligaand, som havde drevet ham til at skrive dette Brev. Han følte, hvordan Ilden brændte i hans Bryst, medens han skrev. Gud vilde, jeg skulde lægge mit Liv ved Teatret paa Offeralteret, Han

havde Brug for mig i en højere Tjeneste og skulde velsigne mig rigt, om jeg adlød Kaldet. Hvad der gjaldt mig, gjaldt ogsaa Anna Lewini.

Ja, ja, jeg vidste det; men jeg havde — næsten ubevidst — haabet at kunne smutte udenom endnu nogle Aar.

Aa, Gud! *Var* det da nødvendigt? Kunde jeg ikke blive ved Teatret og dog være en Kristen? Havde Gud da ikke selv givet mig mit Talent?

Det blev en Dag fuld af Jammer. Lewini og jeg græd i hinandens Arme, til jeg næsten ikke kunde se ud af mine ophovnede Øjne. Saa faldt vi paa Knæ og bad og græd igen for Guds Ansigt, til jeg ikke kunde mere, men maatte bede Lewini om at gaa hjem til sit eget, jeg vilde til Ro.

Aa, ja, bare sove! Saalænge kunde der ialtfald ikke ske noget — sove sig Glemsel til! Hvile, Ro!

Men Kaldet ventede paa mig næste Dag. Jeg var nødt til at fortælle Mor det hele. Hun boede hos mig, efter at jeg var flyttet fra Nr. 7 til Nr. 14 paa Amalievej.

Mor forundrede mig ved at gaa imod Tanken om at forlade Teatret. Det havde jeg slet ikke ventet mig. Det standsede mine Taarer, og jeg gav mig til at argumentere med hende og søgte at gøre hende forstaaeligt, hvad det kunde komme til at koste mig, hvis jeg gik udenom Guds udtrykkelige Vilje i denne Sag.

»Aa, hvad ved Barratt om, hvad der er Guds Vilje

med dig! Det er let nok at sidde oppe i Norge og skrive til dig, at du skal opgive din Stilling. Vil *han* maaske give dig noget at leve af i Fremtiden?«

»Du misforstaar Sagen, Mor, det er ikke paa Pastor Barratts Kald, jeg gaar, Gud har selv talt til mig og vist mig, at det er Hans Vilje med mig.«

»Aa, du er jo helt forskruet, Pigebarn. Det har aldrig været Guds Vilje, at du skulde forlade Teatret — hvordan tror du, at du skulde kunne leve uden det?«

Jeg gik min Vej — op i mit Soveværelse, hvor jeg laasede mig inde og gav Taarerne frit Løb. At Mor stillede sig *imod* mig i Stedet for at hjælpe mig, var mig en stor Skuffelse, og jeg følte mig frygtelig alene.

Om Aftenen gik jeg sammen med Anna Lewini til et privat Møde hos Grosserer Plum, hvor den norske Prædikant Albert Lunde skulde tale.

Mens der blev sunget en Salme, maatte jeg ustandselig tørre Øjne og pudse Næse, og da Husets Herre kom hen til mig og med nogle hjertelige Ord bød mig Velkommen, udløste hans Venlighed en ny Taarestrøm. Albert Lunde saa flere Gange hen til Stedet, hvor Lewini og jeg sad, og jeg dukkede mig skamfuld ned bag en bred Dameryg foran mig. Jeg kunde jo ikke være bekendt at sidde her med saadan et forbrølet Ansigt!

Da Lunde havde talt, kom han hen og hilste paa os. »Grosserer Plum har fortalt mig om Deres Omvendelse, Fru Larssen. Det glæder mig, at De har givet Jesus Deres Hjerte. Og hvis De vil lyde mit

Raad, saa benyt enhver Lejlighed, der gives, til at vidne om Herren. De ogsaa, Fru Lewini. Bryd Dere ikke om, hvad de gamle Kristne siger, hvis de vil søge at hindre Dere, men vidn om Jesus. Laan mig Deres Bibel.« Jeg rakte ham min Bibel, som Mor havde givet mig, da jeg var blevet frelst. Han slog op paa 1ste Peters Brev 5. Kap. og satte et *NB.* ved det tiende Vers: »Men al Naadens Gud, som har kaldt os efter *en kort Tids Lidelse* — (under de sidste fire Ord satte han en Streg med sin Fyldepen) til sin evige Herlighed i Kristus Jesus, han selv berede, styrke, bekræfte, grundfæste Eder.« Og med et alvorligt »Gud velsigne Dere beggel« trykkede han os i Haanden til Farvel.

Næste Dag kæmpede jeg Kampen ud hjemme hos min gode Ven Provstinden. Dør skrev jeg ogsaa min Opsigelse til Teatrets Ejer, Anders Jensen. Jeg fortalte ham, at Gud havde frelst min Sjæl og døbt mig med den Helligaand, saa jeg følte, jeg ikke kunde fortsætte min Gerning ved Teatret, men bad om at blive løst fra min Kontrakt.

Jeg gik selv hen for at lægge Brevet i Postkassen ligeoverfor i Falkoneralléen. Der stod en Herre i Nærheden og talte med en Dame, som laa ud af Vinduet paa 1ste Sal. Idet jeg lagde Brevet i Postkassen med en befriet Følelse: saa, *nu* var det gjort! sagde Herren op til Damen: »Det er en *stor* Dag i Dag.« Og jeg tænkte: Ja, du skulde bare vide, hvor stor den er for *mig!*

En af Dagene derpaa kom min gode Ven og Sag-

fører, Viggo Lachmann, hjem til mig. Vi talte sammen om den alvorlige Situation, og Lachmann gjorde mig paa sin besindige Maade opmærksom paa, at jeg var bundet til Teatret i endnu to Aar, og at et Kontraktbrud vilde medføre en Bøde paa 20.000 Kroner.

Kunde jeg betale denne Bøde? Nej — vel? Altsaa kunde der ikke være Tale om at bryde Kontrakten. »Hvis det havde været Guds Vilje, at De skulde forlade Teatret, saa maatte han da ogsaa have taget disse Penge med i Betragtning — ikke sandt?«

»Jeg vil bede Gud om at sende mig disse Penge.«

»Udmærket! Saa slutter vi en Overenskomst. Hvis Gud skaffer Dem 20.000 Kr. inden otte Dage, saa er Sagen i Orden, og De faar Deres Vilje, hvis ikke *bliver* De ved Teatret — for saa er det altsaa ikke Guds Vilje, at De skal gaa — skal vi sige det?«

»Ja — — Jeg er ikke helt sikker paa, at jeg kan gaa ind paa et saadant Forslag.«

»Jo, det kan De udmærket. Her er en god Anledning til at sætte Gud paa Prøve« — — (jeg var ganske forundret over Lachmanns fortrolige Maade at tale om Gud paa. Det gik først senere op for mig, at han talte, som man taler til en Gal, man ikke maa ophidse). — — »Er det Gud, der kalder Dem bort fra Deres Teater, saa maa han ogsaa hjælpe Dem ud af denne Knibe. Om otte Dage ser jeg herhen igen.«

Det blev en bevæget Uge. Anna Lewini og jeg mødtes næsten daglig til Bøn. Hun selv skyldte 800 Kroner bort, og forlod hun Teatret, anede hun ikke, hvordan de skulde blive betalt.

I Ugens Løb tog vi en Fastedag og en Bedenat. Vi undlod at spise Middag og Aften og mødtes paa den Tid, vi ellers gik i Seng, oppe paa første Sal hos mig. Og saa bad vi til Gud om at sende mig 20.000 Kroner og Lewini 800.

Lidt over Midnat dundrede Mor paa Døren og spurgte, om det var Meningen, at hverken hun eller gamle Sine skulde have Nattero.

Lewini og jeg saa forskrækkede paa hinanden. Havde vi bedt *saa højt!*

Jeg lovede Mor, at vi nok skulde passe paa ikke at forstyrre mere. Men hun maatte dog ikke glemme, hvad det gjaldt for os. Vi havde lovet hinanden ikke at gaa i Seng, før vi havde faaet Forvisning om, at Gud havde hørt os.

Mor trak sig brummende tilbage til sine egne Ene-mærker, og vi, som var blevet lidt afkølede ved Forstyrrelsen, tog fat igen — dog i et mere moderat Tempo og med mange smaa Afbrydelser.

Efter en Times Tid følte vi, at vi havde gjort vor Pligt og kunde hvile. Lewini redte sig et Leje paa Gulvet, og jeg krøb op i min Kongeseng — som Ole Haslund sidste Sæson havde lavet til mig. — Ikke uden en lidt daarlig Samvittighed lagde jeg mig til at sove, der *kunde* jo godt blive Plads til Lewini i Sengen; men saa vilde jeg ikke faa Søvn i Øjnene den hele Nat, og jeg var saa træt. Hen paa Natten forbarmede jeg mig dog over hende og indbød hende til at komme op i Louis Seize'en — og dør faldt vi virkelig i Søvn og vaagnede lykkelige og glade næste Mor-

gen med en tryk Følelse af, at Gud havde taget vor Sag i sin stærke, almægtige Haand — Pengene var paa Vej.

I disse Dage havde jeg den store Glæde, at min gamle Sine Tarp, som havde tjent hos mig siden 1901, blev frelst. Hun havde været inderlig forarget over, hvad jeg havde oplevet. Som om *hun* ikke ogsaa var en Kristen, det var jo da alle Mennesker i det kristne Land Danmark! Jeg bad hende flere Gange om at gaa med Mor og mig til Møde — og Mor havde mange alvorlige Samtaler med hende. Næh, hun »holdt sig til Kirken« — dèr kom hun heller aldrig —. Tilsidst begyndte det at blive lidt for hedt for Sine — særlig efter at vi var begyndt at holde Møder i Villaen, navnlig disse Bedemøder var hende en Vederstyggelighed. Hun blev mere og mere indesluttet og gnaven og havde saa travlt i Huset som aldrig før, Gulvene gungrede under hendes Fjed den hele Dag, og til Tider kunde hun bide Mor ordentlig af.

Saa en Dag, da hun laa og skrubbete løs paa Køkkengulvet, saa hun pludselig sig selv som den, hun i Virkeligheden var: en fortabt Synder — og i det samme hørte hun en Stemme i Køkkenet sige ganske klart og tydeligt, som om Vedkommende stod lige ved Siden af hende:

»Jeg har ved min Død paa Korset rensed dig for alle dine Synder.«

Hun sprang op med Gulvkluden i Haanden, rakte begge Arme i Vejret og raabte: »Ja, saa kommer jeg Jesus til dig, ligesom jeg er!« Og saa var Underet

sket. — »Og jeg fløj hen over Gulvet,« fortalte hun Mor og mig flere Gange i Dagens Løb, »det var, li'som jeg slet ikke havde noget Legeme — nej, aldrig havde jeg da troet, at det var *saadan* at blive en Kristen! Og jeg, som har gaaet og været saa styg i den sidste Tid og saa selvretfærdig! Men jeg vidste jo ikke bedre. Aa, lille Frue, lille Frue, hvor var det dog godt, at Gud fik Bugt med mit haarde Hjertel«

Da Ugen var omme, kom min Sagfører for at høre, hvordan det gik med de 20.000.

Ja, de var ikke kommet endnu, men jeg havde faaet en større Vished end nogensinde for, at Gud skulde føre mig igennem alle Vanskeligheder. Foreløbig vilde jeg sælge mit Flygel, mine Malerier og hvad jeg kunde undvære af mine Møbler, for at faa min Gæld betalt, og saa vilde jeg avertere Villaen til Salg og finde en lille Lejlighed et Sted.

Ja, det kunde vi jo altid tale om, mente Lachmann.

Foreløbig stillede Teatrets Direktion mig gennem Overretssagføreren det Forslag, at jeg lod mig indlægge til »*Observation*« paa Professor Daniel Jacobsons Nerveklinik i Frederiksberg Allé. Hvis jeg var ved mine fulde fem, skulde jeg betale de 20.000, hvis ikke skulde jeg slippe (!).

Jeg gik øjeblikkelig ind paa Forslaget. Jeg længtes saa forfærdelig efter Ro og efter at slippe væk fra Mors stille Bebrejdelser, som følte i selve Luften, og fra eventuelt at skulle staa Pressen til Regnskab for min Handling — ja, jeg længtes ogsaa efter at komme

bort fra Samværet med mine kristne Venner, deres aabenlyse Glæde over mit Brud med den Kunst, jeg elskede, virkede dybt forstemmende paa mig. — Jeg var træt efter Sæsonen, træt efter Turnéen og dødsenstræt efter alle de gennemlevede Sindsbevægelser, som havde sat deres Præg paa hele mit Ydre; saa jeg modtog Forslaget om et Ophold paa en stille Klinik, borte fra alt og alle, som en virkelig Guds Gave til mig. —

Hvilken Hvile og fuldkommen Afslappelse føltes ikke, da jeg den første Aften lagde mig i min Seng derude paa den idylliske Villavej, fri for Ansvar og Bekymringer med en Række fredfulde Uger foran mig. Med min Frelsers Velbehag hvilende over mig — saa følbart, som om Han havde siddet paa Stolen ved Siden af mit Leje med sin Haand velsignende paa mit Hoved — og med hellige Trosfællers Forbøn følte jeg mig som et af Jordens lykkeligste Væsner.

Alting var saa dejligt her — et hyggeligt Værelse med en blomstersmykket Altan, udmærket Mad, serveret paa selve Værelset, saa man var fri for at skulle ses paa og at skulle stramme sig op — ingen Besøg uden af en sød, ung Sygeplejerske, som laante mig sin hvide Angorakilling, og af den moderlige Over-sygeplejerske, ja — og saa af Professoren selv, som altid var saa munter og ligevægtig, og som jeg syntes, jeg havde kendt i mange Aar.

Privatbillede fra 1910.

Da jeg havde været her nogle Dage, forstod jeg, at jeg skulde holdes fuldkommen isoieret; jeg maatte ikke engang skrive — hverken til min Mor eller mine kristne Venner. Naturligvis! jeg maatte ikke paavirkes fra den anden Kant; jeg var jo her for at »komme til Fornuft«, og saa maatte al »Religion« holdes paa Afstand. Den kloge Professor regnede ikke med, at det, jeg havde faaet ind i min Sjæl, var ikke en religiøs Paavirkning, som vilde forsvinde, naar al Paavirkning blev udelukket, men det var *Liv fra Gud* selv, som kunde vokse og udfolde sig — selv i den mest fuldkomne Ensomhed.

Saa begyndte da Daniel Jacobson at udøve sin Kunst paa mig. Faderligt og taalmodigt søgte han daglig at lede mine Tanker bort fra disse religiøse Griller hen til den skønne, dramatiske Kunst. »Tænk, hvad det vilde betyde for os, som elsker Dem som Skuespillerinde, om De gik fra Teatret! Nej, det *kan* De ikke nænne! Tænk paa, hvad Gud har givet Dem at forvalte! Og staar der ikke i Bibelen: »*Hver blive i det Kald, hvori han er kaldet*?«

»Jo, det er rigtigt, Professor; men her er Tale om Jøder og Ikke-Jøder, om Trælle og Fri, som Paulus raader til at forblive som de var, da Guds Kald kom til dem. Med Hensyn til *mit* Tilfælde, saa har jeg faaet et bestemt Kald fra Gud til netop at *forlade* den Stand, hvori jeg stod, da jeg blev kaldet.«

Saadan diskuterede vi daglig. Og Professoren udfoldede megen Diplomati og Snedighed i sine Angreb; men han havde ikke allerringeste Betingelse for

at kunne sejre i denne Tvekamp, fordi han fuldkommen manglede Forstaaelse af sin Modstanders *virkelige* Stilling.

Havde Daniel Jacobson haft en Olfert Ricards eller en Kaj Munks Indstilling til Kristendom og Kunst, havde han maaske haft Betingelser for at kunne paavirke mig — om ikke til at svigte Guds Kald saa dog rimeligvis ind i fornyede sjælsoprivende Anfægtelser; men nu prellede ethvert Angreb af som Pile paa et Skjold — jeg syntes næsten, jeg kunde se dem falde til Jorden.

Naar han talte om Kunsten, svarede jeg med at tale om Frelsen i Jesus Kristus. I Begyndelsen smilede han overbærende, efterhaanden blev han let irriteret og en enkelt Gang rigtig gal i Hovedet over min Daarskab.

Paa min 34-aarige Fødselsdag fik jeg Besøg af Herman Bang, min Læge Dr. Axel Heine og Journalist Christian Houmark. Bang forsikrede mig, at jeg var blevet ti Aar yngre. Ja, jeg følte mig ogsaa ganske fornyet. Udhviletheden og den vidunderlige Hjertefred havde gjort Underværker.

Der blev ikke talt et Ord om Aarsagen til, at jeg opholdt mig her paa Klinikken. Bang fortalte livligt om en Hamlet, han nylig havde set i Udlandet, og smed sig paa min Divan for at vise, hvordan denne Hamlet sagde den berømte Monolog liggende paa en Løjbænk. Bang forekom mig lidt anstrengt og tom; men da Herrerne forlod mig, havde Bang, da han

kom ud paa Trappen, ganske alvorligt sagt: »Dette er Alvor. Her tør intet Menneske gribe ind.«

Da der var gaaet nogle Uger, blev jeg flyttet hen i en anden Fløj af Klinikken, da mit Værelse skulde gøres i Stand af Haandværkere.

En Dag, medens jeg sad og oversatte Maria Corellis »To Verdener«, hørte jeg pludselig en af vore Vækkelsessange blive spillet og sunget i Værelset under mit, og jeg genkendte til min store Forundring Provstinde Mollerups Stemme. Hvordan kunde det dog hænge sammen?

Jo, denne Fløj af Klinikken laa over en privat Lejlighed, som beboedes af en svagelig gammel Dame, og Fru Mollerups ældste Datter passede denne Dame.

Og her havde de flyttet *mig* hen! Det var vist ikke med i Professor Daniels »Kur«!

Et Par Dage efter hørte jeg igen Fru Mollerup spille og synge dernede, og denne Gang var der en Mandstemme med — Pastor Barratts. Da de var færdige med Sangen, gik jeg ud paa Balkonen og kiggede ned til Vinduerne, og dør i Karnapvinduet, lidt tilvenstre for mig, saa jeg Barratt og Fru Mollerup staa. Jeg vinkede ned til dem. Barratt aabnede Vinduet, og med lukkede Øjne og foldede Hænder gav han sig til at bede højt baade for den syge gamle Kvinde og for mig, som stod ovenover paa min Balkon og med dyb Bevægelse fulgte med i Bønnen.

Saa vinkede vi Farvel til hinanden, og de trak sig tilbage i Værelset.

Jeg takkede Gud for denne Opmuntring. Han saa, at jeg trængte til denne Forbindelse med mine Venner.

En anden Dag gik Anna Lewini forbi nede paa Gaden — vendte om og gik forbi igen, idet hun kiggede op til Balkonen, hvor jeg sad. Jeg gjorde Tegn til hende, at hun skulde gaa ind paa Trappegangen i Huset, hvor Fru Mollerups Datter boede. Den Fløj, hvori jeg var, havde en Udgang til disse Trapper. Jeg listede ud paa Gangen, ned til Anna Lewini og faldt i hendes Arme. »Vi beder hver Dag for Dem, Anna.« »Tak, Tak, jeg mærker Velsignelsen af det daglig! Hils dem allesammen! Jeg tør ikke blive borte længer — hils Mor og Sine — Farvel Annemor!« Op fløj jeg. Ingen havde bemærket min Fraværelse. Aah, hvor dejligt at føle, at man hørte sammen i den fælles Tro og Oplevelsen af Frelsen.

En anden Dag igen fik jeg Besøg af Pastor Mollerup fra Frihavnskirken, en Stedsøn af *min* Fru Mollerup. Og saa kom der en stor Overraskelse fra Professoren: han selv i egen Person førte Pastor Barratt og Provstinden ind til mig en Aften, og der udspandt sig en lang og bevæget Diskussion om Skuespilkunst og Kristendom. Det var Professoren og Pastor Barratt, der førte Ordet. Barratt hævdede paa sin rolige, men afgjorte Maade, at en levende Kristen, fyldt med den Helligaand, umuligt kunde fortsætte sit Liv ved Teatret.

Professoren gik ophidset frem og tilbage i Stuen, et Par Gange undslap der ham et »Sludder!«

»De aner jo ikke, hvad Fru Larssen betyder for dansk Skuespilkunst,« udbød han tilsidst harmfuld.

»Men *De* ved heller ikke, Hr. Professor, hvad Gud vil bruge hende til i *Evangeliets* Tjeneste,« indvendte Pastor Barratt.

Det eneste, jeg selv var absolut klar over, var, at Gud havde givet mig sit Kald til at forlade Virkepladsen for min Kunst, uden at stille mig noget andet Virkefelt i Udsigt. Jeg vidste intet om min Fremtid. Men det bekymrede mig ikke. Den Frelser, der hver Dag tilkendegav sin Nærværelse for mit indre Menneske og fyldte mig med Fred og Lykke, denne gode og mægtige Frelser, som var Sandheden og Trofastheden i egen Person, kunde aldrig svigte den Sjæl, der uforbeholdent havde givet sig i Hans Haand.

Jeg var to Maaneder hos Daniel Jacobson. Da jeg skulde rejse, sagde Professoren til mig:

»Ja, lille Fru Anna, hvis jeg skal give Teatret en Erklæring om Deres Tilstand, maa det vist blive den, at De er den eneste kloge her paa Klinikken, og alle vi andre er gale.«

Jeg tog denne Udtalelse som Vantroens Falliterklæring overfor et bevisligt — skønt ubegribeligt — Guds Under.

Erklæringen kom imidlertid til at lyde paa, at Fru Anna Larssen var i en aandelig Krise, saa Teatret kunde ikke gøre Regning paa hende — foreløbig.

Jeg blev aldrig afkrævet de 20.000.

Jeg forstod godt Martinius Niensens Vrede imod mig, fordi jeg blev borte. Men det kunde jo ikke være

anderledes. For ham var min Udeblivelse en slem Historie, idet hans Kreditorer satte saa stor Lid til mit kunstneriske Arbejde ved Teatret, at de svigtede ham, da jeg trak mig tilbage. Mod min Vilje blev jeg Aarsagen til hans Fald som Direktør, ikke den eneste, ganske vist, men dog den sidste. Til mine Kammerater skrev jeg en Forklaring og et Farvel, som blev trykt i »Dansk Skuespiller Forbunds Medlemsblad«. Manuskriptet dertil har man nu gjort mig den Ære at anbringe, til min kunstneriske Ihukommelse, i det »Mindeværelse«, som er indrettet paa Teatermuseet ved Christiansborg.

Da jeg forlod Klinikken, var min kontante Beholdning syv Øre og min Gæld 7000 Kroner.

Men hjemme paa Amalievej laa der Brev til mig fra Fru Mollerup, at der var kommet 1300 Kr. til mig fra en kristen Mand i England, *Mr. Cecil Polhill*, og 800 til Anna Lewini — *netop den Sum, hun skyldte væk.*

Jeg kendte intet til denne gode, kristne Mand, som Gud havde anvendt for at svare paa Lewinis og min Bønnenats Kamp; men jeg fik at vide, at han var en god Bekendt af Pastor Barratt — saa jeg forstod, at det maatte være ham, der havde været Mellemand i den Sag.

Jeg skrev til Mr. Polhill og takkede ham for den store Gave og bad ham bede for mig og mine Kammerater ved Teatret.

Nogen Tid efter fik jeg følgende Svar:

Dear Madam,

I praise God for His great grace to you, and that you are following on to know Him, who is life eternal.

I will myself pray and ask the London Friends to pray for yourself and for your old comrades on the stage.

Believe me
yours faithfully in the Lord
Cecil Polhill.

Min Sagfører havde endelig forstaaet, at min Omvendelse ikke var en Stemning eller Grille, men Alvor, og han stillede sig nu af hele sit varme, medfølende Hjerte til min Disposition i de kommende svære Dage. Han ordnede med Auktionen, som skulde finde Sted i selve Villaen, og han averterede Huset til Salg og fik det solgt for nøjagtig det samme, som jeg selv havde givet for det. Et »Svineheld« kaldte Lachmann det. Svar paa Bøn kaldte jeg det.

Auktionsdagen var forfærdelig.

Jeg lukkede mig inde ovenpaa i mit Soveværelse, medens det hele stod paa; men skønt der var spændt en Snor nede i Hall'en foran Trappeopgangen, gik Folk alligevel op hvert Øjeblik og ruskede i Døren ind til Stuen, hvor jeg sad — forskræmt og uhyggelig til Mode.

Jeg kunde høre Auktionarius' Stemme, Hammer-slagene og Larmen af de mange fremmede Mennesker, som trampede nysgerrigt rundt overalt. — —

Men ogsaa de onde Dage faar en Ende. Og da Sine

meldte, at nu var alle de »skrækelige Mennesker« borte — ogsaa »Jornalisterne«, som hun kaldte dem, saa kastede jeg mig om Halsen paa hende, og de sidste Timers nervøse Ophidselse udløstes i befriende Graad; hvorpaa vi fik en Kop af Sines fortræffelige Kaffe, som hun for en Gangs Skyld indvilligede i at nyde en Kop af sammen med os andre.

— Resultatet af Auktionen gjorde mig gældfri.

Aftenen efter fyldtes den store Havestue af mine kristne Venner, og snart genlød Huset af glade Sange.

Under Bedemødet, som var i særlig Grad bevæget denne Aften, laa jeg paa Knæ ved Siden af Provstinden og bad til Gud.

Jeg husker tydeligt, hvad jeg bad om.

Jeg mindede Gud om Løftet fra Markus Evangeliet: »Der er ingen, som har forladt *Hus* eller Brødre eller Søstre eller Fader eller Moder eller Hustru eller Børn eller *Agre* for min og Evangeliets Skyld, uden at han skal faa hundrede Fold igen (10.000 %)! *nu i denne Tid Huse* og Brødre og Søstre og Mødre og Børn og *Agre under Forfølgelse* og i den tilkommende Verden et evigt Liv.«

»De maa ikke tage disse Løfter altfor bogstaveligt,« sagde Fru Mollerup til mig efter Bønnen, »saadan har vor Frelser sikkert ikke ment dem.«

Men i mit Hjerte protesterede det, og en lille Piges Ræsonnement overfor en snusfornuftig Søndagsskolelærer stod i al sin Enfold og Logik for mig. »Hvis Jesus ikke mener, hvad Han siger, hvorfor siger Han saa ikke, hvad Han mener?«

Nyt Liv.

Jeg havde lejet en lille tre Værelses Lejlighed paa Dronning Olgas Vej i samme Hus, hvor Provstinden boede. Det var en Gave fra min himmelske Fader, som jo vidste, at det vilde blive en meget svær Tid for mig, og at jeg vilde komme til at trænge til aandelig Hjælp, og at netop Fru Johanne Mollerup vilde være den, som bedst vilde kunne give mig denne Hjælp.

Daglig i den første Tid var jeg oppe hos hende. Og vi lagde vore Hoveder i Blød med Hensyn til, hvad jeg skulde tage mig til for at eksistere — de tretten hundrede Kroner fra London kunde jo ikke vare altid.

Vi blev enige om, at jeg maatte kunne gøre Brug af mine Sprogkundskaber. Foreløbig kunde det jo blive sagt ved Møderne i »Colosseum« inde i City (som laa paa den Grund, »de Otte« fra Dagmar-teatret skulde have bygget deres Teater paa!).

Der meldte sig fire Elever. En, som skulde være Fotograf i Madrid, blev min eneste Elev i Spansk.

To fik Undervisning i Engelsk og En i Fransk. Men det var ikke saa let, som jeg i min Begejstring havde tænkt mig. Jeg manglede ganske pædagogiske Evner. Naa, Fotografen kom da til Spanien og skrev derfra, at hun havde lært en Masse hos mig; men de andre Elever faldt snart fra, og ingen nye viste sig. Saa Sprogundervisning kunde jeg altsaa ikke leve af.

Og saa kom den virkelige Krise, som jeg slet ikke havde ventet — nu, da Offeret var bragt, og jeg havde brudt med alt det gamle, solgt min Villa og installeret mig hyggeligt og fredfuldt med min gamle trofaste Sine i Nærheden af gode, kristne Venner. Men nu først kom den sværeste Kamp.

Jeg havde i de sidste tre Sæsoner spillet mere end tyve Roller, den sidste Sæson havde paa Grund af svære aandelige Brydninger været meget opslidende. Opholdet paa Daniel Jacobsens Klinik havde givet mig en længe tiltrængt Hvile, saa jeg nu følte mig ganske restitueret, frisk og arbejdsoplagt. Men hvordan finde *Udtryk* for det Liv, jeg følte i mit Indre, det Talent, som Gud havde givet, som aldrig havde været noget møjsommeligt tillært eller beregnet, men et indre Væld af Følelse, Fantasi, Ømhed, Renhed, Troskyldighed og sprudlende Humor — jeg vidste ikke, hvor det altsammen kom fra. Jeg kunde arbejde med en Rolle hjemme i min Stue, først i fuldkommen Haabløshed over, at intet vilde lykkes. Indtil det pludselig var der, som sendt ned i min Sjæl fra Himlen. Og jeg kunde kaste mig paa Knæ og takke den

ukendte Gud, som saa vidunderligt havde hjulpet mig.

Nu begyndte denne Kunstens rene Flamme igen at brænde i min Sjæl, saa det gav mig en næsten fysisk Smerte. Den ene efter den anden af mine gamle Roller stod for mig med sine Betoninger og Bevægelser. Særlig om Aftenen, og efter at jeg var kommet i Seng, plagede disse Roller mig. Jeg forsøgte at læse i min Bibel og at bede; jeg vendte Ryggen til Skikkelserne og lukkede Øjnene haardt i — men de var der og lod sig ikke afvise. Og saa opgav jeg med et Suk al Modstand og begyndte at gennemleve de forskellige Scener fra »*Ingen ved det*«, ikke med min Medspillende fra dengang, som var saa langt fra japansk Forfinelse, som tænkes kunde, men med en Drømmens Yori med smalle, fine Hænder under Kimonoens violette Silke — ingen Musik ledsagede *min* japanske Tragedie. Ak, at Martinius ikke kunde *føle*, at den Charles Kierulf'ske Musik forsimplede det hele. *Ordene* var jo i sig selv den sødeste Musik. Kirsebærtræernes lyserøde Blomster, Dragterne og Maskerne — *alt* var Musik.

Saa saare Orkestret i Dagmarteatret begyndte at spille op i anden Akt, hvor den Elskede kommer tilbage til sin lille Tajo, der har giftet sig med en ældre Mand, som hun ikke elsker, ønskede jeg, at jeg kunde være løbet ud af min Have — eller at jeg, under hele Scenen med Yori, kunde faa mine Øren stoppet til for Musikkens brutale Klange.

Her paa Dronning Olgasvej i det mørke Sovekammer — uforstyrret af Charles Kierulfs Muse — sagde jeg mine Replikker til Maleren Yori med de fine Hænder, som jeg aldrig havde sagt dem før.

Næste Aften kom *Christine Weiring* fra *Schnitzlers »Elskovsleg«*. Hun stod dér for mig i sidste Akt i den mørke Kjole med den hvide Krave. Hvileløs gik hun fra Vinduet ind i Stuen og tilbage til Vinduet igen.

Saa kommer den gamle Fader ind. Hun sidder hos ham, mens han taler mildt til hende om at *glemme*. Hun mærker hele Tiden, at han *ved* noget, som han gør sig Umage for at skjule. Tilsidst river hun sig løs fra ham og iler mod Døren — Aah, der er Mizi — og Dori — *han* maa vide Besked om Fritz. Men hvorfor ser han saa højtidelig ud?

»Hvad er der — — hvor er han — —? Hvor er han? Saa *tal* dog! — —

Dori! — — Han er — — Han er — — død —? Saa tal dog, Dori!«

»De ved det hele.«

»Jeg ved ingenting — — ved ikke, hvad der er sket — — tror De ikke, jeg kan taale at høre det — Fader — Dori — Mizi, *du* ved det ogsaa — —.«

»Det var et Ulykkestilfælde.«

»Ulykkestilfælde? — —«

»Han er faldet.«

»Faldet? —«

»Han er faldet i Duel.«

»*Aah!* — Nej, De maa ikke gaal«

»Hvad vil De vide mere, Christine?«

»Hvorfor — hvorfor har han duelleret?«

»Jeg kender ikke Grunden.«

»Men med hvem —? De maa dog vide, hvem der har dræbt ham — — — hvem er det?«

»Ingen, De kender.«

»*Hvem?* Sig mig det Mizil Du Far — — Jeg maa dog vide, *hvem*, der har dræbt ham og *hvorfor* —!«

»Det var en intetsigende Grund.«

»Det er ikke sandt — — — Hvorfor — —?«

Aah! — — Var det for en Kvindes Skyld?«

»Nej!«

»Jo, det *var* for en Kvindes *Skyld!* For *den* Kvinde, han har elsket — — Og det er *hendes* Mand, der har dræbt ham — — — Og *jeg* — — — hvad har jeg da været for ham — —? *Dori* — — har De slet ikke noget til mig — — har han ikke skrevet noget — —? Har De ikke *fundet* noget —? Et Brev — en Lap Papir — — ? Og den Aften, han var her — da De hentede ham — — da vidste han det allerede — — vidste, at han maaske aldrig saa mig mere — — og han gik bort for at lade sig skyde ned for en *Andens* Skyld — — Nej, nej — det er umuligt — — vidste han da ikke, hvad han var for mig — *vidste* han det ikke — —.«

»Jo, Christine, han vidste det. Den sidste Morgen — talte han *ogsaa* om Dem.«

»*Ogsaa* om mig! Og hvad talte han ellers om? Om

alle de mange andre Mennesker og Sager, som betød ligesaa meget for ham som jeg? Om sin Far og sin Mor og sine Venner — — og ogsaa om mig —.«

»Han holdt virkelig meget af Dem!«

»Han! — Jeg har ikke været andet for ham end et Tidsfordriv — — og han er død for en Andens Skyld —! Og jeg — jeg *tilbad* ham! Vidste han ikke det? — — — Dori, gaa med mig derhen — — jeg vil se ham — endnu en Gang — se hans Ansigt.«

»Det er for sent.«

»For *sent*? — At se hans *Lig*, er det for sent?«

»Han blev begravet i Morges.«

»*Begravet* — — — Og *det* har jeg ikke vidst! De har dræbt ham — — de har lagt ham i Kiste — — de har gravet ham ned i Jorden, og jeg har ikke en Gang faaet Lov at se ham. Det er to Dage siden, han er død, og De har ikke sagt mig et Ord om det!« — —

Taarerne strømmer. Christines grænseløse Sorg fylder mig aldeles. Jeg gentager Replikkerne igen og igen. Der er nogle af dem, som ikke før har faaet den rette Farve.

Nu skulde jeg kunne spille Christine sandere end før. — — —

Aa, men jeg kommer jo *aldrig* til at spille hverken hende eller Tajo mere!

Gud i Himlen! saa riv det ud af mit Hjerte — det, jeg føler presse paa derinde, for at finde Udløsning.

Jeg *vil* lyde dit Kald — *vil* gøre din Vilje; men jeg maa have *Fred* i min Sjæll

Og jeg kaster mig paa Knæ og udøser mit Hjerte i hulkende Bøn for den Fader, som ser i Løndom, og som alene har Magt til at hjælpe sit Barn *igennem*.

Næste Dag gaar jeg op til mine Venner — der er en saadan Fred i Fru Mollerups og Elises Stuer, bare at *sidde* der giver Ro. De kan mærke, at jeg har det svært, og selv om de ikke kan sætte sig ind i mine Følelser, saa er de saa fulde af Godhed og Medfølelse og saa rede til ved Forbøn at gyde Olie i Hjertesaaarene, saa jeg trøstet og beroliget i mit Sind lidt efter kan gaa ned til mig selv igen og tage fat med lettet Hjerte paa Dagens forskellige smaa Pligter: Brevskrivning, Sprogstudier og Bibellæsning. Jeg er begyndt at læse i et lille Nyt Testamente af Skat Rørdam, det havde ligget urørt i min Skrivebordskuffe i flere Aar. Paa dets første Blad staar der:

Til Johannes

fra Moder ^{11/10} 96

— Konfirmationstestamentet! — Og paa anden Side af samme Blad:

Til min kære, lille Anna, med tak for alt, hvad hun har gjort for mig og for alt, hvad jeg skylder hende,

fra

Johannes.

Da Aftenen kommer, begynder jeg igen at diskutere Sagen med Gud.

Nu plejer jeg at være i fuld Gang med Sæsonens

nye Roller — alle Aftener optagne af dette forunderlige: at fremstille Menneskers Lykke og Lidelse og at mærke, hvordan de lytter dernede i Teatret, høre dem le eller græde og svare med smaa, uvilkaarlige Udbrud paa de forskellige Overgange i Replikkerne.

Jeg gaar nervøs og urolig frem og tilbage i mine Stuer. — —

Saadan kan jeg da umulig tilbringe Resten af mit Liv! — — —

Har Gud da ikke noget til mig?

Han har da ikke kaldt mig ud fra det, som var mit Liv, for at jeg skal visne her i en tre Værelses Lejlighed paa Dronning Olgas Vej!

Hver Nerve i mig protesterer mod denne Uvirkosomhed.

Jeg standser midt i Værelset, rækker begge Arme i Vejret og raaber ud af mit Hjertes Kvide:

»Gud! hvad vil du med mig? Dette kan jeg ikke bære! — jeg kan ikke — jeg kan ikke!«

Jeg næsten skriger det ud, idet jeg kaster mig ned paa Gulvet, saa lang jeg er, og græder, som Hjertet skulde briste.

»Men min lille, søde Frue, hvad er der dog i Vejen!« Sine ligger paa Knæ ved Siden af mig og søger at løfte mig op. Lidt efter sidder vi begge paa Gulvet — hun med Armene omkring mig og vissende mig, som var jeg et lille Barn. Og Bevægelsen bringer Ro, jeg lægger mit Hoved ind til hendes Skulder og lader Taarerne rinde — nu gør de ikke ondt mere, de lindrer Pinen i Sjælen.

Sine serverer Kaffen for sin »lille Frue« efter Auktionen. 1911.

Ægteparret Bjørner drikker Morgenkaffe paa
»Evangelievognen«s Bagperron. 1919.

Under et Møde i Trondhjem 1930.

»Saa, lille Frue — nu taler De med Pastor Barratt, naar han kommer i Morgen. Det vil gøre Dem godt. Han ved Raad.«

*

Næste Eftermiddag fik jeg mig en lang Samtale med Barratt ovenpaa hos Provstinden.

Jeg fortalte ham lidt om mine Anfægtelser og Kampe, og han hørte paa mig forstaaende og medfølende. Da vi havde diskuteret Sagen frem og tilbage, spurgte han pludselig paa sin sindige Maade:

»Kunde man tænke sig, at der her i København blev startet et kristent Teater?«

De sidste Ord tændte en hel lille Illumination inde i min Sjæl — et kristent Teater!

»Kunde man tænke sig det, Pastor Barratt — aah, om det var muligt!«

»Men saa maatte Skuespillerne jo være Kristne,« fortsatte han.

Det halve af Illuminationen slukkedes.

»Ja, naturligvis, det maatte de, ellers gik det jo ikke.«

»Og Forfatterne maatte indsende kristne Skuespil.«

Jeg tænkte i det samme paa Sarah Bernhardts Paa-skefestspil »La samaritaine«, som Edmond Rostand havde skrevet til hende, og som jeg selv saa gerne vilde have spillet. Det lysnede lidt igen.

»Og Direktøren selv maatte være en Kristen.«

Den sidste Rest af Illuminationen gik ud.

»Aah, kære Pastor Barratt, hvordan skulde det dog kunne lade sig gøre at samle kristne Skuespillere un-

der en kristen Direktør, som kun opførte kristne Skuespil. Saa skulde vi vel ogsaa have bare kristne Tilskuere — de andre vilde vist ikke komme. Det vilde vist være et dødfødt Foretagende!»

»Ja, jeg er ogsaa bange for, at det er en haabløs Tanke, som vi nok maa opgive.

Jeg tror ogsaa, at Gud har en højere Platform til Dem.«

Det stod mig ikke rigtig klart, hvad Barratt egentlig mente med den sidste Bemærkning. Men nu blev Samtalen afbrudt af kristne Venner, som var kommet for at hilse paa Præsten og samles til fælles Bøn for Møderne, der skulde begynde samme Aften.

Blandt Gæsterne var der en Kirkebetjents Kone, som Gud havde døbt med den Helligaand. Hun plejede altid at sidde stille og beskedent og lytte til Bibellæsningen og det paafølgende Bedemøde. Midt under dette, naar Helligaanden begyndte at gøre sin Nærværelse gældende i inspireret Bøn eller profetisk Tale, kunde hun saa blive »bortrykket i Aanden« og faa Syner og Aabenbaringer. For det meste fandt vi hende da, naar vi rejste os fra vor knælende Stilling, inde under Dagligstuebordet — dør laa hun med lukkede Øjne, »sunket om bedøvet paa sit Ansigt med sit Ansigt mod Jorden«, — som der staar om Profeten Daniel. Hun fik Lov at ligge dør i Fred, medens vi sang et Par Vækkelsessange. Saa kom hun efterhaanden tilbage til det nærværende og satte sig stille og beskedent op paa sin Plads igen.

Ingen spurgte om, hvad hun havde hørt eller set, og hun selv var altid tavs og bevarede, hvad Gud gav hende, som hellige Hemmeligheder.

Denne Eftermiddag sank hun ogsaa bedøvet om paa sit Ansigt inde under Bordet og kom til sig selv igen, medens Barratt spillede en Sang paa Klaveret.

Men da vi senere fulgtes sammen til Møde, trak hun mig til Side og betroede mig, hvad hun havde set.

»Jeg saa *Dem*, Fru Anna Larssen, i en stor, stor Sal, den lignede en Kirkesal. Og højt, højt oppe paa en Væg hang Prædikestolen. Og dør stod De og talte til mange tusinde Mennesker. Og mens De talte, fór der Ildgnister fra Dem ned over dem, der hørte. De kommer til at forkynde Evangeliet.«

Var *det* mon den »højere Platform«, som Barratt havde talt om i Dag?

Jeg gemte dette Svar i mit Hjerte og undrede mig over, hvordan det mon nogensinde skulde kunne blive til Virkelighed.

I den følgende Tid var hver Dag lykkelig optaget med Bøn og Bibelstudium og hver Aften med Møder, dels i Wittmacks Lokale ved Siden af Hotel »Kongen af Danmark«, dels i Studentersamfundets Lokale ved Frue Plads, en enkelt Aften i »Folkets Hus«.

Den norske Vækkelsesprædikants Nærværelse gjorde Dagene lyse og festlige. Naar Barratt hilste mig med et lykkeligt »Halleluja!« naar jeg lidt forsagt traadte ind til hans Værtsfolk, maatte alle Bekymringer krybe i Skammekrogen. Og Aftenmøderne var

den herligste Bibelskole for Anna Lewini og mig; med Bibel og Blyant fulgte vi Skriftudlægningen, idet vi satte vore Mærker og noterede ned, mens Hjertet brændte, og vi lærte at forsvare »den Tro, som én-gang for alle er overgivet de Hellige«.

Lige fra de første Møder følte en kraftig Væk-kelsesaand. Hver Aften var der Mennesker, som tog imod Frelse eller blev helbredte for deres Sygdom. Og den Helligaand faldt rundt om i Mødelokalet, saa paa den Ene, saa paa den Anden.

Saa kom »Ungsocialisterne« til. Deres Medvirken indskrænkede sig i Begyndelsen til Afbrydelser af Taleren med Tilraab eller Sang eller norske rullende r'er. Men da intet kunde forstyrre Talerens Ro, men han efter et: »Gud velsigne Dere, Gutter!« gik videre i sin Prædiken, gik de over til kraftigere Midler. En Aften kastede nogle unge Fyre oppe fra Balkonen i Wittmacks Lokale Fyrværkerisager ned mellem Til-hørerne. »Skrubtudserne« fattede under Bænkene, og Damerne hvinede. Barratt søgte at berolige de ophid-sede Gemytter; men Værten krævede Politivagt ved de fremtidige Møder.

Men nu gik Løjerne over til ondsindet Forstyrrelse. Man omringede Barratt, naar han kom ud paa Gaden fra Mødet. Man puffede ham og traadte ham over Tærne, man truede ham med Prygl. Og ved det før-ste Møde under Politibeskyttelse gik det for Alvor løs.

Salen var, paa Trods af de foregaaende Dages Uro, fyldt af Venner og Interesserede fra de forskellige

Kirkesamfund. Balkonen var afspærret, og den store Dobbeldør blev, saa saare Mødet var begyndt, aflaaet. Ingen af Fredsforstyrrerne fik Lov at slippe ind. Der var Spænding i Luften.

Vi havde netop afsunget de første Sange, og Barratt skulde til at begynde Mødet, da Larm af raabende Stemmer og Trampen af Fødder op gennem Korridoren og Trappen afbrød ham. I et Nu var Salen een Forvirring. Med et mægtigt Brag blev Fløjdørene slaaet op, og ind stormede Ungsocialisterne, fejende Politivagten til Side og brølende Barratts og mit Navn.

Paa det Tidspunkt blev jeg, af en af de ledende Brødre, ført hen til Udgangen bag Platformen, Pastor Barratt fulgte efter. I Porten tog et Par Betjente sig af os. Gaden var sort af Mennesker, hujende Sværme blev af Politiet jaget om i Sidegaderne. Sporvognene kunde næsten ikke komme frem.

»Skynd Dem op i den første Sporvogn! Vi kan ellers ikke svare for, hvad der kan ske,« raabte den ene Betjent til Barratt. Og op sprang vi paa Sporvognen, som satte sig klemtende i Gang. Da vi et Øjeblik holdt ved Magasin du Nord's Stoppested, susede et Stykke Jern ind gennem Ruden lige bagved Barratt og blev liggende bag Ryggen af Sædet.

Denne bevægede Tid, hvor Modstanderen mobiliserede sine Tropper, og hvor Kristne fra de forskellige Samfund følte sig forbundne i den fælles Frelse og den fælles Længsel efter mere fra Gud, var en

meget rig Tid. Helligaandens Nærværelse følte næsten haandgribelig. Gang paa Gang oplevede jeg en ny Fylde af de »levende Vandstrømme«, og min Sjæl var *fuldt tilfredsstillet*. Selv de højeste og reneste Oplevelser under Udøvelsen af min sceniske Kunst kunde ikke *tilnærmelsesvis* sammenlignes med, hvad jeg i disse Maaneder oplevede i Samlivet med min Frelser. Jeg lagde mig til Hvile om Aftenen med Bibelen under min Hovedpude. Og saa saare jeg slog Øjnene op om Morgenen, begyndte jeg at læse fra, hvor jeg slap i Gaar. Og medens jeg læste, følte jeg Jesu Nærhed og Hans Velbehag over mig. Den Helligaand fyldte Aand og Legeme og strømmede over i Lovprisning i fremmede Tunger, og jeg følte mig saa stærk, saa sejrssikker og saa lyksalig. — — —

Vi nærmede os Jul, og Pastor Barratt havde flere Gange slaaet paa, at Anna Lewini og jeg skulde aflægge vort personlige Vidnesbyrd ved et offentligt Møde i Koncertpalæet. Vi blev saa forskrækkede over dette Forslag, at vi i flere Dage holdt os borte fra Bedesammenkomsterne hos Fru Mollerup, for at Barratt — naar han ikke saa os — skulde glemme disse Tanker.

Men en Dag løb jeg paa ham ude paa Trappen.

»Ja, Gud har ikke ladet mig i Ro for den Tanke, at De skal benytte Lejligheden til at aflægge Deres Vidnesbyrd om, hvad De har oplevet. Og i Dag gav den Helligaand mig et Ord til Dem. Det staar i Esters Bog:

»Dersom du tier stille i denne Tid, skal Udfrielse

og Redning komme fra en anden Kant; og hvem ved, om du ikke netop for en Tid som denne er kommet til Dronningeværdigheden?»

Han smaa. »Ja, det er jo Dronning Ester, det drejer sig om; men Gud sagde, jeg skulde give *Dem* det Ord, saa faar De gøre ved det, hvad De vil. Gud tvinger Ingen.« Og dermed gik han.

Jeg vovede ikke længer at sige Nej. Og anden Juledag talte de to forhenværende Skuespillerinder saa i Palæets *store* Sal. Vi sad oppe paa Tribunen med en Kreds af vore Venner i Ryggen. Under Barratts Indledningstale hviskede Anna Lewini bleg af Skræk til mig: »Jeg tror, jeg stikker afl!« Jeg greb hende forfærdet om Armen: »De vil da ikke lade mig i Stikken? Husk, vi er her efter Guds bestemte Kald — *Han* hjælper.«

Efter Barratts Tale skulde jeg vidne. Benene rystede under mig, da jeg gik frem, og jeg havde endda mit Manuskript at støtte mig til. Men da jeg først var begyndt, forlod Angsten mig, og jeg fik Mod til at se ud over den halvtomme Sal, imens jeg talte; men da jeg opdagede flere kendte Ansigter, tog jeg hurtigt Øjnene til mig.

Anna Lewini havde ikke skrevet sin Tale ned. Hun læste et Skriftsted, og ud fra det holdt hun en hel lille Prædiken. Jeg var ganske overrasket over hende, det havde jeg ikke kunnet gøre hende efter.

Vi var ovenud lykkelige, da det hele var forbi, og vi kunde samles hos »Spurvemutter«, som Lewini og jeg kaldte Fru Mollerup, fordi hun havde kaldt alle

os, som kom til hende for at samle Visdomssmuler fra hendes rige aandelige Erfaringer, for sine smaa Spurve.

Da Pastor Barratt rejste hjem til Norge igen, fulgte Anna Lewini og jeg med til *Gøteborg* for at assistere ham ved nogle Møder der, og samtidig faa Anledning til at opøve os i at vidne offentlig.

Ved Møderne var jeg iført en sort, nedringet Silkekjole og en stor sort Hat med Pleureuse. Det faldt mig ikke ind, at det var et mindre passende Udstyr for et »Herrens Vidne«. Barratt sagde ingenting — han overlod til Guds Aand at undervise mig i den Slags Ting. Men en fin gammel svensk Dame tog mig efter Mødet lidt til Side og sagde: »Tror Søster ikke, det vilde være godt, om De lagde et Tørklæde om Hals og Ryg?« Hun sagde det med et saa elskeligt Udtryk i de gamle, milde Øjne, saa jeg umulig kunde blive stødt, og jeg lovede at gøre, hvad hun raadede mig til.

Aviserne var ikke slet saa elskelige næste Dag, de beskrev i alle Detaljer Udskæringen baade for og bag og den sorte, vajende Fjerbeklædning. Og saa gjorde de mig fuldkommen til Latter ved at understrege et uheldigt Udtryk i mit Vidnesbyrd, som for et svensk Øre lød højst upassende; men da jeg ikke var inde i det svenske Sprogs Finesser, forsikrede jeg med al Frimodighed i mit Vidnesbyrd, at jeg »slap alt, da Guds Kald kom til mig«.

Næste Aften havde jeg fjernet Pleureusen og an-

bragt en »Broderklap« over Bryst og Ryg. Og saa vidnede jeg langsomt og distinkt, for at Ingen skulde misforstaa mine Ord. Det var min Debut som »Prædikant« i Sverige.

En Morgen i Januar 1910 kom Sine ind fra Køkkenet med et højtideligt Udtryk i sit Ansigt. Hun rakte mig Morgenavisen og satte tavs Fingeren paa en lille Notits paa første Side: Otto Larssen er i Gaar død.

Var Otto *død*! For nogle Uger siden havde jeg truffet ham i Frederiksberg Allé. Vi havde fulgtes ad et Stykke Vej, og han havde da fortalt mig, at han var begyndt at gaa i Frederiksberg Kirke om Søndagen for at høre Pastor Hoffmeyer tale. Han syntes saa godt om, hvad den Mand sagde.

»Du skal se, Anna, jeg gaar hen og bliver hellig, det er dit Eksempel, der har smittet. Og saa er der maaske Haab for mig hos dig.« Han smilede et lille, vemodig-ironisk Smil.

»Jeg tror forresten, Vorherre har Bud efter mig. Jeg havde en besynderlig Oplevelse forleden — og nok saa uhyggelig. Jeg bor i min Broder Olafs gamle Lejlighed her henne paa Kochsvej; den testamenterede han mig før sin Død. Da jeg saa forleden kommer hjem — ganske ædru tilfældigvis — og aabner Døren ind til Stuen, sidder Olaf dér paa Stolen ved Skrivebordet, lyslevende. Han saa ganske alvorligt paa mig — og saa var han væk. Jeg tror, han kom for at hente mig.«

Til Otto Larssens Begravelse laante jeg Sines sorte Skindkaabe og Hue, som før i Tiden havde været mine. Jeg havde ikke Raad til at anskaffe mig nyt.

Præsten talte smukt og varmt om den Afdøde, som i den senere Tid havde været en »Søgende«. Og min gamle Kammerat fra Dagmartheatret, Alfred Møller, sang bevæget: »Jeg lever og ved hvor længe fuldtrøst.«

Det Aar strømmede Tilbudene ind til mig fra de forskellige Teatre.

Egil Rostrup kom fra Dagmar, Lindstrøm fra Det Nye Teater, Poul Reumert vilde have mig med til Det Kgl.

Ogsaa Adam Poulsen tilbød mig et Engagement, og paa mit Afslag svarede han:

»Kære Fru Larssen!

Tak for Brevet! Det gjorde mig mere glad, end om De havde samtykket.

Venlig Hilsen

Adam P.

Jeg gemmer dette Brev som et lille Klenodie. Jeg syntes, det var saa forjættelsesfuldt.

I Foraaret havde jeg haft Besøg af Teaterchef Weis fra Det kgl. Teater. Han bragte mig et Engagements-tilbud, og vi havde en lang Samtale om det, der kunde tale *for* og *imod* et eventuelt Gæstespil.

Den 7. Maj 1910 fik jeg saa følgende Brev fra ham:

Kære Frue!

Jeg sender Dem hermed to af de Skuespil, i hvilke vi nærmest havde tænkt os at se Dem optræde paa Det Kgl. Teaters Scene i næste Sæson. Det forekommer mig, at Karin Månsdotter i ganske særlig Grad maatte egne sig for Dem.

De forstaar jo nok, at jeg netop selv ønsker, at denne Sag skal tages med alt muligt Hensyn til Deres ændrede Livssyn og navnlig med Forbehold fra Deres Side af den største Uafhængighed, og jeg kan saa godt forstaa, om De — saa længe De endnu ikke er, og endnu ikke kan være helt klar over, hvorledes et saadant Skridt vil virke, saa vel indadtil som udadtil — ønsker Forsøgets Omfang begrænset til en enkelt eller til ganske faa Roller, nærmest vel som et Slags Gæstespil.

Idet jeg endnu blot skal tilføje, at jeg — hvis De maatte ønske det — selvfølgelig gerne skal tale herom med Fru Provstinde Mollerup eller med andre, som De i saa Henseende maatte ønske sat ind i Sagen set fra Teatrets Standpunkt, forbliver jeg med en ærbødig Hilsen

Deres venligst forbundne

A. P. Weis.

Om Sommeren 1911 traf jeg Fru Betty Hennings paa Skagen. Jeg talte med hende om Teaterchefens Besøg, og hun udtrykte sin Forundring over, at jeg ikke kunde modtage et saa ærefuldt Tilbud. Mine

Evner var fra Gud, og hun kunde ikke tro, at det var Hans Vilje, de skulde graves ned. Hun fortalte mig, at det kgl. Teater tænkte paa at spille »Per Gynt«, og jeg udtalte ved den Lejlighed, at Solvejg var en af de Roller, jeg gerne havde villet spille.

Den 14. Sept. kom saa det næste Brev fra Weis:

Højtærede Frue!

Fru Hennings meddelte mig for nogen Tid siden, at hun havde truffet Dem paa Skagen, og at De overfor hende havde udtalt en stærk Lyst til at spille Solvejg i Ibsens »Per Gynt«. — Nu har hun ganske vist senere fortalt mig, at De alligevel havde Deres Betæneligheder ved at optræde paany, men jeg vilde dog sætte Pris paa at faa en direkte Udtalelse fra Dem herom.

Altsaa! De maa da vide, at saavel Dr. Mantzius som jeg gerne ser Dem optræde paa det kgl. Teater i denne skønne og stilfærdige Rolle. Der sættes jo alt ind paa at gøre det til en Mønsterforestilling med et Kunstner-Ensemble og i en Fremstilling iøvrigt, som De kun vil have Glæde af at medvirke i.

Det pekuniære har jeg tænkt mig ordnet saaledes, at Teatret betalte Dem 3000 Kr. for 20 Gange Optræden, saaledes at der i Tilfælde af, at De blev benyttet et mindre Antal Gange, blev fradraget 100 Kr. for hver Gang De optraadte mindre, hvis Grunden til Formindskelsen skyldes Teatret, og 150 Kr., hvis den skyldes Dem. Omvendt lægges der 150 Kr. til for hver Gang De spiller mere end 20 Gange.

Jeg er rede til at fortsætte Forhandlingerne mundtlig og forbliver

Deres venligst forbundne

A. P. Weis.

Teaterchef Weis' dybe Forstaaelse af min Stilling rørte mig meget; men jeg kunde ikke gaa imod Guds bestemte Vilje. Han havde kaldt mig ud, det var Gang paa Gang blevet stadfæstet for mig, og jeg fik mere og mere en bestemt Forvisning om, at Gud vilde anvende min Tjeneste fra en »højere Platform«.

Men i Ventetiden kom Fristelsen igen og igen, og det kgl. Teaters Tilbud om selv at kunne vælge mit Repertoire var virkelig en svær Fristelse.

Tilsidst kom Johannes Poulsen som Sendebud fra Teatret. Efter at jeg havde sat ham ind i min Stilling og i noget af det, jeg havde oplevet, endte han med at sige, at han »i Grunden forstod mig saa godt«. Jeg havde jo ikke ventet at faa Støtte fra En, som var sendt for at overvinde mine sidste Betænkeligheder, saa jeg tog det som en Hjælp fra Gud selv — og Fristelsen var besejret og havde herefter ingen Magt mere til at forstyrre min Fred.

Senere fik jeg et Films-Tilbud paa 20.000 Kr. — jeg tilføjer det blot for Fuldstændigheds Skyld.

Forkyndelse.

Ligesom det rigtig for Alvor begyndte at se kritisk ud med min økonomiske Situation, kom et norsk Ægtepar til København. Fruen læste Ibsens »Brand« i Kasinos lille Sal. I Anledning af en meget overlegen Kritik i et af Byens største Blade sendte jeg hende en venlig Hilsen med nogle opmuntrende Ord. Resultatet blev, at Fruens Mand, som var hendes Impressario, foreslog at arrangere en Oplæsningsturné for mig i Norge. Jeg havde aldrig nogensinde læst op og vidste slet ikke, om jeg kunde gøre det.

Jeg tog ud til Fru Hennings i Charlottenlund og bad om hendes Raad. Hun foreslog, at jeg læste Paludan-Müllers »Abels Død« og H. C. Andersens »Verdens dejligste Rose«. Hun var saa elskelig at læse »Abels Død« for mig med det samme og give mig sine Forkortelser af det meget lange Digts mere stillestaaende Partier.

Derefter arrangerede jeg saa ved mine kristne Veners Hjælp en Oplæsnings- og Sangaften i »Colosseum«.

Der var fuldt Hus, og Folk syntes grebne af Paludan-Müllers dejlige Digt. Bagefter kom Cand. theol. Næser — Adam og Johannes Poulsens Fætter — sammen med Løjtnant og Sekretær i K. F. U. M. Sigurd Bjørner hen og hilste paa mig. Det var første Gang, jeg traf de to Sekretærer fra »Borgen« i Helsingør. Jeg maatte love dem at komme og læse op for Soldaterne, naar jeg kom hjem fra min Norgesturné. Ja, med Glæde!

Turnéen blev en straalende Oplevelse. Fulde Sale alle Vegne og en hjertelig Grebethed hos Nordmændene af det Løfte om et evigt Liv sammen med Gud, som Slutningen af »Abels Død« lader os faa et Glimt af.

Carl Ewalds »Julen« fandt samme Forstaaelse. Naar jeg tilsidst havde læst »Verdens dejligste Rose«, føjede jeg nogle faa personlige Ord til om mit eget Livs store Oplevelse af Frelsen i Jesus Kristus. Jeg følte, at Gud gav dette personlige Vidnesbyrd sin specielle Velsignelse.

Dette fik jeg særlige Beviser paa i Bergen og Trondhjem.

Efter Oplæsning og Vidnesbyrd i Bergens Koncertlokale kom Skuespillere og Journalister ind i Kunstnerværelset for at takke mig for Aftenen. En af Skuespillerinderne i Byen, som jeg kendte fra den Gang, jeg havde været her oppe og spillet »Renaissance« sammen med Adam og Johannes, kom opløst i Taarer ind til mig. Idet hun greb min Haand, gik der en

Skælven igennem hende, og hun brast i Graad uden at lade sig genere af de Tilstedeværende.

En Journalist, som var ganske bleg af Bevægelse, bøjede sit Hovede som en stum Tak. Jeg rakte ham min Haand, og idet han berørte den, skælvede alle Muskler i hans Ansigt, og han fremstammede med bævende Læber: Tak — — Tak!

Det var en hel ny og mærkelig Oplevelse for mig. Senere— i min Gerning som Evangeliets Forkynder— har jeg ikke saa faa Gange oplevet, at Helligaandens Kraft gennem mig rørte ved Menneskers Samvittighed — og ogsaa ved deres Legemer.

En fremmed Dame kom en Gang hen til mig i en Sporvogn og anmodede mig om Forbøn for sin Sygdom og for aandelige Vanskeligheder. Jeg talte med hende og søgte at vise hende Vejen ud fra Guds Ord til Hjælpen, hun behøvede. Mens jeg talte, greb jeg medfølende hendes Haand. Hun begyndte da pludselig at ryste, som et Menneske under Helligaandens Paavirkning.

Det er denne guddommelige »Magnetisme«, som gaar gennem de Syge, der søger Jesu Hjælp, og helbreder ellers uhelbredelige Sygdomme.

I Trondhjem blev en Forretningsmand frelst gennem de faa Ord, jeg vidnede.

Jeg var kommet til Byen ca. tyve Minutter, før jeg skulde læse op — forsinket af Storm. Jeg havde været søsyg i flere Timer og havde intet spist hele Dagen, saa jeg var i en ynkelig Forfatning og forstod ikke, hvordan jeg skulde komme Aftenen igennem,

og hvordan min matte Stemme skulde kunne høres i den store Sal. Jeg knælede for Gud i Bøn — mat og svimmel — oppe paa Hotelværelset. Jeg bad om en ekstra Kraftforsyning — jeg var fuldkommen renonce.

Da jeg stod i den pragtfulde Koncertsal, som var fuld af Mennesker, kørte det hele rundt for mig. Men jeg klyngede mig til Guds Løfter om Kraft til den Trætte. Og Han hjalp. Et Par Dage efter traf jeg ombord paa en Damper en Herre, som fortalte mig, at Gud havde frelst hans Sjæl den Aften i Trondhjem. Han var kommet af bare Nysgerrighed — slet ikke indstillet paa at møde *Gud*; men mit lille Vidnesbyrd efter Oplæsningen var slaaet ned i ham som et Lyn, og han tog imod »Verdens dejligste Rose« og var nu en usigelig lykkelig Jesu Discipel. Aa, hvor taknemmelig jeg var for denne Sjæls Frelse!

I Oslo traf jeg *Albert Lunde*, som indbød mig til at aflægge et Vidnesbyrd ved hans Møde i det store Missionshus i Calmeyergaden, som rummer 3000 Mennesker.

Jeg vilde helst have undslaaet mig, men jeg turde ikke lade denne enestaaende Lejlighed til at faa tusinder af Mennesker i Tale gaa fra mig, selv om jeg følte mig ganske udygtig.

Da jeg om Aftenen sammen med *Albert Lunde* traadte ind i det mægtige Lokale, kiggede jeg mig forvildet rundt efter Talerstolen. Dèr hang den, højt oppe paa Midtervæggen, for at de øverste Galleriers

Publikum ogsaa skulde kunne se den Talende. En lang, stejl Trappe førte op til den.

Skulde jeg helt dør op?

Da jeg gik frem til Pulten for at tale, turde jeg ikke se op til det øverste Galleri for ikke at blive svimmel og falde ned i Hovedet paa dem, der sad nede paa Gulvet. Og jeg turde heller ikke se ned paa dem. Saa saa jeg ligeud til den første Balkon, medens jeg fortalte om, hvad min Frelser havde gjort for mig. Det var en ganske kort Tale, som vist ikke varede ti Minutter — havde jeg ikke været saa skrækkelig bange, var den nok blevet baade længere og frimodigere.

Senere har jeg staaet tre Gange ganske alene paa denne Skandinaviens forfærdeligste Talerstol og sunget og talt i over en Time, kæmpende med disse Afstande, som faar En til at føle det, som om man staar og raaber til Folk fra en anden Verden.

Jeg har været paa mange andre Talerstole, ogsaa paa Prædikestole i »rigtige« Kirker; men ingen anden Talerstol svarer saadan som Calmeyergadens til den, som Kirkebetjentens Kone saa i sit Syn, mens hun laa under Bordet i Provstinde Mollerups Stue under den Helligaands Kraft.

Sommeren 1912 blev jeg gift med Sekretæren ved K. F. U. M. i Helsingør, *Sigurd Bjørner*, som var en Sønnesøn af Portrætmaleren *C. A. Jensen*. Af praktiske Grunde havde han taget Navnet Bjørner — en

lille Mindelse om Moderens Fødested Bjørnsholm, hvor hendes Fader var Godsinspektør.

Jeg flyttede efter mit Ægteskab til Helsingør, hvorfra jeg fortsatte med mine Oplæsninger rundt om i Skandinavien, indtil Gud kaldte mig til at nedlægge ogsaa denne Gerning. Jeg forsøgte først at slippe udenom ved at slaa Oplæsningen sammen med Evangeliets Forkyndelse i Kompagniskab med min Mand. Han skulde afslutte Aftenen med den mere alvorlige og vækkende Del: Guds Ords Forkyndelse. Men da Folk gik, naar jeg var færdig, prøvede vi at overliste dem ved næste Gang at *begynde* med Evangeliet; men det viste sig at være umuligt for mig at læse op bagefter, saa Gud vandt ogsaa her Sejr. Og dermed blev det sidste Baand overskaaret mellem mig og min Kunst.

I Januar 1913 kom en Kaptajn i Frelsens Hær og en Sekretær i K. F. U. K. og foreslog os at holde Fællesmøder i et neutralt, offentligt Lokale. Det gjorde vi. Og det blev noget ganske nyt for Helsingør. Paa samme Platform stod Repræsentanter for Folkekirken (Pastor Møllerup og Kommandør Lorck), for Pinsebevægelsen (Fru Anna Bjørner), for K. F. U. M. (Sig. Bjørner og Carl Næser), for K. F. U. K. (Frk. Hækkerup) og for Frelsens Hær (Kapt. Greve). Og Gud vedkendte sig vore ideelle Alliancebestræbelser og gav Møderne sin Velsignelse, idet Mennesker tog imod Frelsen, og de Kristne søgte Kraft til at leve et helligt Liv. Der blev virkelig en lille Vækkelse i Byen.

K. F. U. M.'s Velsignelse udeblev derimod ganske.

I Stedet for traf dens Banstraale de to forvovne Sekretærer, som havde dristet sig til at tro, at man kunde stille K. F. U. M.'s fine Navn ved Siden af Frelsens Hærs og Konsorters paa samme Indbydelse til Himlen.

Ikke ret længe efter traadte Cand. Næser og min Mand ud af den kristelige Forening og fejrede den højtidelige Frihedsdag med en Festmiddag, hvortil bl. a. baade Frelsenshærs-Manden og K. F. U. K.-Sekretæren var indbudte.

Om Sommeren rejste vi til England for at deltage i Keswick-Møderne for første Gang.

Det blev en stor Oplevelse for os begge. Over det vældige Telt vajede et Banner med Ordene: »All one in Christ Jesus.« Det virkede som en hjertelig Velkomsthilsen.

Vi fik som Udlændinge Lov til at sidde helt fremme foran Platformen, hvor intet Ord gik tabt. Og dør sad vi Dag for Dag og inddrak med Begærlighed disse aandelige Kæmpers Ord. En af Hovedtalerne var den gamle Pastor Webb-Peploe. Han var fyldt de fire Snese, men af Skikkelse som en Atlet og med en Stemme fuld af Kraft og Glød og med Øjne, der lyste af Begejstring og Klogskab.

Midt i min Glæde over de herlige Bibeltimer, hvor nyt Lys blev kastet over det praktiske Helliggørelseliv, var der dog en Skuffelse. Ikke een af Talerne berørte med et Ord *Pinseoplevelsen* som noget, enhver Kristen kunde erfare. Og ingen nævnede, at

Jesus ogsaa i Dag er sine Disciples *Læge* — disse to Sider i Frelsesværket, som havde grebet mig saa dybt.

Da der saa den sidste Dag var frie Vidnesbyrd, benyttede jeg derfor Anledningen til at lukke op for det, der brændte i mit Hjerte.

Efter at Bjørner havde vidnet om, hvilket Under det havde været for ham, at han havde kunnet forstaa det engelske Sprog, som han ingen Øvelse havde i at *høre*, holdt jeg den lille Tale, som jeg havde sidet og forberedt mig paa, medens de mange havde aflagt deres Vidnesbyrd.

Jeg husker den endnu:

»I am a former actress from Copenhagen. Jesus Christ has saved my soul and *baptised me with the Holy Ghost*.

He is also my *Healer*, for He has on His cross borne all my sicknesses — and *this is my husband* — — — « her brast Præsterne og hele Forsamlingen i hjertelig Latter — jeg forstod ikke hvorfor, jeg tænkte, det maaske var *Maaden*, jeg sagde det sidste paa; men jeg fik ialtfald ikke udviklet mine Synspunkter nærmere, for nu kom Præsterne hen og trykkede os i Haanden. Biskop Taylor Smith sagde med stor Hjertelighed til min Mand: »Jeg takker Gud for den Opmuntring Deres Ansigt har været for mig og mine Kammerater under disse Møder.« Og en af de yngre Præster sagde med et stort Smil til mig: »Our hearts went out to you when you spoke.«

Bare Præsterne i Danmark vilde være ligesaa gode imod os! Kindness will never fail!

Et engelsk Missionærpar søgte mig efter Mødet. Fruen fortalte, at hendes Mand var alvorlig syg, de havde søgt Lægehjælp ude paa deres Missionsfelt; men det var ikke blevet bedre. Inden de kom til Keswick-Møderne, havde de under indtrængende Bøn gjort en Slags Pagt med Gud: Hvis der var nogen ved disse Møder, som nævnede Jesus som *den store Læge*, saa vilde de tage det som et Tegn fra Gud, at Han vilde læge Missionærens Sygdom, og de vilde søge det Menneskes Forbøn.

»Ikke en eneste Gang har der været saa meget som en Hentydning til guddommelig Helbredelse — før nu i Aften ved det *sidste* Møde, da vi hører en Søster fra Danmark vidne om vor Frelser, som paa sit Kors ogsaa har baaret vore Sygdomme. De kan tænke Dem, hvilket Indtryk det gjorde paa min Mand og mig! Og nu vil vi spørge Dem, om vi maa søge Dem for Forbøn, dèr, hvor De bor — engang i Morgen?«

Næste Formiddag kom de, og vi bad til Gud sammen — jeg paa Dansk — og saa tog jeg Mod til mig og lagde mine Hænder paa den Syge i Frelserens Navn, saadan som jeg saa ofte havde set Barratt gøre det, og saadan som Jesus siger det: — »I skal lægge Hænderne paa de Syge, og de skal helbredes.«

Vi skiltes under stor Bevægelse. Jeg tænkte slet ikke paa at give dem vor Adresse i Danmark, og de ikke paa at give mig deres. Vi var saa optagne af Guds forunderlige Ledelse med os Menneskebørn, saa vi glemte alt andet.

Vi kom hjem fra Keswickoplevelserne, fulde af Nidkærhed for de Kristnes Enhed, og fortsatte med vore Alliancemøder en Gang om Ugen i vort Privat-hjem ved Grønnehave i Helsingør. Der samledes op til 60 Mennesker i vore to Stuer — de sad tæt stuvet sammen baade paa Gulv, Sofa, Stole og Borde — efter Møderne balancerede Sine mellem dem med sine Kaffekopper.

Vækkelse fulgte ogsaa disse Sammenkomster.

Næste Sommer laante min Mand og jeg et Telt af K. F. U. K.-Sekretæren og holdt Møder for Bade-gæsterne i *Hornbæk*. Der var Plads i det til ca. 150. Og hver Aften var det overfyldt, saa vi maatte lade den ene Teltside gaa ned, for at de mange, der havde placeret sig paa Skrænterne udenfor, baade kunde høre og se.

Det var et smukt Syn at se denne Skare i den lyse Sommeraften sidde og lytte til Evangeliets Budskab og til Sangene om Frelsens Fred og Glæde og salige Vished, medens Solen gik ned og lyste paa de sol-brændte Ansigter.

En af Tilhørerne foreslog en Aften, at vi optog en Kollekt til et Teltfond — da dette Telt jo var altfor lille, og vi absolut maatte komme igen næste Sommer.

Kollekten blev paa et Par hundrede Kroner. Det kunde vi ikke faa noget Telt for, og selv havde vi intet at lægge til Fondet. Men efter at vi var taget hjem fra *Hornbæk*, ringede en Herre en Dag i Tele-fonen og spurgte mig, om der var kommet tilstrække-ligt ind til et nyt, større Telt.

»Ak nej, langt fra!«

»Ja, saa vil jeg tillade mig at sende Dem en lille Hjælp.«

Og Dagen efter kom der en gul Konvolut med 500 Kr. — og saa bestilte vi Materialet til »Evangelie-teltet« med det samme.

Den samme elskelige Mand mente senere, da vi havde vort nye Telt i Brug, at vi ogsaa burde have en Vogn, som vi kunde bo i — og derved spare dyre Hotelophold — og paa hvis Tag vi kunde pakke alt vort Teltmateriel. Ogsaa den gav han til Evangeliets Tjeneste.

Evangelievognen.

»Evangelievognen« bestod af en lille Forperron, som vi undertiden brugte som Prædikestol, naar vi holdt Møder paa Landevejen i de smaa Landsbyer.

Saa var der en Dagligstue med et Klapbord paa hver Længdevæg, der sad vi Ryg mod Ryg og studerede vore Prædikener og skrev vore Breve. I Hjørnet var anbragt Vognens stolteste Stykke Møbel: en Mahogni Servante, som havde gjort Tjeneste i en Skibskahyt, den havde baade Vandbeholder og Afløb. Der var Mahognihylder og Skuffer paa hver Side af Døren ud til Køkkenet, Kroge med Forhæng til vort Tøj i et andet Hjørne og dejlige Jernbanevinduer til at trække op og ned. Desuden en Stol til hver og en til en Gæst og en sammenklappelig Feltseng til mig, som jeg om Aftenen, naar de eventuelle Gæster var gaaet, slog ud og redte. Husets Herre sov for det meste under Køkkenbordet paa det polstrede Brædt, der tjente som Seng. Køkkenbordet blev da slaaet op ad Væggen. Og paa dette haarde, smalle Leje strakte den forhenværende Løjtnant sine mødige Lemmer. — Under sig i Skabet, som Sengen var bygget over, havde han Gryder og Pander, Petroleum,

Hvidtøl og meget andet rart. Ved sit Hovedgærde — lidt til Siden — havde han »Komfuret« med Primussen, som Fruen kogte og stegte Maaltiderne paa. Og lige overfor var Vasken med rigtigt Afløb ned i Spanden, som stod under Vognen. Elektrisk Lys over det hele og »W. C.« paa Forperronen — dog kun til at benytte i Nødstilfælde.

Naar Bjørner til Tider sov i sit Sovetelt, som blev rejst i Nærheden af Vognen, bandt vi den ene Ende af et Stykke Sejlgarn til hans Finger, den anden Ende om mit Haandledd. Saa telefonerede han, naar han var kommet i Seng, og sagde: god Nat! med to smaa Ryk; skulde der saa komme Røvere til min Vogn, kunde jeg hurtigt alarmere Forsvaret.

Det var forbavsende, hvor disse indskrænkede Forhold gav En Lyst til at skrive og læse. Det, at man næsten kunde naa rundt i hele Stuen uden at behøve at rejse sig, bare ved at række Armen ud, gav en saa vidunderlig Koncentration.

Og hvilken Hjælp var de smaa Forhold ikke i Sjæleplejen! Her turde alle aabne deres Hjerter.

I denne lille Vogn har mange Menneskeskæbner faaet en anden og lykkeligere Retning, idet der er truffet det store Valg, med Resultatet: Overflytning fra Død til Liv, fra Mørke til Lys.

En lille Episode fra Teltets Ophold i Klampenborg.

Dør havde vi Sine Tarp med for at hjælpe mig med Madlavning og Rengøring. Hun sov paa selve Platformen i Teltet, hvor der var redt til hende paa en Madras. En Søndag Aften, da hun havde gjort sig i

Stand for Natten: flettet sit Haar i to strittende Rottehaler — en bag hvert Øre, lagt Tænderne i Vand, trukket i Nattrøjen, ovenpaa Klokken og det hvide Underskørt og lagt sig til Ro bag Talerstolen, vækkedes hun ved højrrøstet Tale i Teltet. Hun kiggede forsigtigt frem bag sit Skjul og fik i den lyse Nat Øje paa to overstadigt lystige Soldater, som søgte at lave sig et Natteleje paa nogle af Bænkene, som de stillede sammen, hvorefter den ene lukkede Orgelet op og skulde til at traktere det, da Sine i det samme rejste sig i sin fulde Højde, rakte en lang Arm i Vejret og bydende hviskede: »Stand! Herskabet sover i Vognen ved Siden af — de maa ikke forstyrres! Soldaterne kan godt faa Lov at sove her i Teltet sammen med mig, hvis De bare vil love mig at være rolige.«

Ved Synet af den hvide Skikkelse med Rottehalerne og de dramatiske Armbevægelser, knækkede Jens'erne sammen af Latter og trimlede om mellem Bænkene; men da de havde sundet sig ovenpaa Overraskelsen, tog de imod Sines Tilbud. Og tilsidst sov alle tre sødeligt til den næste Morgen, da det var Sines Agt at give dem Morgenkaffe; men da hun kiggede efter dem ved 6-Tiden, var de allerede borte.

Om Sommeren 1920 rullede vi med »Evangelievognen« ind paa den grønne Mark ved Trianglen, hvor der duftede saa stærkt af Kamilleblomster. Først da Hestene standsede, opdagede vi, at Møtrikken paa alle Vognens fire Hjul var skruet af og fjer-

net, imens Vognen havde staaet Natten over paa Østerbros Banegaard. Det var noget af et Under, at Hjulene var blevet siddende under de skarpe Omdrejninger Vognen havde gjort. — —

Her rejste vi saa Teltet, hjulpet af en lille Skare tjenstivrige Børn, som troede, vi var Cirkus.

Og saa begyndte en af de herligste Teltkampagner, vi indtil da havde oplevet. Folk flokkedes til Møderne, og de samme Vækkelsestegn, som havde fulgt Teltvirksomheden til nu, viste sig atter.

Ved Siden af Teltet stod Vognen, og ved Siden af den igen Bjørners Sovetelt, som han nogle Gange i Sommerens Løb overlod til enkelte af de arbejdsløse Mænd, som ellers sov paa Fælledparkens Græsplæner. Men da Bjørner opdagede, at Mændene i hans Madras efterlod sig nogle højst nærgaaende smaa Dyr, som han selv og flere af de »Søgende« kom til at stifte nærmere Bekendtskab med, maatte han, hvor nødvendig han end vilde, indstille sin Barmhjertighedsgerning og gøre sig haard overfor Mændenes Forestillinger.

Til Straf fandt disse saa paa alskens Spilopper under Møderne. De stod op ad Teltvæggen udenfor og stak Damerne med Knappenaale i den kødfulde Del af Legemet, saa man hørte smaa Hvin rundt omkring fra. De syede to og to Damer sammen ved Nederdelen, saa de ikke kunde komme fra hinanden, naar de rejste sig ved Mødets Afslutning. De løsnede Rebene, skar i Teltet og søgte paa alle Maader at forstyrre, indtil vi maatte ty til Politivagt.

Templet.

Allerede i 1919 havde vi besluttet at »danne Menighed«. Ledere indenfor Vækkelsen i Sverige havde med stor Alvor lagt den Sag hen til os. De mange Nyfrelste behøvede aandelig Røgt. Vi kunde jo ikke henvise dem til Folkekirken eller til de andre Trossamfund, som var uforstaaende overfor eller endog Modstandere af Pinsevækkelsens Budskab.

I September blev Menigheden saa dannet under Navnet »*Evangelieforsamlingen*«. Først samlede vi i »Teknologisk Institut«, hvor vi holdt Menigheds-møder og Bibeltimer i et af Auditorierne, og de offentlige Møder i Festsalen og det store Lokale i Kælderen.

Imens drømte Bjørner og jeg om at forvandle Teltet til en Træbygning, som naturligvis skulde hedde »*Evangeliehuset*«.

Disse Drømme skulde ikke saa længe efter blive virkeliggjorte.

En Dag forespurgte vi, om Grunden, hvorpaa Teltet stod, kunde købes.

Nej, det kunde den ikke. Kommunen skulde bygge et Posthus paa Pladsen udenfor Fælledparken. Senere var det Tanken at rejse en tilsvarende Bygning der, hvor vi nu havde vort Telt om Sommeren.

Om Grunden da kunde lejes for 5-10 Aar?

Heller ikke — men nok for tre Maaneder ad Gangen.

Vi lagde Sagen frem for vor himmelske Raadgiver i Bøn og fik Hans Svar: Lej Grunden! Og byg Huset!

Vore snusfornuftige Venner rystede paa Hovederne: Galskab!

Men hele Menigheden med de ledende Brødre i Spidsen vovede sig ud i Tro.

Og Pinsedag 1922 indviede vi »Evangeliehuset«, som var bygget for hele Menighedens mange smaa Gaver. I Løbet af et Par Aar var Byggesummen — 110.000 Kr. — betalt, til den største Forundring for vore Venner blandt Byens Præster.

Ved Indvielsen var *Pastor Barratt* fra Oslo og *Sven Lidman* fra Stockholm blandt Hovedtalerne.

Nu blev det nødvendigt for min Mand og mig at bo i København. Vi havde hidtil benyttet Vognen som vort Hotel — ogsaa i Vintermaanederne. Bjørner havde da lunet den med en tæt Halmbeklædning udvendig og arrangeret en Slags Kakkellovn under den ene Skriveklap med et Rør langs Væggen, endende i et Hul i Entréen, saa Osen fra Primussen kunde faa Udløb til den frie Luft. Rotterne fra Fælledparken blev dog lovlig nærgaaende, de levede af Affald fra Skraldespanden udenfor og sov i Vognens Under-

rum, hvor de havde indrettet sig et Leje i et Sidesejl fra Teltet, og hvor de tumlede pibende rundt om Nætterne.

En Tid havde vi ogsaa boet paa en Kvist i Livjærgade i et lille Værelse, som et af vore Medlemmer hjælpsomt stillede til vor Raadighed. De ydre Bekvemmeligheder var dog lidt vanskelige.

Men nu fik vi hver sit store Værelse med Badrum imellem i »Evangeliehuset«.

I Helsingør havde min Mand sat en lille Kapital paa nogle faa tusinde Kr. — som Tobaksfabrikant Obel, der havde ladet K. F. U. M.-Borgen opføre, havde givet ham — i en Villa, »Libanon«, lidt udenfor Byen med den herligste Udsigt over Sundet. Dér havde vi ofte samlet vore Venner indenfor Vækkelsen fra Sverige og Danmark til »Stævner«. Da vi nu saa os nødsaget til at bosætte os fast i Hovedstaden, blev et Ægtepar fra Menigheden i Jylland sat til at bestyre Huset. Hver Sommer slog vi Teltet op i den rummelige Have og indkvarterede ca. 100 Deltagere i Husets Værelser, paa Loft og Gange og i Sovetelte i Haven. Og saa samledes vi tre Gange daglig i en Uge om Evangeliets evig unge Budskab, til Uddybelse og Bestyrkelse i vort Trosliv.

Senere kom i 1924 vor Overgang til den apostolske Kirke i Wales.

Allerede i 1912 under vor Forlovelsesvisit hos Provstinde Mollerup, hvor hun alvorlig bekymret for Pinsevækkelsens Mangel paa Lederskab talte om, hvilken Mand Gud mon havde i Beredskab, havde

min Mand hørt Guds Røst i sit Hjerte: *Du er Manden, jeg vil bruge!* Og det var gaaet som en Isnen af Forfærdelse igennem ham.

I 1920 kom Kaldet igen gennem profetiske Ytringer i Menigheden, at Gud vilde kalde Bjørner til en Apostelgerning i Danmark. Heller ikke denne Kaldelse vilde han høre.

Vi fik saa i August 1923 Indbydelse til et Stævne i Penygroes i Sydwaes i den apostolske Kirke, som er opstaaet af den store Vækkelse blandt Minearbejderne i Wales i Aaret 1904.

Og under dette Stævne kom Kaldet for tredie Gang gennem en af Profeterne, og med Bæven forstod Bjørner, at han ikke længer turde være dette Kald overhørig.

I Slutningen af Januar 1924 kom fem af den apostolske Kirkes Brødre fra England og Wales med Pastor Dan Williams i Spidsen og var hos os i over 14 Dage for at klargøre for Menigheden og de ledende Brødre den apostolske Aabenbaring, som de selv havde modtaget. Og den 6. Februar foretog vi Overgangen fra Pinsevækkelse til *apostolsk Kirke* i Tilknytning til Kirken i *Wales, England og Skotland*.

*

En Sommeraften i 1925 var Menigheden samlet i Evangeliehuset til deres Forstanders 50 Aars Fødselsdag. Henimod Festens Afslutning kom nogle af vore unge Piger, som vaskede op ude i Køkkenet, løbende ind i Salen under Raabet:

Folkekøkkenet brænder!

Folkekøkkenets Træbygning laa klods op ad vort Hus, saa det var intet Under, at vi alle fôr op i Forfærdelse. Det blæste en kraftig Sydvest den Aften, saa Flammerne førtes lige ind imod Længdesiden af »Evangeliehuset«. Der blev i Hast telefoneret til Brandvæsnet, som et Øjeblik efter holdt udfôr vor Kirke.

Da Branden var paa sit Højeste, og de yderste Ruder sprang i mit Værelse — til alt Held havde vi ikke taget Dobbeltvinduerne af denne Sommer — og Heden bøjede en Celluloid-Papirkniv, som laa paa Skrivebordet midt inde i Værelset, sendte Brandinspektøren Bud ind, at Kirken ikke stod til at redde, vi maatte rømme den og se at redde, hvad vi kunde.

Midt i Virvaret tog jeg min Bibel og en Sparekassebog med et halvt hundrede Kr. og forlod Huset ganske alene. Jeg kunde ikke holde ud at være Vidne til dets Ødelæggelse. Oppe paa Trianglen vendte jeg mig om og saa Flammerne slaa højt i Vejret over »Evangeliehusets« Tag. Herfra, hvor jeg stod, saa det ud, som om vor Kirke og Folkekøkkenet var eet Flammehav.

Imens samlede vore Venner vore Ejendele sammen og begyndte at bære dem ud. Pigen kastede i sin Forvirring vor private Husholdningskasse ud af Vinduet, hvor den, mærkværdig nok, nogle Timer efter blev fundet. Pengene laa spredte i Haven, hvor Folk trampede rundt; men de var der alle sammen.

Min Mand stod med nogle af Brødrene ude i Haven og saa, hvordan Ilden fængede i Markisen over

vort Køkkenvindue og i Taget paa Udbygningen, og hvordan Brandmændene bragte vore hvide Duer i Sikkerhed.

De øvrige af Menigheden var gaaet i Bøn til Gud inde i Salen. Dèr laa de paa deres Knæ og bad som een Mand, at Gud dog vilde bevare deres kære aandelige Hjem fra at blive Ildens Bytte.

Og i det Øjeblik saa min Mand og Brødrene, hvordan Blæsten pludselig vendte sig og førte Flammerne *bort* fra »Evangeliehuset«.

Jeg kom lige tidsnok tilbage til at være med til det Lovprisningsmøde, som blev Afslutningen paa denne mindeværdige Dag.

Under Sydens Himmel.

Jeg blev Menighedens Tolk, da vi i 1927 for første Gang fik Besøg af den italienske, tidligere Baptistforstander *Alfredo Del Rosso*.

Del Rosso havde i Florens truffet et aandsdøbt Ægtepar fra Schweiz og var blevet grebet af hele sin Sjæl af deres Budskab om Forløsning fra alle Vansynder, en Daab i den Helligaand og de aandelige Naadegavers Genoprettelse i Menigheden. Han søgte Velsignelsen, og Jesus døbte ham i Aanden og gav ham at tale i nye Tunger.

Han begyndte øjeblikkelig at vidne i Aandens Kraft om disse bibelske Sandheder, men blev af Baptistbrødrene opfordret til at holde inde med en saadan »uevangelisk« Forkyndelse. Og da han hverken vilde eller kunde det, blev han — efter mange bitre Kampe — afskediget som Pastor i Baptistkirken — uden Naade og Pension! De lod ham en lille Tid beholde Lejligheden i Missionens Bygning, idet de ventede, at han nok skulde blive mere medgørlig. Det blev Tider under svært økonomisk Tryk; men Gud

havde forunderligt hjulpet ham og hans unge, fromme Hustru og de to smaa Børn, saa de intet havde manglet.

Netop i Del Rossos største aandelige Kriseperiode fik han et langt Brev fra mig — et Svar paa et Brev fra ham fire Aar tidligere. (!) Nu kom mit Svar »som sendt fra Himlen« med en detaljeret Beskrivelse af, hvad min Mand og jeg havde oplevet med Hensyn til den apostolske Kirkes Apostel- og Prøfettjeneste og Udkaldelse ved den Helligaand.

Efter dette Brev kom der en Opfordring til mig fra Del Rosso om at aflægge ham og hans Venner et Besøg i Civitavecchia og fortælle dem om min egen Frelse.

I September 1926 rejste jeg saa til Italien — for første Gang ikke som *Turist*, men som Evangeliets Forkynder.

De italienske »Pinsevenner«, som alle var yderst fattige, havde deres Gudstjenester, hvor det kunde falde sig: i et stort Køkken, som ogsaa anvendtes til Opholdsstue, paa Landevejen eller i en Have.

Denne Aften, da den danske »sorella« skulde aflægge sit Vidnesbyrd, skulde Mødet afholdes udenfor Byen i en Slags Frugthave, som ejedes af en af Brødrene. Del Rosso havde forberedt mig paa, at det altsammen var meget primitivt — noget i Retning af Afrika —. Da Kl. var 7^{1/2}, stolprede vi afsted ad en mørk, støvet og ujævn Vej. Hvert Øjeblik lød Præstens: »Pas paa den Sten, Signora! Pas paa det Hus her!«

Tilslut naaede vi frem til Stedet. Foran et Hus i en Have var anbragt en Række Bænke og »Siddepladser«, den fornemste paa første Række var en lang Stige, som hvilede paa to Stole; dør tog Børnene Plads med Fare for at gaa igennem de brede Mellemlum.

Konerne havde de Spæde med og holdt dem rolige under Mødet ved Hjælp af Narresutter, som ikke lignede vore i Danmark, men var lavede af Klude. Der var ikke saa faa Mænd — baade gamle og unge. Hele Sceneriet oplystes af to stærke Karbidlamper.

Efterhaanden som Mørket skred frem, kom der flere og flere til: Pinsevenner rundt om fra de forskellige Kanter af Byen og en stor Flok Ufrelste. Til sidst var der samlet en ca. halvandet hundrede Mennesker, foruden flere Hunde og andre smaa Dyr, som man først opdagede, da man kom hjem.

Vi begyndte Mødet med at synge en Vækkelses-sang, som ledsagedes af en ensom Guitar, spillet meget musikalsk af en ung Broder. Derefter sagde Pastor Del Rosso: »Nu beder vi ganske *korte* Bønner til Gud, det kommer ikke an paa de mange Ord, blot at Aanden driver Bønnen frem, — altsaa husk Venner: *korte Bønner!*« Naa — tænkte jeg, det er nok her som hos os derhjemme, der maa Bremse paa fra Begyndelsen.

Men Bremse nyttede ligesaa lidt *her* som *der*. Italienerne er født veltalende og elsker de mange Ord. Men endelig blev de færdige, og Del Rosso forestilte mig for Vennerne og fortalte, hvor »langt, langt«

jeg var rejst for at aflægge Vidnesbyrd for dem her, hvorefter han gav Ordet til mig.

Og saa fortalte jeg dem, hvad Jesus havde gjort for mig, hvordan Han frelste mig og døbte mig med den Helligaand, og hvordan Han førte mig ud fra mit Teater, »op paa en højere Platform«. Jeg fortalte dem om min lykkelige Forening med en god, kristen Mand — om den store Menighed, Gud havde samlet i København og sat ham til Forstander for. Og saa lovede jeg paa Menighedens Vegne, at vi skulde bede for dem og deres kære Pastor og hans Hustru og bad dem igen om at bede for os.

Jeg maatte læse mit Vidnesbyrd; jeg turde ikke vove mig ud i det italienske Sprogs Vanskeligheder uden Manuskript; men de var meget opmærksomme og forstod alt, hvad jeg sagde, og afbrød flere Gange med Gloria! og Amen!

Derefter talte Del Rosso, idet han ud fra mit Vidnesbyrd greb Lejligheden til at opfordre de Ufrelste til Overgivelse til Jesus Kristus. Han talte med stor Varme og meget enfoldigt — som til Børn.

En Dreng var den første, som kom frem til »Bods-bænken«. Derefter kom to Kvinder og saa en ældre Mand — allesammen ufrelste Syndere, som kom til Jesus for at faa deres Synd tilgivet og rensset bort.

Da vi saa skulde slutte, efter at jeg havde sunget et Par Vers af en dansk Sang for dem, kom der en ung Mand frem og knælede ned paa den støvede Jord; hans Legeme rystede af Graad. Derefter kom to unge Mænd til — *to Brødre*, deres Moder rejste sig nede

fra en af de bageste Bænke. Hun var blevet frelst fornylig fra et Liv i aabenlys Synd, hun var kendt i Byen under Navnet »la mala vita« (»det slette Liv«); men Jesus Kristus kom jo netop for at frelse saadanne Folk som »la mala vita«, og nu stod hun her, ren i Jesu Blod fra al den gamle Synd, og saa sine to Sønner, som ingen Fader havde, ligge fremme ved Bodsbænken for at finde den samme Fred, Glæde og Renhed, som hun selv havde fundet hos Jesus.

Derefter kom en Mand frem og bad om Forbøn for en syg Paarørende. Og tilsidst bragte en Moder sit lille, syge Barn frem, for at den store Læge kunde røre ved det med sin Kraft og helbrede det.

Med en Hymne sluttede saa dette ejendommelige og gribende Møde i Civitavecchia.

Og saa blev der en Sigen Farvel til den fremmede Søster. Jeg blev kysset af Kvinderne baade paa Mund, Kinder og Haand og blev trykket kraftigt i Haanden af Mændene, og tilsidst maatte jeg sige: Buona sera tutti! (God Nat allesammen) for at blive færdig. Og saa gik det hjemad i den mørke, sydlandske Nat, en Broder fulgte os med en af Lamperne, og det var højst fornødent, ellers var jeg vist ikke kommet helskindet hjem, da det var umuligt at se en Haand for sig, saa bælgmørk var Natten.

Næste Dag hørte jeg, at en katolsk Underofficer, som boede til Leje i det Hus, foran hvilket vi holdt vort Møde, havde sagt:

»Tænk, de talte kun om Jesus Kristus hele Aftenen, ikke om *en eneste Helgen* eller om *den hellige*

Jomfru, men b a r e om Kristus. Hvordan kan de dog faa en hel Aften ud af det?»

Han havde lukket sine Skodder, da vi begyndte Mødet, for at vise sin Foragt for »Kætterne«; men han havde alligevel luret ved Vinduet.

Ja, priset være Gud! vi talte *bare* om Jesus, om Hans Blod, som rensrer en Synder hvidere end Sne, om Hans Kraft, som er skænket os til Liv og Guds-frygt og til Lægedom for alle vore Sygdomme — vi talte *bare* om Jesus!

Dette Besøg førte til, at den apostolske Kirke fik Menigheder i Civitavecchia, Grosseto, Marrucheti, Montalcino, Napoli og Roma.

I den lille Bjergby Montalcino, som ligger i Nærheden af Siena, 600 Meter over Havet, kom vi gennem Del Rosso i Forbindelse med en Dr. Padelletti af en gammel, velhavende og anset Familie i Byen — en af Gaderne bærer hans Faders Navn —. Doktoren boede i et stort Hus i Byens Centrum. I Stueetagen havde han sin Virksomhed. Ved Siden af laa Husets Kapel, som Padellettis Fader i sin Tid havde bygget til Valdensermenigheden, som han tilhørte. Kapellet var blevet lukket for syv Aar siden, fordi ingen kom til Møderne mere. Nu laa det hen støvet og forfaldent; bag ved et Forhæng ved Alteret stod et Skelet og lænede sig op til Væggen — rigtig et Symbol paa den Død, der herskede.

Men nu havde Gud faaet Hr. og Fru Padellettis Hjerter lukket op for et fuldt Evangelium, og efter

vort og Pastor Dan Williams og Cand. Næsers Besøg blev Kapellet gjort rent, Skelettet fjærnet og Naboer og Venner indbudt til Bøn og Bibellæsning og til offentlige Møder, naar Pastor Del Rosso en Gang hver Maaned besøgte Montalcino.

Lidt efter lidt begyndte Padelletti at bede med de Syge, som kom til disse Møder, og Gud helbredte og frelste den ene efter den anden; bl. a. blev Doktorens lille Datter frelst og helbredt for et brækket Ben ved Guds direkte Indgriben. Den katolske Kirkes Biskop i Byen begyndte nu fra Prædikestolen at advare mod disse Mennesker, som vilde »berøve Kirkens Børn deres enfoldige Tro«(1) Og jo mere der blev advaret, jo flere frelste og helbredte Gud.

Gud gjorde ogsaa andre Undere for den enfoldige Læge, som efterhaanden var blevet en Bønnens Mand. Han ejede store Vin- og Kornmarker, hvis Høst stadig slog fejl paa Grund af, at Insekter aad det hele op.

En Dag, da Familien havde Besøg af den apostolske Kirkes Kolportør og Profet, Federigo Ducci, sagde Helligaanden gennem ham til Dr. Padelletti: »Gaa ned hver Aften til dine Marker, bred dine Hænder ud mod dem og paakald mit Navn, saa skal Jeg drive Insekterne bort, og du skal faa Afgrøde!«

Padelletti handlede efter Profetens Ord, Skadedyrene forsvandt, og Gud gav ham det Aar en rig Høst. Vi har Beretningen fra Padelletti selv.

Denne Læges Hus er stadig Centrum for Guds forunderlige Kraft.

Aaret i Forvejen var jeg i *Aignan* i Sydfrankrig, ikke langt fra den spanske Grænse, sammen med et lille Selskab, bestaaende af min Mand, Brødrene Dan og Jones Williams fra Wales og Cand. Næser. Vi skulde besøge *Jules Corrihon's* Familie og holde nogle Møder i Byen.

Jules Corrihon, som er født i *Aignan*, er Ejer af Huset i Rue Servandoni 25 i Paris, hvor Foyer Franco-Scandinave gennem en Aarrække har haft sine Lokaler, og hvor nu den apostolske Kirke bor til Leje. Corrihon er Carl Næsers aandelige Søn og Medarbejder i Arbejdet i Paris.

Hele Familien er af Fødsel Katoliker. Jules' Frelse har været et stort og foruroligende Vidnesbyrd for dem alle, saa de er interesserede i dette Besøg og er alle kommet — ogsaa Søsteren og Svogeren fra Paris.

Ved Corrihons og Carl Næsers sidste Besøg i *Aignan* var Svogeren, som havde været lam og hjælpeløs i flere Aar, blevet helbredet ved Bøn til Gud i Jesu Kristi Navn. Nu gik han omkring rask og straalende og sagde: »Alleluja!« og »Gloire à Jésus!«

Aignan er en lille Landsby med støvede Veje i Stedet for Gader; her er intet elektrisk Lys nogen Steder. I Husene og paa »Hotellet«, hvor vi bor, har vi de gammeldags Tællepraase at stavre rundt ved. Telefon kendes ikke!! Herligt!! Gas heller ikke. Vand er en Privatsag.

Inde i den katolske Kirke hænger en stor, rød Plakat, som averterer stort katolsk Agitationsmøde med en General Castelnau som Taler. Vækkelsen i Corri-

hons Familie, som hører til Egnens bedrestillede og førende, har vakt Opmærksomhed.

Der maa gøres noget.

Vort Komme hertil — 5 Mand stærk — har været en Begivenhed for hele Befolkningen; man føler ligesom en underlig Dirren i den lille Landsbys Atmosfære, enhver, vi møder, ser paa os med rynkede Bryn.

Udraaberen i Byen har været rundt med sin Tromme og annonceret vort Møde Kl. 9 i Torvehallen, som er blevet fejtet ren efter Kvæg-Markedet, som lige har været afholdt.

Det er et i højeste Grad primitivt Rum, velegnet til at befri En for al forløren Højtidelighed og traditionel Stivhed. Torvehallen ligger lige overfor Kirken.

Da vi træder ind i Hallen, som kan rumme 6-800 Mennesker, er der allerede samlet adskillige Hundreder — mest Unge — som har sat sig med Ryggen til Platformen med Huerne paa og ryggede Cigaretter, saa det staar efter. De taler alle i Munden paa hinanden, saa det skulde synes meget vanskeligt at skaffe sig Ørenlyd; men da Næser indleder Mødet, tier de dog straks — dog kun for en kort Tid, saa begynder de at skraale op og le, at bande og true, indtil det ser ud, som det er haabløst at fortsætte. Vi beder i Stilhed til Gud, om Han vil standse denne fremvældende Bølge, og idet jeg begynder at synge, bliver der pludselig Stilhed, indtil de andre falder ind med i Koret — Dan og Jones Williams med deres mægtige Sangerrøster — saa brager det løs igen med Skoggerlatter, Hysten og Syngen i vilden Sky. Til Slut

taler Corrihon og Dan Williams — tolket af Næser — ganske kort, hvorefter Mødet slutter under Tilhørernes Hysten og Piben.

Vi skulde afholde vort andet Møde samme Sted, men under et Formiddagsbedemøde kom der gennem Jones Williams et profetisk Budskab, som advarede os mod at holde Møde i samme Lokale, da Folket havde ondt i Sinde. (Det viste sig senere, at man havde besluttet at møde op næste Gang bevæbnet med raadne Æg og Tomater.)

Vi holdt saa Mødet i et Værelse i Stueetagen i Corrihons Svogers Hus.

Der blev stuvende fuldt af unge Mænd, som med andægtige Miner traadte ind i Stuen og stilfærdigt indtog deres Pladser. Dan Williams aflagde et kort Vidnesbyrd, hvorpaa Næser talte under Tilhørernes voksende Munterhed.

Midt under Talen standsede et Automobil udenfor, og i næste Øjeblik traadte et Selskab paa fire Personer under ugenert Samtale ind i Stuen, anført af en høj, elegant yngre Mand med en mægtig Cyrano-Næse og med tykke, støvede Automobilhandsker, hvoraf alle ti Fingre stak ud. Selskabet anbragte sig paa den forreste Bænk, som ingen endnu havde vovet at tage i Besiddelse. Cyrano-Næsen vejrede snart, at der var Sjov i Gaden. Han vendte sig ustandselt om mod de unge Fyre bagved og kneb Øjet sammen til dem. Og Lystigheden steg — opmuntret af det fine Selskab.

Vi sang en Vækkelsessang, og »Cyrano« klemte sin Monokle fast i Øjekrogen og fulgte med ironisk lystig Mine og mange smaa Udraab Sangen i det lille Hæfte, Næser havde rakt ham.

Saa aflagde jeg bævende mit første Vidnesbyrd paa Fransk; det lod til at interessere det fornemme Selskab, at jeg var en forhenværende Skuespillerinde fra Danmark.

Manden maa alligevel være blevet ramt af den Aand, der gav sig Udtryk gennem Talerne, for han blev tilbage efter Mødet og fik en indgaaende Samtale med os.

Jeg sagde ham lige rent ud, at han havde opført sig som et uopdragent Menneske ved at gøre fælles Sag med de unge Døgenigte. Det gav et Chock i Manden. Dirrende af Vrede udbrød han:

»Men hvad vil De her efter, Madame? Jeg har min Curé (Præst), han tager sig af min Sjælesorg, og jeg har ikke Brug for andet! Hvad kommer De for at fortælle mig, som jeg ikke ved i Forvejen?«

Glødende af Iver svarede jeg: »Jeg kommer for at fortælle Dem, at De kan faa *Vished* for Deres Sjæls Frelse, og at De maa have en personlig Forbindelse med Gud — *det* kan Deres Curé ikke ordne for Dem. Derfor er min Mand og jeg taget fra Danmark her til Aignan for at vidne for Dem om, hvad vi selv har oplevet med Gud af Frelsesvished, Fred og Lykke.«

Han spærrede forbavset Øjnene op. »Har De gjort Dem den Ulejlighed at rejse saa langt for vor Skyld! Det kan jeg ikke begribel«

Nu kommer Næser til, og efter en hel Del Modsigelse og Diskuteren modtager Manden med Taarer i Øjnene et Johannes Evangelium af vor Ven, og efter at de har udvekslet Kort, skilles han fra os med rørende Hjertelighed, idet han siger: »Gid jeg kunde sige, at jeg var frelst — gid jeg ejede Deres Tro og Glæde!«

Hans Kort fortalte os, at han var Ejeren af Slottet udenfor Aignan, Baron N. N. fra Gascogne.

Nu staar der en lille, hvid Kirke i Aignan — bygget i dansk Landsbykirkestil af den apostolske Kirkes Ældste i København, Cand. teol. Carl Næser. Ved Indvielsen 1933 var Kirken fuld af andægtigt lyttende Mennesker med Familien Corrihon i Spidsen. Og nu ventes der paa, at Gud skal kalde en Tjener til at staa som Hyrde i denne lille sydfranske Landsby, hvor der er en saa grænseløs Uvidenhed om, hvad Kristi Evangelium indebærer, og hvor Gud har aabenbaret dette Evangeliums Kraft gennem at oprejse en lam Mand.

En Dag kom et Sorgens Budskab: *Eleonora Duse var død!* Paa et Hotelværelse i *Pittsburg* i Pennsylvaniaen d. 21. April 1924. Om hendes Død læste jeg udførligt senere.

Hun havde faaet Betændelse i den Lunge, der endnu fungerede, da hun den første Aften, hun optraadte i Byen i Stykket »La porta chiusa«, i Sne og Blæst i

endeløse Minutter maatte staa udenfor Skuespillernes Indgang, som var aflaaet. Kulden trængte hende gennem Marv og Ben, og hun kunde Aftenen igennem ikke blive varm, men skælvede som et Espeløv. Hjemkommen fra Teatret maatte hun gaa til Sengs med høj Feber. Under det sidste korte Sygeleje tænkte hun kun paa at komme bort fra Pittsburg, »den gyseligste By i Verden«, som hun sagde, hjem til den varme Sol i Asolo, »hjem til et Kloster og finde Ro. Fred! Livet er frygteligt; jeg har ikke Kraft til at gaa ind under det mere. Jeg vil ikke dø her — jeg vil hjem — — — men ak, Asolo er saa langt, langt bortel«

Kl. halvtre den sidste Nat rettede hun sig pludselig af al Kraft op i Puderne, løftede Hænderne, foldede dem over Hovedet, lukkede Øjnene vidt op og lod bestyrtet og opgivende Armene synke ned igen. Et Øjeblik rørte hun sig ikke. Saa bøjede hun tavs sit Hoved ned mod sin Rejseledsagerske, Desirées Skulder og drog sit sidste Suk. Fem og tredive Minutter senere blev hendes Lig efter haard amerikansk Skik ført ned paa en Baare i Hotellets Bagagerum og ad Bagdøren bragt ind i Pittsburgs andet Gæstehus: de Dødes.*

— — — — —

Jeg havde flere Gange tænkt at skrive til hende og minde hende om den lille danske Skuespillerinde, som gjorde Skandale i Kristiania for at komme til at

* Edouard Schneiders: »Eleonora Duse«.

se hende i »Rosmersholm«, og fortælle hende om mine Oplevelser med Gud; men jeg fik aldrig udført min Tanke, jeg nøjedes med at bede for hendes Sjæls Frelse.

En dansk Forfatter, som kendte lidt til min Kærlighed til Eleonora Duse, sendte mig tre Biografier om hende. En italiensk: »*La Duse*« af Skuespilleren *Luigi Rasi*, en tysk Oversættelse: »*Eleonora Duse*« af den franske Forfatter *Edouard Schneiders* Bog og en svensk: »*Människor jag mötte*« af *Annie Wall*. Jeg vilde ønske, de to første Bøger kunde blive oversat til Dansk; hvilken Inspiration og ædel Tilskyndelse kunde de ikke give vore dramatiske Kunstnere!

Det var magtpaaliggende for mig at vide, om der i disse Bøger var nogen Hentydning til, at Duse i sine sidste Aar havde faaet Øjnene op for det vigtigste af alle Ting: *Evangeliet om Jesus*.

Jeg gennembladede ivrigt Schneiders Bog, som giver et saa forunderligt rigt Billede af hende som Menneske og Kunstner.

Og pludselig faldt mine Øjne paa en Sætning, som i næste Nu bragte mig paa Knæ for Gud i inderlig Tak.

Der stod: »*I sin Trængsel fandt hun Smertensvejen til Kristus, som den Hellige fra Siena havde vist hende hen til.*«

Jeg læste nu hele dette Afsnit af Bogen under modstridende Følelser. Snart tvivlede jeg om hendes Frelse, naar jeg læste et Afsnit som følgende:

»Thomas af Aquino taler om fromme Mennesker,

der ikke véd, at de er Kristne, som ikke tilhører Kirken og dog besidder de Dyder, som den forlanger, i rigere Maal end mange ortodoks troende. Saadan forholdt det sig med Duse. —

Men man kan ikke give dem Ret, der hævder, at Eleonora Duse i sine sidste Aar skulde være blevet et troende Medlem af Kirken. — (den katolske altsaa). Mange, der kendte hendes tidligere Ligeegyldighed overfor religiøse Anliggender, har maaske regnet hende for det. Ogsaa m. H. t. disse Spørgsmaal laa to sjælelige Magter i Kamp i hendes Indre.«

Men i næste Øjeblik fyldtes mit Hjerte med Haab, naar jeg læste:

»Men hendes Sjæl længtes efter Sandhed og hendes Aand efter Lys, og de stilledes ikke tilfreds ved Skik og Brug. Først efter de lange Aars Grublen over sig selv — (hun forlod Teatret 1909, men vendte tolv Aar efter tilbage) — traadte hendes egenartede Religiøsitet gribende frem for Dagen som en rent aandelig, rastløs Længsel efter at gøre sig selv klart Regnskab for sin Tro og dens Aarsager. Havde jeg endnu næret Tvivl i den Retning, saa vilde vore Samtaler om Modernismen have overvundet den. Selve de Bønner, hun sænkede sig ned i med dyb Fromhed, vidner om hendes Tro. Flere af sine Veninder havde hun foræret Thomas af Aquinos Bønner i fransk Oversættelse. Den, der var kærest for hende, var den, som Aquino daglig plejede at sige ved Korsets Fod. — — Den lyder saadan:

»Giv mig Gud et vagtsomt Hjerte, saa at ingen

anmassende Tanke fjerner det fra dig; et ædelt Hjerte, som ingen uværdig Lidenskab nedværdiger; et redeligt Hjerte, som intet urent Begær leder bort fra Vejen; et trofast Hjerte, som ingen Trængsel knuser; et frigjort Hjerte, som ingen voldsom Lidenskab underkuer.« — —

»Først drejede det sig for Eleonora Duse om *Mennesker* og *Idéer*, nu drejer det sig om *Gud*, den sidste Aarsag til hendes Hjertes Angst. Hun vil forstaa og kende ham — — —

Vi mindes hendes egne Ord: »Jeg gaar ikke til Messe. *Kirketro* har jeg ikke« — — Præsterne vakte i Sandhed ofte hendes uovervindelige Mistro. I Kirke gik hun kun, naar der ikke var nogen derinde. — — Jo mere fordringsløs en Kirke var, desto mere inderligt tiltalte den hende.

Gejstlighedens store jordiske Interesser var en stor Hindring for hende paa hendes Vej til Kirketroen. Jeg ved, at det aldrig er faldet Kirken svært at imødegaa den Slags Indvendinger. Alligevel maa dens Retfærdiggørelse vel være mindre overbevisende, end man almindeligvis paastaar, naar Duse trods al sin gode Vilje ligesaa lidt som mange andre aandfulde Mennesker kunde finde sig til Rette med Kendsgerningerne. — — — Med sin Trang til det absolutte vilde hun uden Tøven og med sin Sjæls hele Svingkraft være vendt tilbage til en Kirke, der havde udstødt Kræmmere og Vekselerere, og som havde gjort sig fri af de Skriftlærde. — — Her, hvor det drejede

sig om intet mindre end Frelsesvejen til selve det absolutte, kunde hun mindre end nogensinde gøre Indrømmelser.

At ruske Menneskene op, at gribe dem ved sin Uegennytte, Renhed og Hjertevarme, det var al hendes Vilje rettet mod; saa hun paa et Menneske, bejlede hendes Øjne saa indtrængende til Sandheden i hans Sjæl, saa det vilde have været formasteligt at lyve for hende. Derfor holdt hun af betydelige Mennesker, med hvilke hun kunde have aandeligt Fællesskab, og af jævne Mennesker for deres store Sanddruheds Skyld, som en trofast Veninde har sagt om hende.

Hun drømte om en Kirke, i hvilken alle Kræfter virker sammen for at hæve Sjæl og Samvittighed til stadig større Frihed og Selverkendelse. Men en Kirke, der kan rummes i smaa, snævre Læresætninger og Forskrifter, i hvilken Tænkingen visner og Sindet udtørres, hvor den afmægtige Aand er blevet Fari-sæervæsenet underdanig, hvor *Menneskeværk* har snyltet i den Grad paa det guddommelige, saa dettes Lys kun ganske sjældent og ligesom stjaalent kan bryde igennem, en saadan Kirke vilde ikke have beredt hende andet end nye Lidelser og Skuffelser. — — I den standende Kamp, hvor Aanden alene holdt det udmattede Legeme oppe, voksede der noget helligt frem, som opfyldte hende, og som lyste ud af hende. — — I sin Trængsel fandt hun Smertensvejen til Kristus, som den Hellige fra Siena havde vist

hende hen til. — — Evangeliets Enfold, som ingen Succes i Verden kan naa op imod, fyldte hendes ædle, fromme Hjerte.

— — — — —

Ved hendes Grav udtaler vi stille og inderligt de fromme Ord, med hvilke hun engang opmuntrede en Veninde i hendes Sorg:

»Sia benedetta per ogni pena che hai sopportata!«*

Under Cypresser og Pinjer hviler nu Eleonora Duse paa den lille Kirkegaard i Asolo under en stor Granitsten, udhugget af Monte Grappa, hendes »montagna sacra«.

* »Vær velsignet for hver Smerte, du har baaret!«

Eleonora Duses Grav.

Afslutning.

Jeg er nu kommet til Afslutningen af mit Vidnesbyrd om noget af det, jeg har oplevet paa min Vej fra Scenen til Evangeliets Forkyndelse, og jeg vil slutte af her med nogle Ord til de Mennesker, som jeg har haft saa meget skønt tilfælles med: *Teatrets Kunstnere*.

Mine kære Kammerater! Mon I ikke ved Læsningen af dette Vidnesbyrd har forstaaet, at jeg — for at kunne forlade min Kunst, som for mig var uløseligt knyttet til selve det at *leve* — maa have mødt en Verden, mod hvilken selv den højeste, ædleste Kunst — *Eleonora Duses* — kun var et *Surrogat*?

Hvis I forstaar det, saa ved I ogsaa, at Døren ind til denne Verden staar aaben for enhver af Jer — men I maa *gaa ind* igennem den, om I ikke *har* gjort det.

Guds Søn selv er Indgangen til denne vidunderlige Verden, Han som er Renhedens, Skønhedens, Kraftens og Kærlighedens højeste Aabenbaring. Vær ikke

bange for at lægge Jert Liv i Hans Haand. Tro ikke, Han brutalt vil rive det fra Jer, som I elsker højest i Verden. Han kender Jer bedre, end I kender Jer selv, og Han er ømmere end nogen Mor overfor sit Barn. Lad Ham faa Lov at bestemme over Jer!

Jeg traf Ella Ungermann en Dag i en lille Kirke, hvor jeg havde talt. Efter Gudstjenesten kom hun hen til mig, helt opløst i Graad.

»Jeg hedder Ella Ungermann. Deres Ord har grebet mig saadan. Men jeg *kan* ikke forlade Teatret,« hulkede hun.

»Kære Ella Ungermann, hvem siger dog, De skal forlade Teatret; det er jo slet ikke *det*, det i Øjeblikket drejer sig om for Dem. De skal tage imod Jesus Kristus som Deres Frelser, saa vil Han selv lede Dem, som Han ser, det er bedst for Deres Liv.«

»Jeg *kan* ikke endnu!«

Hun trykkede hastigt min Haand og skyndte sig bort.

Tænk, om hun havde modtaget Guds Kald den Dag! — Maaske havde hun saa — ligesom Anna Lewini — forkyndt Evangeliet i Dag — ja, hvem ved! Ialtfald havde hun faaet Kraft fra Gud til at *bære* alle de Smerter, som hun nu bukkede under for.

Saa lad derfor ikke Tanken om, at Gud kunde kalde *Jer* paa samme Maade, som Han har kaldt mig, bevirke, at I udelukker Jer selv fra det guddommelige Liv, som aldrig skal faa Ende. I kan ikke elske Kunsten højere, end jeg har elsket den, og Gud førte

mig *igennem* alt det svære. Paa den anden Side af Krisen laa en vidunderlig Fred og Fryd i den inderligste Forbindelse med den Højeste selv.

»Hvad gavtede det et Menneske, om han vandt den hele Verden, men maatte bøde med sin Sjæl?«

INDHOLDSFORTEGNELSE

BARNDOMSDAGÈ	5
KATASTROFE	12
SCENEN	24
ÆGTESKAB	38
MØDET MED ELEONORA DUSE .	43
FAMILIEN	49
DE OTTE	69
KALDELSEN	86
KAMPEN	101
NYT LIV	121
FORKYNDELSE	142
EVANGELIEVOGNEN	153
TEMPLET	157
UNDER SYDENS HIMMEL	163
AFSLUTNING	181

